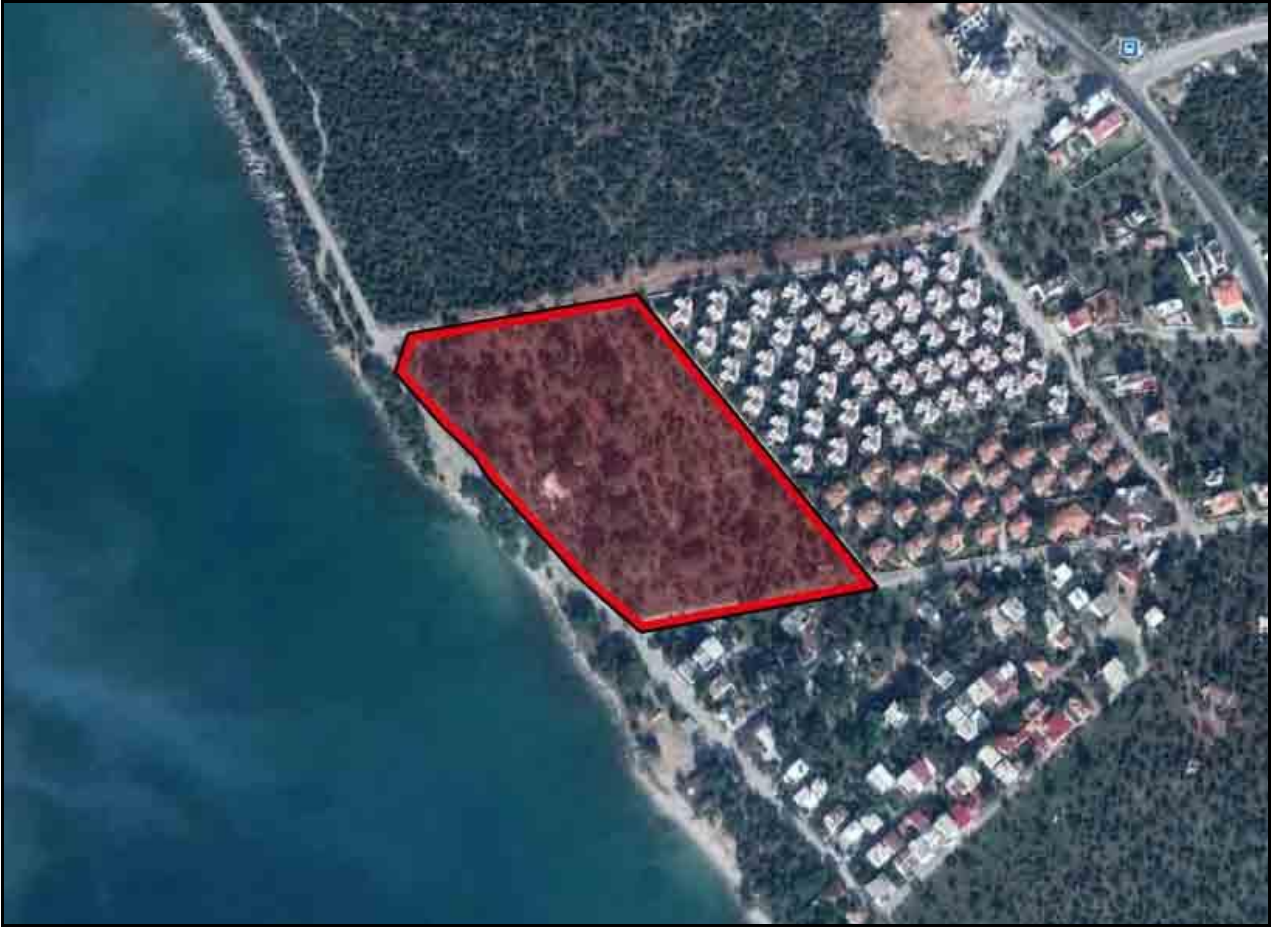

AYDIN AKBÜK TURİZM MERKEZİ
DİDİM İLÇESİ, AKBÜK MAHALLESİ, SAPLIADA MEVKİİ 2. KISIM
(3516 ADA 1 PARSEL)
1/5000 ÖLÇEKLİ NAZIM İMAR PLANI DEĞİŞİKLİĞİ
ARAŞTIRMA, ANALİZ VE AÇIKLAMA RAPORU

2021

İÇİNDEKİLER

A. ANALİZ.....	1
1. GENEL TANIM.....	1
2. ÜLKESEL-BÖLGESEL FONKSİYON ANALİZİ	2
2.1. Ülke ve Bölgesindeki Yeri	2
2.2. Yönetimsel Yapı ve İdari Bölünüş.....	3
2.3. Demografik Yapı.....	4
2.4. Ekonomik Yapı.....	6
2.5. Ulaşım	7
3. TARİHSEL GELİŞİM	11
3.1. Aydın İli Tarihsel Gelişimi	11
3.2. Didim İlçesi Tarihsel Gelişimi	17
4. FİZİKSEL YAPI – ÇEVRESEL KAYNAKLAR	20
4.1. İklim.....	20
4.1.1. Sıcaklık.....	20
4.1.2. Yağış	22
4.1.3. Rüzgâr.....	22
4.2. Jeomorfolojik ve Topoğrafik Eşikler	23
4.3. Jeolojik Yapı.....	24
4.4. Deprem Durumu	26
4.5. Bitki Örtüsü ve Orman Durumu	27
4.6. Su Kaynakları ve DSİ Durumu.....	28
4.6.1. Akarsu, Taşkın vb. Durumu	30
4.7. Maden Kaynakları	30
4.8. Askeri Alanlar, Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri	31
4.9. Sit/Koruma Alanları.....	31
5. KENTSEL NÜFUS – DEMOGRAFİK YAPI	32
5.1. Kentsel Nüfus Değişimi	32
5.2. Kente Göç – Kentten Dışa Göç	34
5.3. Nüfusun Yapısı	34
6. SOSYAL YAPI.....	36
6.1. Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü	36
6.2. Eğitim Durumu	36

7. EKONOMİK YAPI	39
7.1. Tarım ve Hayvancılık	39
7.2. Hizmetler Sektörü	42
7.2.1. Ticaret	42
7.2.2. Turizm	43
7.3. Sanayi	45
8. PLANLAMA ALANINA İLİŞKİN BİLGİLER	48
8.1. Planlama Alanının Konumu	48
8.2. Ulaşım Durumu	48
8.3. Teknik Altyapı Durumu	48
8.3.1. Enerji Durumu	48
8.3.2. İçme ve Kullanma Suyu	48
8.3.3. Kanalizasyon, Arıtma	48
8.3.4. Katı Atık	49
8.4. Mülkiyet ve Yapılaşma Durumu	49
8.5. Daha Önce Onaylı Plan Kararları	49
8.5.1. Üst Ölçekli Planlar	49
8.5.2. Alt Ölçekli İmar Planları	50
9. PLANLAMA ALANINA İLİŞKİN KURUM/KURULUŞ GÖRÜŞLERİ	51
B. ARAŞTIRMA VE ANALİZ SONUÇLARI, DEĞERLENDİRMELER.....	55
1. SENTEZ.....	55
C. PLAN GEREKÇESİ VE PLANLAMA KARARLARI.....	61

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1: Aydın İli İlçeleri Alansal Büyüklükleri ve Denizden Yükseklikler	4
Tablo 2: Ülke, İl ve İlçe Nüfus Değişimi.....	5
Tablo 3: Aydın İli İlçelerinin Nüfus Büyüklüğü.....	5
Tablo 4: Didim İlçesine Bağlı Mahalle Nüfusları	6
Tablo 5: Aydın İline Bağlı İlçelerin Gelişmişlik Düzeyleri	7
Tablo 6: Aydın İlinin Önemli İl Merkezlerine Uzaklığı İl	9
Tablo 7: Aydın İl Merkezinin İlçe Merkezlerine Uzaklığı.....	9
Tablo 8: Aydın Meteorolojik Veriler	20
Tablo 9: Aydın İli Sulama Barajları.....	30
Tablo 10: Aydın İlinde Çıkarılan Madenler AYDIN	30
Tablo 11: Didim İlçesi Kentsel ve Kırsal Nüfusun Gelişimi.....	32
Tablo 12: Akbük Mahallesi Nüfusunun Yıllara Göre Değişimi	33
Tablo 13: Didim İlçesi Göç Verileri.....	34
Tablo 14: Aydın İl Nüfusunun Cinsiyete Göre Dağılımı.....	34
Tablo 15: Didim İlçe Nüfusunun Cinsiyete Göre Dağılımı.....	34
Tablo 16: Didim İlçe Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı.....	35
Tablo 17: Aydın İli ve İlçelerinin Ortalama Hane Halkı Büyüklükleri (1985-2016).....	36
Tablo 18: Aydın İl Nüfusunun Okuryazarlık Durumuna Göre Dağılımı (6 +yaş).....	37
Tablo 19: Didim İlçe Nüfusunun Okuryazarlık Durumuna Göre Dağılımı (6 +yaş).....	37
Tablo 20: Aydın İl Nüfusunun Eğitim Durumuna Göre Dağılımı (15 +yaş).....	37
Tablo 21: Didim İlçe Nüfusunun Eğitim Durumuna Göre Dağılımı (15 +yaş).....	38
Tablo 22: Çalışanların Sektörel Dağılımı	39
Tablo 23: Aydın İli Tarım Alanları Dağılımı.....	40
Tablo 24: İlçeler Bazında Tarım Alanları Dağılımı	41
Tablo 25: Büyükbaş Hayvan Varlığı	41
Tablo 26: Küçükbaş Hayvan Varlığı.....	42
Tablo 27: Kümes Hayvanı Varlığı	42
Tablo 28: Bal Üretim Miktarı	42
Tablo 29: Sektörlere Göre İşyerlerinin Dağılımı	43
Tablo 30: Aydın İli İşletme ve Yatırım Belgeli Turizm Tesislerinin İlçelere Göre Dağılımı, Oda ve Yatak Kapasiteleri.....	44
Tablo 31: Aydın İli Belediye Belgeli Turizm Tesislerinin İlçelere Göre Dağılımı, Oda ve Yatak Kapasiteleri.....	44
Tablo 32: Didim İlçesi Yatırım Belgeli Tesislerin Türlerine Göre Dağılımı.....	44

Tablo 33: Didim İlçesi İşletme Belgeli Tesislerin Türlerine Göre Dağılımı	45
Tablo 34: Turizm İşletme Belgeli Konaklama Tesislerinde Tesislere Geliş, Geceleme, Ortalama Kalış Süresi ve Doluluk Oranlarının İllere ve İlçelere Göre Dağılımı	45
Tablo 35: Aydın İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı	46
Tablo 36: Aydın İli Sanayi İşletmelerinin Sayısı	47
Tablo 37: Meri 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı ve Öneri 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı Değişikliği Alan Dağılımı Karşılaştırması	62

GRAFİKLER DİZİNİ

Grafik 1: Aylık Ortalama Sıcaklık (°C)	21
Grafik 2: Aylık Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)	21
Grafik 3: Aylık Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)	21
Grafik 4: Aylık Toplam Yağış	22
Grafik 5: Hâkim Rüzgâr Yönü	22
Grafik 6: Didim İlçesi Nüfusunun Yıllara Göre Değişimi	33
Grafik 7: Akbük Mahallesi Nüfusunun Yıllara Göre Değişimi	33
Grafik 8: Çalışanların Sektörel Dağılımı	39

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1: Planlama Alanı ve Yakın Çevresine Ait Uydu Görüntüsü	1
Şekil 2: Planlama Alanının Ülke ve Bölgesindeki Yeri	3
Şekil 3: Planlama Alanın Bölge Ulaşım Ağındaki Yeri	8
Şekil 4: Planlama Alanın Türkiye Deprem Tehlike Haritası'ndaki Yeri	27
Şekil 5: Planlama Alanının 1/25000 Ölçekli Çevre Düzeni Planındaki Yeri	49
Şekil 6: Planlama Alanının 1/5000 Ölçekli Milas-Akbük Saplıada Mevkii 2. Kısım Nazım İmar Planındaki Yeri	50
Şekil 7: Öneri 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı Değişikliği	62

A. ANALİZ

1. GENEL TANIM

İmar planına konu alan; Aydın İli, Didim İlçesi, Akbük Mahallesi sınırları içerisinde kalmaktadır.

Alan aynı zamanda 20.09.1991 tarih ve 20997 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak ilan edilen Aydın Akbük Turizm Merkezi sınırları içerisinde bulunmaktadır.

İmar planı tapuda Aydın İli, Didim İlçesi, Akbük Mahallesi, 3516 ada 1 parselde kayıtlı taşınmazın bulunduğu bölgeyi ilgilendirmektedir.

Şekil 1: Planlama Alanı ve Yakın Çevresine Ait Uydu Görüntüsü

İmar planına konu alan onaylı 1/5000 ölçekli nazım imar planı paftalarından N18-B-09-C paftasında yer almaktadır.

Planlama alanı Saplıada Mevkii’nin kıyı kesiminde yer almakta olup, Didim-Akbük karayolu bağlantısının batısında ve Akbük merkez yerleşim alanlarının kuzeybatısında kalmaktadır. Alanın yakın çevresinde genellikle II. konut yerleşme alanları yer almaktadır. Alan sınırları içerisinde mevcutta herhangi bir yapılaşma bulunmamaktadır.

2. ÜLKESEL-BÖLGESEL FONKSİYON ANALİZİ

2.1. Ülke ve Bölgesindeki Yeri

Planlama alanının sınırları içinde kaldığı Aydın İli, Ege Bölgesi'nin batısında yer almaktadır. Aydın ilinin sınırlarını batıda Ege Denizi, kuzeyde İzmir ve kısmen Manisa, doğuda Denizli, güneyde Muğla illeri belirlemektedir. Aydın il sınırları içinde kalan alanlar coğrafi açıdan 37° 30' ve 38° 30' kuzey enlemleri ile 27° 00' ve 28° 57' doğu boylamları arasında yer almaktadır.

Aydın il merkezinin denizden yüksekliği 64 metredir. İl sınırları içindeki topraklarda denizden yükseklik, kıyı kesiminde sıfırdan başlayıp, Aydın Dağları'nda 1800 metreyi aşacak düzeyde yükselmektedir. Ege Denizi'ne kıyısı bulunan Kuşadası, Söke ve Didim ilçelerinin sınırları içinde kalan, Aydın ilinin kıyı uzunluğu, yaklaşık 247 km, il sınırının kıyı dışında kalan uzunluğu ise yaklaşık 578 km.'dir. Bu sınırlar içinde kalan Aydın ilinin alansal büyüklüğü yaklaşık 8070 km² olarak belirlenmiştir.

Bütün olarak Büyükenderes Havzası içinde kalan Aydın ilinin kuzey sınırında Aydın Dağları yer alırken, il sınırlarının güneyinde Karıncalı Dağ, Doğu Menteşe Dağları, Gökbel dağı ve Batı Menteşe Dağları sınır oluşturmaktadır. Aydın ilinin doğu sınırında ise Babadağ etekleri yer alır. Aydın ilinden komşu illere geçişlerde kuzeyde ve güneyde var olan dağların arasındaki geçişi sağlayan vadiler kullanılırken, doğuda Denizli ili ile bağlantı Buharkent ilçesi sınırları içinde kısmen daralıyor olsa da, Küçükenderes Ovası içinden sağlanmaktadır.

Aydın il sınırları genel olarak Büyük Menderes Havzası sınırları içinde yer alırken, İlin batısında Kuşadası ilçesi bu havzadan kopuk konumda, Küçük Menderes Havzası içinde bir alt havza niteliğine sahiptir. Benzer biçimde Didim ilçesinin Akbük bölümü Büyük Menderes Havzası sınırları dışında, Batı Akdeniz Havzası sınırları içinde kalmaktadır. Bunların yanı sıra, Nazilli ve Kuyucak ilçelerinin sınırları içinde küçük bir bölüm Gediz Havzası sınırları içinde kalmaktadır.

Büyük Menderes Havzası'nın Ege Denizi kıyısına ulaştığı bölümde, havzanın kıyısının tamamı Aydın il sınırları içinde kalmaktadır. Havzanın batısında, kıyıya komşu bölümü genel olarak Aydın il sınırları içinde kalıyor olsa da, Aydın'ın kuzeyinde küçük bir bölüm alan İzmir il sınırları içinde, güneyde bir bölüm alan ise Muğla il sınırları içinde kalmaktadır. İl sınırları ile havza sınırları arasında çakışma sınırlı miktarda alanda gerçekleşmektedir.

Didim İlçesi, Aydın ilinin güneybatısında, Ege Denizi kıyısında, Muğla il sınırında yer almaktadır. Didim ilçesinin kuzeyinde Söke ilçesi, kuzeydoğusunda Bafa Gölü, güneyinde ise Milas ilçesi yer almaktadır. İlçenin yüzölçümü 402 km² civarındadır. Aydın sınırları içinde yer alan Didim, Kuşadası'ndan 70, Bodrum'dan 110 km uzaklıkta önemli bir turizm merkezidir.

Didim İlçesi, turizm için uygun konumu, iklimi, önemli kültür varlıkları ve uzun bir sahil bandına sahip olması nedeni ile Türkiye'nin ve dünyanın önemli turizm odak noktalarındandır. Bu nedenle, Didim ilçesi gelecekte turizm yatırımlarının en çok tercih edileceği bir merkez niteliğindedir.

Planlama alanının sınırları içerisinde bulunduğu Akbük Mahallesi ise; Didim İlçesinin güneydoğusunda yer almakta olup, Didim ilçe merkezine 23 km uzaklıktadır. Yaklaşık 5000 hektarlık bir alanı kapsayan Akbük Mahallesinin etrafı dağlarla çevrili olup kuzeyinde Karadiken, kuzeydoğusunda Ilbıra Dağları yer almaktadır. Akbük Mahallesi 15 km'lik sahil şeridinde ve Çukur, Yavan, Yarık isimli üç koya sahiptir.

Şekil 2: Planlama Alanının Ülke ve Bölgesindeki Yeri

2.2. Yönetimsel Yapı ve İdari Bölünüş

Aydın İli; 1390 yılında eyalet, 1426 yılında sancak, 1811 yılında eyalet, 1850 yılında İzmir'e bağlı sancak olmuştur. Aydın'ın 1919 yılına kadar sancak şeklinde devam eden bu yönetim şekli, 25 Mayıs 1919-7 Eylül 1922 yılları arasında 40 aya yakın süren işgalden sonra ve Kurtuluş Savaşının kazanılmasıyla birlikte 1923 yılında değişmiş, müstakil vilayet olmuştur.

Mevcut durumda Aydın il sınırları içinde mülki idare açısından 17 ilçe bulunmaktadır. Aydın Büyükşehir Belediyesi kuruluşu ile birlikte il merkezinde Efeler İlçesi oluşturulmuş, merkez ilçenin yerini Efeler ilçesi alırken, Efeler ilçe belediyesinin de kuruluşu gerçekleştirilmiştir. Büyükşehir belediyelerine yönelik yapılan

düzenleme ile il sınırları içinde bulunan 37 belde belediyesi ve 488 köy bağlı oldukları ilçelerin mahallesine dönüştürülmüştür.

Aydın il sınırları içinde bulunan ilçelerin alansal büyüklükleri ve ilçe merkezlerinin denizden yüksekliği (rakım) aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1: Aydın İli İlçeleri Alansal Büyüklükleri ve Denizden Yükseklikler

İlçe	Alansal Büyüklük (km ²)	Rakım	İlçe	Alansal Büyüklük (km ²)	Rakım
Efeler	611	54	Koçarlı	504	793
Bozdoğan	810	305	Köşk	188	75
Buharkent	118	194	Kuşadası	321	13
Çine	867	78	Kuyucak	519	126
Didim	390	44	Nazilli	691	77
Germencik	373	61	Söke	991	68
İncirliova	191	46	Sultanhisar	226	89
Karacasu	723	536	Yenipazar	238	63
Karpuzlu	308	96	Toplam	8070	

2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun uyarınca Aydın Büyükşehir Belediyesi'nin sınırları il mülki sınırları haline gelmiş ve 30 Mart 2014 tarihinde düzenlenen yerel seçimlerin ardından; ilçelerin mülki sınırları içerisinde yer alan köy ve belde belediyelerinin tüzel kişiliği kaldırılmış, köyler mahalle olarak, belediyeler ise belde ismiyle tek mahalle olarak bağlı buldukları ilçenin belediyesine katılmıştır.

Böylece köy ve belde belediyelerinin tüzel kişiliği kaldırılarak, köylerin mahalle olarak, belediyelerin ise belde ismiyle tek mahalle olarak Didim ilçe belediyesine katılması ile birlikte ilçe idari açıdan 16 mahalleye ayrılmış durumdadır.

Planlama alanının sınırları içerisinde bulunduğu ve daha önce 1992 yılında belediye statüsüne sahip olan Akbük yerleşmesi de son yapılan yasal düzenlemeler ile birlikte belediye statüsünden çıkmış ve Didim İlçesinin mahallesi olmuştur.

2.3. Demografik Yapı

2019 yılında TÜİK tarafından açıklanan Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) verilerine göre; Türkiye geneli toplam nüfus 83.154.997 kişi, Aydın İli toplam nüfusu 1.110.972 kişi, Didim İlçesi nüfusu ise 86.688 kişidir. Didim ilçesi sınırları içindeki kentsel, kırsal ve toplam nüfusun 1965, 1970, 1975, 1980 ve 1985 nüfusu olarak kabul edilen değerler, 1990 yılında ilçe olan sınırlar içinde kalan Yenihisar beldesi ve Akköy bucağına bağlı diğer köylerin toplam nüfuslarından oluşturulmuştur.

Tablo 2: Ülke, İl ve İlçe Nüfus Değişimi

		1975	1980	1985	1990	2000	2010	2019
Türkiye	Kentsel	16.869.068	21.993.318	26.865.757	33.656.275	44.006.274	56.222.356	77.151.280
	Kırsal	23.478.651	22.743.639	23.798.701	22.816.760	23.797.653	17.500.632	6.003.717
	Toplam	40.347.719	44.736.957	50.664.458	56.473.035	67.803.927	73.722.988	83.154.997
Aydın İli	Kentsel	214.505	245.329	302.311	384.711	493.114	588.552	1.110.972
	Kırsal	395.364	407.159	441.108	440.105	457.643	401.310	
	Toplam	609.869	652.488	743.419	824.816	950.757	989.862	1.110.972
Didim İlçesi	Kentsel	3.295	4.067	5.063	11.378	25.699	43.474	86.688
	Kırsal	5.341	5.341	6.048	9.855	11.696	11.656	
	Toplam	8.636	9.408	11.111	21.233	37.395	55.130	86.688

Kaynak: TÜİK Verileri.

Aydın İline bağlı ilçelerin nüfus büyüklükleri incelendiğinde; nüfus büyüklüğü en yüksek olan ilçenin 293.816 kişi ile Efeler İlçesi olduğu görülmektedir. Planlama alanının sınırları içerisinde kaldığı Didim ilçesi ise nüfus büyüklüğü açısından 5. sırada gelen ilçedir. İl genelinde nüfus büyüklüğü en az olan ilçe ise 10.952 kişi ile Karpuzlu ilçesidir.

Tablo 3: Aydın İli İlçelerinin Nüfus Büyüklüğü

İlçeler	2019 Yılı Nüfusu
Bozdoğan	33.627
Buharkent	12.793
Çine	49.339
Didim	86.688
Efeler	293.816
Germencik	43.968
İncirliova	52.556
Karacasu	18.389
Karpuzlu	10.952
Koçarlı	23.397
Köşk	27.846
Kuşadası	116.966
Kuyucak	26.671
Nazilli	159.544
Söke	121.481
Sultanhisar	20.458
Yenipazar	12.481

Kaynak: TÜİK Verileri.

Didim İlçesi sınırları içerisinde bulunan 16 adet mahallenin nüfus büyüklüklerine bakıldığında; en yüksek nüfusa sahip ilk üç mahallesinin sırasıyla Efeler Mahallesi (21.011kişi), Yeni Mahallesi (15.771 kişi) ve Cumhuriyet Mahallesi (11.238 kişi) olduğu görülmektedir. Planlama alanının sınırları içerisinde bulunduğu Akbük Mahallesi ise nüfus büyüklüğü açısından 6.277kişi ile 6. sırada yer almaktadır.

Tablo 4: Didim İlçesine Bağlı Mahalle Nüfusları

Mahalleler	2019 Yılı Nüfusu	Mahalleler	2019 Yılı Nüfusu
Akbük	6277	Denizköy	1045
Akköy	1122	Efeler	21011
Ak-Yeniköy	2569	Fevzipaşa	2083
Altinkum	5009	Hisar	6524
Balat	1038	Mavişehir	1280
Batiköy	153	Mersindere	1601
Çamlık	7581	Yalıköy	2386
Cumhuriyet	11238	Yeni	15771

Kaynak: TÜİK Verileri.

2.4. Ekonomik Yapı

Aydın İli gelişen çevresi ve büyüyen ekonomisiyle her yıl daha fazla gelişmektedir. Genel ekonomisi tarım, tarıma dayalı sanayi ve turizme dayanan il nüfusun % 71'i tarım sektöründedir. Ulaşım kolaylığı, iklim ve tabii güzelliklerin ve tarihi eserlerin çok olması sebebiyle turizm gelişmiştir.

DPT tarafından ülke sınırları içindeki bölgelerin, illerin ve ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyinin belirlenmesine yönelik çalışmalardan en sonuncusu bölgeler ve iller bazında 2003 yılında yaptırılırken, ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyine ilişkin çalışma ise 2004 yılında yaptırılmıştır. Bu çalışmalar ile çeşitli yörelerin birbirleriyle ölçülebilir ve göreceli olarak karşılaştırılabilir sosyal, ekonomik ve kültürel göstergeler yardımıyla gelişmişlik düzeylerinin saptanması amaçlanmıştır.

2003 yılında yapılan illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında 0,42025 endeks değeri ile 22. sırada yer alan Aydın ilinin 2011 yılında yenilenen çalışmada ise 0,5597 endeks değeri ile 19. sıraya yükseldiği görülmektedir. (Kalkınma Bakanlığı, 2011) Ancak, 2003 yılı ile 2011 yılı çalışmalarında birebir aynı göstergeler kullanılmadığı, eski göstergelerden 25'i yeni çalışmada yer alırken, diğer göstergeler yenilendiği için iki çalışmanın sonuçlarının doğrudan karşılaştırılması olanaklı değildir.

2011 yılında DPT'nin görevleri devredilerek kurulan Kalkınma Bakanlığı tarafından "İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması" (SEGE) güncellenmiştir. Ülkede geçerli olan teşvik sistemine dayanak oluşturması amacıyla kullanılan SEGE-2011 çalışması ile illerin gelişmişlik düzeyleri farklı alanlardan seçilen değişkenler yardımıyla ölçülmüştür. Yapılan ölçüm ve analizler sonucunda bir yandan illerin gelişmişlik sıralaması yapılırken, diğer yandan aynı özelliklere sahip il grupları belirlenmiştir.

2011 yılında gerçekleştirilen çalışma kapsamında 8 il "birinci kademe gelişmiş iller" olarak tanımlanmıştır. Bu iller sırasıyla; İstanbul, Ankara, İzmir, Kocaeli, Antalya, Bursa, Eskişehir ve Muğla illeridir. Aydın ilinin de içinde yer aldığı, bu illeri izleyen 13 ilden oluşan grupta yer alan iller ise "ikinci kademe gelişmiş iller" olarak tanımlanmıştır. Bu iller de sırasıyla; Tekirdağ, Denizli, Bolu, Edirne, Yalova, Çanakkale, Kırklareli, Adana,

Kayseri, Sakarya, Aydın, Konya ve Isparta illeridir. SEGE araştırmasına Aydın ilinin komşuları açısından bakıldığında; İzmir'in 3. sırada, Muğla'nın 8. sırada, Denizli'nin 10. sırada, yer aldığı görülmektedir.

Aydın ili ilçelerinin 2004 yılı verilerine göre 872 ilçe içindeki sıralaması, belirlenen göstergelere göre ortaya çıkan endeks değeri, ülke genelinde yapılan gruplamalar uyarınca yer aldığı gelişmişlik grubu ve il içindeki gelişmişlik sıralaması aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 5: Aydın İline Bağlı İlçelerin Gelişmişlik Düzeyleri

İlçeler	Endeks	Gelişmişlik Grubu	İl içindeki Sırası	Türkiye Genelindeki Sırası
Kuşadası	2,75635	2	1	17
Didim	1,75196	2	2	49
Merkez	1,69830	2	3	53
Nazilli	1,22549	2	4	83
Söke	1,04132	2	5	112
Buharkent	0,31566	3	6	223
İncirliova	0,16257	3	7	266
Yenipazar	0,06672	3	8	298
Germencik	0,03258	3	9	320
Çine	-0,00190	3	10	329
Sultanhisar	-0,00602	3	11	330
Kuyucak	-0,10149	3	12	376
Köşk	-0,14465	3	13	401
Karacasu	-0,24860	3	14	467
Koçarlı	-0,31583	4	15	497
Bozdoğan	-0,40162	4	16	545
Karpuzlu	-0,62809	5	17	664

Kaynak: Dinçer & Özasan, 2004

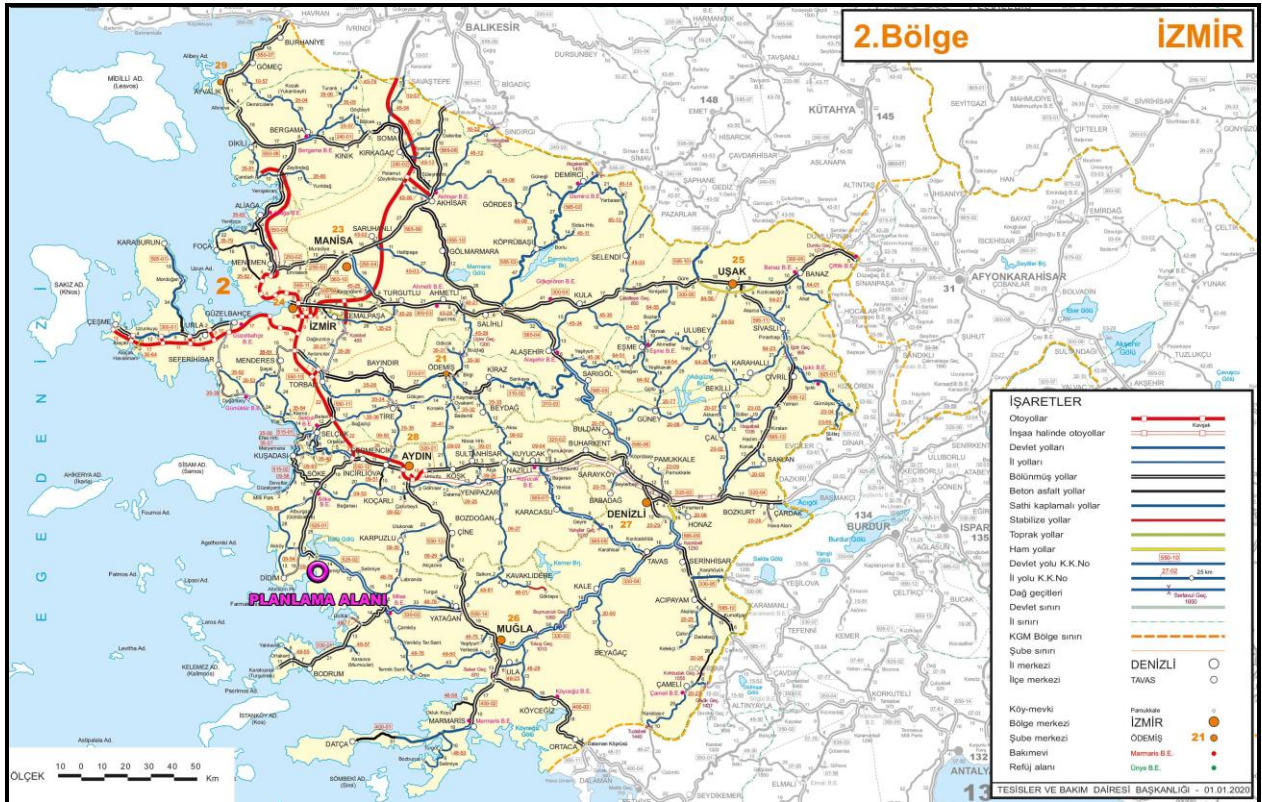
Aydın'a bağlı ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişliklerine ilişkin verilerine bakıldığında; Tarım sektöründe çalışanlar açısından öne çıkan iki ilçenin Koçarlı ve Karpuzlu ilçeleri olduğu, Türkiye genelinde bu ilçelerin 73'ncü ve 74'ncü sıralarda yer aldığı görülmektedir. Sanayi sektöründe çalışanlar açısından bakıldığında ise Nazilli ilçesi ve Buharkent ilçesinin öne çıktığı görülmektedir. Nazilli ilçesi ülke genelinde 105'inci sırada, Buharkent ise 113'üncü sırada yer almıştır. Hizmetler Sektörü açısından il sınırları içinde öne çıkan iki ilçe ise turizmin gelişmiş olduğu Kuşadası ve Didim ilçeleridir. Kuşadası ülke genelinde 12'inci sırada yer alırken, Didim ilçesi ise 54'üncü sırada yer almıştır.

2.5. Ulaşım

Aydın ili karayolu ulaşımı açısından oldukça güçlü bir altyapıya sahiptir. Ulusal karayolu ağı içinde önemli yere sahip olan Aydın İli içinden geçen karayolu bağlantıları ile Anadolu'nun batı kesimlerinin güney illeri ile bağlantısının yanı sıra, İç Anadolu bölgesi illerinin güneybatı sahillerine erişimi sağlanmaktadır. Aydın iline komşu konumda bulunan ülkemizin önemli metropollerinden biri olan İzmir il merkezi ile karayolu bağlantısı iki ana aks üzerinden sağlanırken, benzer biçimde Muğla ili ile iki ana aks üzerinden, Denizli ili ile bir ana aks üzerinden bağlantı sağlanmaktadır.

İzmir-Denizli arasında yapımı planlanmış olan otoyolun İzmir Çevreyolu ile Aydın Çevreyolu arasında tamamlanmış olan bölümü (O31), Aydın'a erişim sağlayan en önemli karayolu bağlantısıdır. İzmir'den Selçuk ilçesi üzerinden Selatin Tüneli ile Aydın il sınırları içine geçen otoyol bağlantısı, Efeler ilçesinin yerleşik alanının güneyinden, çevre yolu niteliğinde geçiş yaparak Muğla yoluna kadar otoyol standartlarında devam etmektedir. Otoyolun henüz yapım çalışmasına başlanmamış Aydın-Denizli bölümünden Muğla yolu doğusunda ayrılan çevre yolu bağlantısı ise doğu yönünde Organize Sanayi Bölgesi güneyinden geçerek, Kocagür ve Serçeköy kırsal mahallelerinin arasında Denizli yoluna bağlanmaktadır. Aydın-Denizli otoyol bağlantısı, mevcut karayolu bağlantısının (D320) aksine, Büyük Menderes ırmağının ve ovasının güneyinden geçecek biçimde projelendirilmiştir.

Şekil 3: Planlama Alanın Bölge Ulaşım Ağındaki Yeri

Kaynak: Karayolları Genel Müdürlüğü

Aydın-İzmir arasındaki ikinci önemli karayolu bağlantısı ise İncirliova ve Germencik ilçe merkezleri üzerinden İzmir'in Selçuk ilçesine bağlantı sağlayan (D550) karayolu bağlantısıdır. Bu iki ana bağlantının yanı sıra, Kuşadası ilçe merkezinden ayrılan yol ile İzmir'in Selçuk ilçesine; İncirliova ilçe merkezinden ayrılan yol ile İzmir'in Tire ilçesine; Köşk ilçesinden ayrılan yol ile İzmir'in Ödemiş ilçesine; Nazilli ilçesinden ayrılan yol ile İzmir'in Beydağ ilçesine erişim sağlanmaktadır.

Aydın-Muğla illeri arasındaki ana ulaşım bağlantılarından ilki Efeler ilçesinde İzmir-Aydın-Denizli karayolundan ayrılan ve güneyde Çine ilçesi üzerinden Muğla iline erişim sağlayan (D550) karayolu bağlantısıdır. İkinci ana bağlantı ise Söke-Didim aksından Muğla'nın Milas ilçesine ve buradan ülkemizin

önemli turizm merkezlerinden olan Bodrum'a erişim sağlayan (D525) karayolu bağlantısıdır. Bu iki ana bağlantının yanı sıra Aydın'ın Bozdoğan ilçesinden Muğla'nın Kavaklıdere ilçesine, Karpuzlu ilçesinden Milas'a geçiş sağlayan karayolu bağlantıları da bulunmaktadır.

Aydın-Denizli illeri arasında var olan bağlantılara bakıldığında, en önemli bağlantının İzmir ve Aydın'ı güney kentlerine de bağlayan (D320) karayolu bağlantısı olduğu görülmektedir. Aydın ilini batıdan doğuya geçen aks, Buharkent ilçesi sonrasında Denizli ili sınırları içine girmektedir. İki il arasında bu aksın yanı sıra, Karacasu ilçesinden Denizli ilinin Tavas ilçesine bağlantı sağlayan ikinci bir karayolu bağlantısı bulunmaktadır.

Aydın ilinin önemli merkezlere ve il merkezinin ilçe merkezlerine olan uzaklıkları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 6: Aydın İlinin Önemli İl Merkezlerine Uzaklığı İl

İl	Uzaklık (km)	İl	Uzaklık (km)
Ankara	598	Denizli	126
İstanbul	684	Muğla	99
İzmir	126	Antalya	339
Adana	882	Hakkâri	1775

Kaynak: Karayolları Genel Müdürlüğü

Tablo 7: Aydın İl Merkezinin İlçe Merkezlerine Uzaklığı

İlçe	Uzaklık (km)	İlçe	Uzaklık (km)
Bozdoğan	69	Koçarlı	21
Buharkent	84	Köşk	19
Çine	36	Kuşadası	63
Didim	104	Kuyucak	57
Efeler	0	Nazilli	45
Germencik	22	Söke	51
İncirliova	11	Sultanhisar	29
Karacasu	85	Yenipazar	40
Karpuzlu	54		

Kaynak: Karayolları Genel Müdürlüğü

Planlama alanının sınırları içerisinde yer aldığı Akbük'e ulaşım karayolu ile Didim, Söke ve Milas üzerinden gerçekleştirilebilmektedir. Günün her saatinde Akbük'ten Didim'e, Söke'ye ve Milas'a minibüslerle gitmek mümkündür. Didim ve Milas'a yaz sezonu boyunca ülkemizin hemen hemen tüm illerinden düzenli otobüs seferleri ile ulaşılabilir. Ayrıca, İzmir ve Aydın Otobüs Terminalleri'nden Didim Birlik ve Didim Seyahat Acentelerince Didim'e karşılıklı olarak gün içinde düzenli otobüs seferleri yapılmaktadır. Kış aylarında sefer sayısında azalma gözleniyorsa da; Nisan-Mayıs aylarında Akbük'te hareketlenen turizm sezonu ile birlikte normale dönmektedir.

Aydın il sınırları içinde var olan demiryolu hattı, ülkemizdeki ilk demiryolu projesi olma özelliğine sahiptir. Yapım çalışmalarına 1856 yılında başlanan ve 1866 yılında tamamlanan İzmir-Aydın Demiryolu hattı 130

km olarak projelendirilmiştir. Osmanlı Döneminde inşa edilen bu hat, demiryolu projelerinin büyük hız kazandığı Cumhuriyetin ilk yıllarında (1935) Denizli-Karakuyu üzerinden Afyon'a ve böylelikle Anadolu'nun diğer illerine bağlanmıştır.

Günümüzde var olan demiryolu hattı ile İzmir limanına, İzmir üzerinden Manisa'ya ve Manisa üzerinden kuzeyde Balıkesir'e, doğuda Uşak'a erişim sağlanmaktadır. Bu hatlar üzerinden ülkenin kuzey ve iç kesimleri ile demiryolu bağlantısı sağlanabilmektedir.

Aydın-Denizli demiryolu bağlantısı ile de Denizli üzerinden Isparta ve Afyon'a erişim sağlanmaktadır. Afyon'da Uşak üzerinden gelen hat ile buluşan demiryolu bağlantısı ile Anadolu'nun iç, kuzey, doğu ve güneydoğu bölümlerine demiryolu bağlantısı sağlanmaktadır.

Aydın il sınırları içinde var olan demiryolu hatları yük taşımacılığı ve yolcu taşımacılığında aktif olarak kullanılmaktadır. Aydın il sınırları içinde var olan demiryolu hatlarında düzenli olarak gerçekleşen tren seferleri İzmir (Basmene) ile Denizli arasında düzenlenen seferlerdir. Günlük olarak Denizli'den hareket eden 5 tren seferi Basmene'de sonlanırken, Denizli-Söke arasında 2 sefer, Nazilli-Söke arasında 1 sefer, Aydın-Söke arasında da 1 sefer gerçekleştirilmektedir.

Aydın il sınırları içinde var olan tek havaalanı Efeler ilçesinin sınırları içinde, Aydın il merkezinin yaklaşık 5 km güneydoğusunda bulunmaktadır. Günümüzde eğitim amaçlı kullanılmakta olan Çıldır Havaalanı henüz sivil havacılık amaçlı kullanılmamaktadır. Havaalanına erişim, Muğla karayolu ile Denizli karayolunu bağlayan çevre yolu üzerinden ve Aydın-Denizli karayolundan Organize Sanayi Bölgesinde ayrılan yol ile sağlanmaktadır.

Ege Denizi kıyısında üç ilçesi bulunan Aydın ilinde denizyolu ulaşımının kullanılmasına olanak sağlayan en önemli liman Kuşadası Limanı'dır. Kuşadası'nda bulunan liman faaliyetleri yolcu ve yat limanı olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Aydın ili kıyısında bulunan diğer liman ise Didim ilçesinde bulunan yat limanıdır.

Kuşadası Limanı kruvaziyer turizm açısından öne çıkan limanlar arasında yer alırken, bunun yanı sıra Kuşadası Limanından Samos Adası'nda bulunan iki farklı iskeleye düzenli feribot seferleri düzenlenmektedir. Bu seferler dışında yolcu taşımacılığı amaçlı kullanım bulunmamaktadır.

Yılda 2.400 gemi kabul kapasiteli Kuşadası Limanı; yolcu sayısı ve gemi adedi bakımından ülkemizin en önemli kruvaziyer limanıdır. Türkiye genelinde 2011 yılında 1623 olan limanları kullanan kruvaziyer ve yolcu gemisi sayısı 2016 yılında yaşanan gelişmelerin de etkisiyle 590'a gerilemiştir. Benzer bir gerileme Kuşadası Limanı açısından da yaşanmış, 2011 yılında toplam 568 geminin yanaştığı Kuşadası Limanına 2016 yılında yanaşan gemi sayısı 271'e gerilemiştir. Kuşadası'nın Türkiye genelindeki payı % 35'den % 46'ya çıkmış olsa da, reel olarak gemi sayılarında önemli bir azalma yaşanmıştır.

3. TARİHSEL GELİŞİM

3.1. Aydın İli Tarihsel Gelişimi

Günümüzde idari açıdan Efeler ilçesi olarak isimlendirilen Aydın kenti, Menderes Ovası'nın kuzey bölümüyle, Aydın Dağları'nın güney yamaçlarının birleştiği, tarih içinde büyük öneme sahip yolların birleştiği kavşak noktasındaki konumuyla uzun yıllardan bu yana varlığını korumuş kentlerdendir. Aydın çevresindeki yerleşme yapısında meydana değişimlerin başlangıcı olarak, M.Ö. 1200 yıllarında Balkanlarda oluşan Kavimler göçü kabul edilir. Balkanlarda yaşayan Traklar'ın, aslen göçebe olmalarına rağmen, Büyük Menderes Ovası kenarlarına yerleşmeler kurarak göçebelikten vazgeçtikleri, buradaki ortamın uygunluğuyla tarıma yöneldikleri, Aydın kentindeki en eski yerleşim alanı olan Tralleis antik kentinin de bu yerleşmelerden biri olduğu, Tralleis kentinin isminin de Trakya'dan göç eden Tiral kabilelerden geldiği, Trallies hakkında çalışma yapan araştırmacılar tarafından belirtilmiştir. (Uğur, 2003)

M.Ö. 546 yılında Persler'in egemenliğine giren Trallies, M.Ö. 334 yılında Makedonyalıların egemenliğine girmiştir. M.Ö. 323 yılında İskender'in ölmesiyle onun komutanlarından biri olan Antigonos'un egemenliği altında kaldıktan sonra, M.Ö. 281 yılında Suriye Krallığı (Selevkoslar)'na bağlanmıştır. M.Ö. 190 yılına kadar bu krallığın elinde kalan kent, bu tarihten sonra Büyük Menderes Nehri'nin kuzeyindeki tüm kentler gibi Bergama Krallığı'nın yönetiminde kalmıştır. M.Ö. 133 yılından itibaren Roma İmparatorluğu'nun egemenliğine giren Trallies, M.Ö. 26 yılında meydana gelen şiddetli bir depremle büyük zarar görmüş, ancak doğu-batı yönlü transit ticaretin daha da sistematik hale gelmesiyle hızla büyümüş, yeniden Orta Menderes Ovası'nın merkezi haline gelmiştir. (Uğur, 2003)

Roma İmparatorluğu'nun 395 yılında ikiye ayrılması, Bizans İmparatorluğu'nun başkentinin İstanbul olmasıyla Roma'ya göre düzenlenmiş ticaret yollarının değişmesi tüm Batı Anadolu gibi ticarete bağlı olarak gelişen Tralleis'i de olumsuz yönde etkilemiştir. Bizans ile Sasaniler arasında savaşların yaşandığı dönemde, güneyde İslâm dininin de etkisiyle önemli bir güç haline gelen Arapların akınları yoğunlaşmış, Ege Denizi'nde de etkili olmaya başlamışlardı. Akınların yoğunlaşması Tralleis'in fizikî yapısında da değişiklik yapılmasına neden olmuştur. Roma döneminde tepelerin eteklerine doğru yayılmış olan Trallies, 685-695 yıllarında güvenlik nedeniyle yeniden tepedeki düzlüklere geri çekilmiş, korunaksız olan kesimleri surlarla çevrilmiştir. (Uğur, 2003)

Arapların deniz akınlarıyla Ege kıyılarındaki nüfus, daha güvenli olan iç bölgelerdeki yerleşme merkezlerine çekilmiştir. Güvenlik açısından oldukça korunaklı bir konuma sahip Tralleis de bu yerleşmelerden biri olup göçler nedeniyle nüfusun 950 yılında 36 000'e kadar yükseldiği kaydedilmiştir. Hem artan nüfusun etkisi hem de Arap saldırılarının giderek azalmasıyla kent tekrar tepelik alandan Büyük Menderes Nehri'ne doğru gelişmeye başlamıştır. Moğol akınlarından kaçan çok sayıdaki Türk kabilelerinin Batı Anadolu'daki Bizans-Selçuklu sınırına yığılmalarıyla güvenlik sorunu tekrar ön plana çıkmış, 1278 yılında Trallies, İmparator

Andronicus Palaeologus tarafından tekrar tepelik alanda kurulmuş, ancak ortaya çıkan su sıkıntısı nedeniyle bu tam olarak başarılamamıştır. (Uğur, 2003)

XIII. yüzyılın sonlarına doğru Anadolu Selçukluların merkezi idaresinin zayıflamasıyla Batı Anadolu'da beylikler ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu beyliklerden biri olan Menteşe Beyliği, doğudan gelen Türkmen göçleriyle iyice güçlenerek 1261 yılında Karia sahillerine (bugünkü Muğla ili sahilleri) akınlar düzenlemeye başlamış, 1278 yılında Tralleis'i kuşatmış, oldukça korunaklı olan Tralleis, uzun süre dayandıktan sonra susuzluk nedeniyle 1282 yılında Türklere teslim olmuştur. Kentin Türkler tarafından zaptıyla zarar gören yerleşme, muhtemelen bu dönemde meydana gelen depremle de çok zarar görmüştür. Bu nedenle eski yerleşme alanı Türkler tarafından iskân yeri olarak kullanılmamış, kent bu alanın hemen güney eteğinde kurulmuştur. Eski yerleşme yerinin Türkler tarafından kullanılmamasında bu alandaki suyun yetersizliği de başlıca nedenlerden biri olmuştur. (Uğur, 2003)

Menteşe Beyliği'ne bağlı Aydın ve çevresi 1310 yılında Aydınoğulları Beyliği'nin egemenliğine girmiştir. Tralleis, Menteşe Beyliği tarafından manzarasının güzelliği nedeniyle Güzelhisar olarak adlandırılırken, Aydınoğlu Mehmed Bey'in Güzelhisar'a babasının adını vermesiyle kent Aydın Güzelhisarı olarak anılmaya başlanmıştır. (Uğur, 2003)

Bölgenin 1426 yılında Osmanlılar tarafından ele geçirilmesi sonrasında bu alana "Aydın Eli" veya "Liva-i Aydın" adı verilmiş ve bir sancak olarak Osmanlı yönetimine alınmıştır. Sancağın merkezi Tire olurken, Aydın Güzelhisarı, Tire'ye bağlı bir kaza merkezi olmuştur. Bizans'tan sonra Osmanlı döneminde de İstanbul'un başlıca ticaret merkezi olması ve Anadolu'dan geçen kuzeybatı transit ticaret yolunun eski önemini korumasıyla Batı Anadolu bu yolun dışında kalmaya devam etmiş ve buradaki yerleşme merkezleri giderek küçülmüşlerdir. Aydın Güzelhisarı Fatih dönemindeki 1451 yılına ait bir tahrir defterine göre; yedi mahalle ve tamamı Müslümanlardan oluşan 970 kişi nüfusuyla küçük bir kasabadır. 1529 yılında ise nüfusu daha da azalarak 500'e kadar indiği bilinmektedir. (Uğur, 2003)

Aydın Güzelhisarı XVI. yüzyılın ikinci yarısına kadar küçük bir kasaba niteliğindeki bu yüzyılın sonları ile XVII. yüzyılın başlarında hızlı bir gelişme sürecine girmiş, 1573 yılında 6 mahalle ve 600'e yakın nüfusu bulunan kentin mahalle sayısı XVII. yüzyılın ikinci yarısında 20'ye ulaşmıştır. Bu dönemde hızlı gelişmenin Aydın ile sınırlı olmadığı, Anadolu genelindeki birçok kentte yaşandığı bilinmektedir. Bunun temel nedenleri arasında Celali isyanları nedeniyle oluşan köyden kente göçler gösterilmektedir. (Uğur, 2003)

Bununla birlikte XVII. yüzyıldan itibaren Osmanlı İmparatorluğu'nun ticareti sanayileşen Avrupa'nın etki alanı içine girmiş, artan ticaretin batıyla ulaşım açısından en kısa ve kolay yolu olan İzmir ve Kuşadası limanlarından yapılmaya başlanması, Büyük Menderes Ovası'ndaki eski transit ticaret yollarının tekrar önem kazanmasını sağlamıştır. Yaşanan gelişme bu yol üzerindeki kentlerin fiziksel olarak ve nüfus açısından gelişmesinde kendini göstermiştir. Bir yandan göçlerle, diğer yandan transit ticaret yolu üzerinde

yer almasından dolayı kent gelişimini XVII. yüzyılın ikinci yarısından sonra da sürdürmüştür. 1683 yılında yapılan Süleymanbey Camii dikkate alındığında, bu yüzyılın sonuna doğru kentin güney sınırının bugünkü istasyon meydanına kadar uzandığı anlaşılmaktadır. Aydın Güzelhisarı, sahip olduğu konumu nedeniyle gelişimini XVIII. yüzyıl boyunca da sürdürmüş, XIX. yüzyıl başlarında (1811) Aydın sancak merkezi Tire'den Aydın Güzelhisarı'na geçmiştir. Kent 1826 yılında ise eyalet merkezi haline gelmiştir. (Uğur, 2003)

1843 yılında Aydın'a gelen Texier de kentin birbirine iki taş köprü ile bağlanmış Eudan (Tabakhane) Deresi'nin iki yamacı boyunca yoğun ticaretin yaşandığı ovaya doğru gelişen, bölgenin en önemli yerleşme merkezlerinden biri olduğunu belirtmiştir. XVIII. yüzyıl sonuna kadar İzmir, Denizli, Manisa, Muğla ve Aydın'dan oluşan geniş bölgenin idarî merkezi olan kent, İzmir'in ulaşımında ve ticaretle giderek daha da önem kazanmasına bağlı olarak XIX. yüzyıl ortalarından itibaren vilâyet merkezinin de buraya taşınmasıyla bu ünvanını yitirmiştir. Belirtilen gelişme Aydın'ı kısmen olumsuz etkilemişse de İzmir-Aydın demiryolunun inşası ve giderek artan transit ticaretin de etkisiyle kent gelişimini sürdürmeye devam etmiştir. Kentin 1890 yılı nüfusunun 36.250 olduğu, kent nüfusunda yaklaşık 50 yıllık bir sürede %100'ü geçen bir artış olduğu bilinmektedir. (Uğur, 2003)

Aydın Güzelhisarı XIX. yüzyıl sonlarına doğru da gelişimini sürdürmüş ve mahalle sayısı 27'ye yükselmiştir. Ayrıca bu yüzyılın sonuna doğru kent yalnızca Aydın ismiyle anılmaya başlanmış, Güzelhisar ismi, Hisar, Kaynak Babasultan ve Torbacı mahallelerini de içine alan bir mahalle adı olarak kullanılmaya başlanmıştır. (Uğur, 2003)

Kentin gelişimi XX. yüzyıl başlarında da devam etmiş, XX. yüzyılın ilk çeyreğinde yaşanan savaşlarla genelde bütün Osmanlı toprakları nüfus kaybetmiş olsa da Aydın nüfusunun artarak 40.000'e ulaşmıştır. Balkan Savaşı sonunda göçlerle gelen nüfusun 3000 kadarının Aydın'a yerleştirilmesiyle 1913 yılında Meşrutiyet Mahallesi oluşmuştur. I. Dünya Savaşı'ndan hemen sonra Aydın ve yakın çevresinin Yunanlılar tarafından işgal edilmesiyle kentte ciddi yıkım yaşanmıştır. XX. Yüzyıl başlarında 40.000 olan kent nüfusu, bu işgal sonucu çevre yerleşmelere göçler nedeniyle 1000 kişinin altına kadar düşmüştür. (Uğur, 2003)

Aydın'da 1895 yılında meydana gelen deprem sonrasında kentin genel olarak ahşap yapılardan oluşan, çıkmaz sokakları içeren geleneksel Türk- İslâm dokusuna sahip olması, işgal sırasındaki yangının zararının büyümesine neden olmuştur. Kentte Aydınoğulları Dönemi ve Osmanlı Dönemine ait birçok yapı ve sahip olunan geleneksel kent dokusu tamamen yitirilmiştir. Aydın kenti, 1895 yılındaki depremin etkisini atlatamadan 3 yıldan fazla süre işgal altında kalarak birçok alanda büyük bir yıkıma uğramıştır. (Uğur, 2003)

Cumhuriyet döneminin ilk genel nüfus sayımı olan 1927 yılına göre Aydın nüfusunun 11.978 olduğu tespit edilmiştir ki kentin 1900'lerin başında nüfusunun 40.000 olduğu düşünüldüğünde, 30 yıla yakın bir süre içinde nüfusunun büyük bölümünü kaybettiği ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle Aydın, Cumhuriyet

dönemine, nüfusunun büyük bir bölümünü yitirmiş, sosyo-ekonomik yapısı bozulmuş ve fiziksel açıdan ağır hasarlı olarak girmiştir. (Uğur, 2003)

Cumhuriyet'in devraldığı Aydın, işgal nedeniyle Güzelhisar, Kurtuluş ve Köprülü mahallelerinin çok az bir kısmı dışında hemen hemen tümüyle yanmış bir kent görünümündedir. Yanmış kenti yeniden kurmak için 1923 ve 1926 yıllarında kentin halihazır haritaları ve imar planı hazırlatılarak imar faaliyetine başlanmıştır. İlk imar planlarından sonra yanmış ve ağır hasarlı geleneksel kent dokusu içinde yeni yollar açılarak yangın yerleri temizlenmiş ve kent ızgara planlı olarak yeniden düzenlenmiştir. "Yangın Yeri Planları" olarak adlandırılan bu planlara göre birbirini dik kesen cadde ve sokaklar ile geometrik biçimli düzgün yapı adaları oluşturulmuştur. Yangın yeri planlarının uygulamasına 1925 yılında birbirini dik kesen Gazi ve Hürriyet caddelerinin açılmasıyla başlamıştır. Bunu 1930'lu yıllara kadar açılan yeni cadde ve sokaklar izlemiş böylece kent çevresine doğru ızgara planlı olarak yayılmaya başlamıştır. (Uğur, 2003)

1923 yılında hazırlanan imar planının yetersiz kalmasıyla 1939 yılında yeni bir imar planı hazırlanması kararlaştırılmıştır. 1940'lı yıllara gelindiğinde kentte kurulan yapı kooperatifi eliyle, 1922 yılından 1940 yılına kadar harabe olarak kalmış olan batısında Tabakhane Deresi güneyinde ise Gazi Bulvarı'nın yer aldığı alanda faaliyete başlamıştır. Her yönüyle yeniden imar edilen bu alanda, yeni bir mahallenin oluşturulmasına karar verilmiş, ovaya hakim konumundan dolayı Aytepe semti olarak da anılan bölge, Zafer Mahallesi olarak adlandırılmıştır. Bu dönemde kentin yatay fizikî gelişimi yine kuzeydoğusunda yer alan Pınarbaşı mevkiinin düzenlenmesiyle devam etmiş, bu alanda bir kültür parkı inşasına başlamıştır. 1923 yılından 1950 yılına kadar yoğun imar faaliyetine rağmen, 175 hektarlık alanıyla Aydın ancak Cumhuriyet dönemi öncesi büyüklüğüne erişebilmiştir. (Uğur, 2003)

1950 sonrasında kırsal kesimden artan göçlerle giderek hız kazanan kentleşme olgusu, tüm Türkiye genelinde olduğu gibi Aydın kentini de etkilemiştir. 1927 yılından 1950 yılına kadar kentte nüfus artış hızı yıllık ortalama olarak % 25'ler düzeyindeyken, 1950-1955 yılları arasında bu oran iki katını geçerek günümüze kadarki en yüksek yıllık nüfus artışı olan % 61,2'ye ulaşmıştır. (Uğur, 2003)

Aydın'da bu dönemde kent nüfusunun artmasında iç göçlerin yanı sıra dış göçlerin de etkisi olmuştur. Aydın'a sürekli gelen göçmenlere yalnızca 1953 yılında 500 adet göçmen evinin yapılması, yurtdışından gelen göç miktarının kentin gelişmesindeki etkisini göstermektedir. Kentin bu dönemde alansal olarak büyümesinin başlangıcını göçmenler için yapılan konutlar oluşturmuştur. İmar ve İskân Bakanlığı ile belediyenin katkılarıyla başta Kemer ve Mesudiye mahalleleri olmak üzere, Orta Mahallesi sınırları içerisinde yer alan Ilıcabaşı'nda ve Denizli-İzmir karayolunun güneyinde Tellidede semtinde göçmen konutları yaptırılmıştır. (Uğur, 2003)

Yaşanan iç göçlerle kente gelen nüfusun da başta Tellidede ve çevresinde olmak üzere çekirdeğini göçmen konutlarının oluşturduğu alanda, sağlıksız bir şekilde yoğunlaşmasıyla, kentin çevresinde yeni yerleşme

adacıları genişlemeye başlamıştır. 1950'lerden sonra gerçekleşen nüfus artışı, Aydın'ı da hazırlıksız yakalamış ve kent ilk kez gecekondu olgusuyla tanışmıştır. 1950'lere kadar güneydeki tarımsal alanlar dikkate alınarak süren gelişme, hızlı göç karşısında tarım alanları içinde genişlemeye dönüşmüştür. Kentin güneyindeki büyüme 1953 yılında bir çevre yolu niteliğindeki Denizli-İzmir karayoluna doğru hızlanmış ve ardından güneyde oluşan yerleşme noktalarına sıçramıştır. Yaşanan bu hızlı ve kontrolsüz gelişme, 1951 yılında A. Kömürcü tarafından hazırlanmış olan yürürlükteki imar planının 1959 yılında revize edilmesine neden olmuştur. (Uğur, 2003)

Bu yıllardan sonra Aydın Tekstil Fabrikası'nın ve hemen batısında birinci sanayi sitesinin devreye girmesi, özellikle iç göçlerle gelen nüfusun bu iş yerleri çevresinde yoğunlaşmasında etkili olmuştur. Kentin güneyindeki alanların başta Tellidede çevresi olmak üzere hem nüfus açısından hem de alan açısından büyümesi sonrasında Denizli-İzmir karayolunun güneybatısında 1967 yılında Osman Yozgatlı Mahallesi oluşturulmuştur. Bu dönemde Aydın'ın güneyindeki gelişmeler, genelde niteliksiz ve kaçak yapılaşma biçiminde kendini gösterirken, kuzeyindeki gelişmeler yapı kooperatiflerinin etkisiyle planlı olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde her yönden büyüyen kentin büyüklüğü, 20 yılda 2,5 kat artarak dönem sonunda 387 hektara ulaşmıştır. Büyümenin yürürlükteki imar planını aşması ve başta güneyde olmak üzere, kuzey ve kuzeydoğu mahallelerinin dış kısımlarında kaçak yapılaşmaların oluşması 1968 yılında yeni bir imar planının hazırlanmasını gerektirmiştir. (Uğur, 2003)

Türkiye genelinde 1965 yılında başlayan yurt dışına göçlerden Aydın kenti de etkilenmiştir. 1970 yılı başında en üst seviyeye çıkan göçler nedeniyle kentte işçi sıkıntısının çekildiği ve bu nedenle Aydın linyit ocaklarının bile işletilemez duruma geldiği basına yansıyan haberler arasında yer almıştır. Başta Almanya ve Fransa olmak üzere gerçekleşen göçler 1969 yılında 290 kişiyle sınırlıyken, bir yıl sonra bu sayı 7 kat artışla 1941'e ulaşmıştır. Yurtdışı göçleri, Aydın'da 1955 yılından itibaren oldukça yüksek olan nüfus artışını ilk kez terse çevirmiş, 1970'lerin başında % 30'lara kadar gerileme ortaya çıkmıştır. (Uğur, 2003)

Bu dönemde gecekondulaşmanın önlenmesi amacıyla Denizli-Aydın karayolunun kuzeydoğusunda Ilicabaşı, güneydoğusunda Kanlıkavak mevkileriyle birlikte, kentin kuzeybatısında Kemer ve Meşrutiyet mahallelerinde gecekondu önleme bölgeleri oluşturulmuştur. Ancak, 1971 yılında kurulmaya başlanan ikinci sanayi sitesi ve ardından 1978 yılında kurulan üçüncü sanayi sitesinin ve artan tarımsal faaliyetler kente tekrar iç göçü hızlandırmıştır. Özellikle tarımda çalışmak için yaz aylarında başka illerden gelen nüfusun kalıcılaşması, marjinal işlerle uğraşmaları ve ardından yerleşmeleri, kent nüfusunun 1970'lerde 50 bini (50.566) geçmesinde ve alansal olarak büyümesinde etkili olmuştur. Bu dönemde yapılaşma 1950-1970 döneminin aksine genellikle kooperatifler aracılığıyla olduğundan daha sağlıklı ve imar planı doğrultusunda gerçekleşmiştir. 1970-1990 döneminde gecekondu önleme bölgelerinin oluşturulması ve

yapılaşmanın kooperatifleşme yoluyla yapılması, mevcut imar planının genelde başarıyla uygulanmasına yardımcı olmuştur. (Uğur, 2003)

Aydın kentinde bu dönemde hızla artan nüfus, kentin kuzey kısmının dağlık ve sit alanı olması, güneyinin zengin tarımsal topraklar içermesi, yapılaşmayı dikey yönde de arttırmıştır. Dikey yönde yapılaşma ve yoğunlaşma daha çok kentin ana caddeleri ve çevresinde kendini göstermiştir. Bu dönem sonunda Osman Yozgatlı Mahallesi'nde imar planı dışına taşmalar ve Ata Mahallesi'yle beraber düşük standartlı küçük konut gruplarının ortaya çıkması karşısında, mevcut imar planı yetersiz kalmış ve yeni bir imar planı hazırlanması gerekmiştir. Bu amaçla 1983 yılında Esat Turak tarafından yeni bir imar planı hazırlanmıştır. Yeni imar planının hedefi 20 yıl olup 2003'e kadar düşünülmüştür. Uygulamaya giren 1983 imar planıyla planlı alanlara yapılan ilavelerle planın büyüklüğü 1150 hektara ulaştırılmıştır. (Uğur, 2003)

Aydın 1990'da 100 bini (107.011) geçen nüfusuyla bugüne kadarki en büyük gelişmeyi bu dönemde yaşamıştır. Gelişme bütün yönlerde olmasına rağmen, özellikle kuzey ve batı kesimlerde daha geniş ölçekte meydana gelmiştir. Dönem başında kent ilk olarak kuzey kesimde gelişme kaydetmişse de, kentteki en büyük gelişme, belediyenin de etkisiyle batı ve kuzeybatı kısımda yaşanmıştır. Belediye kaçak yapılaşmayı önlemek amacıyla bir yandan alt yapısını hazırlayarak arsa üretmiş, diğer taraftan üst yapılaşmanın da sağlıklı olması için kooperatifleşmeye destek vermiştir. Böylece kent bir yandan imar planı doğrultusunda şekillendirilirken, diğer taraftan gecekondulaşma yavaşlatılmıştır. (Uğur, 2003)

Kentin kuzeybatı ve güneybatısındaki bu hızlı gelişme, beraberinde yeni mahallelerin oluşumunu getirmiştir. 1996 yılında kentin kuzeybatısında Mimar Sinan ve güneybatısında ise Zeybek adıyla iki yeni mahalle kurulmuştur. Mimar Sinan Mahallesi hemen hemen bütünüyle konut alanlarından oluşurken, Efeler'den ayrılan Zeybek Mahallesi, Denizli-İzmir devlet kara yolunun da etkisiyle sanayi ve ticaret ağırlıklı bir karakter kazanmıştır. Bu dönemde kentte kurulan üniversite ve gelişmeye başlayan sanayi ile artan ticari faaliyetler sonucunda yatay büyümenin yanında dikey büyümenin de giderek artması, planlamada yeni sorunları beraberinde getirmiştir. Yürürlükte bulunan 1983 yılındaki imar planı yaklaşık 1500 hektarlık alana, planlama kararları getirmesine rağmen, özellikle kentin giderek gelişen güney kesimindeki taşmalar karşısında yetersiz kalmıştır. (Uğur, 2003)

Plan dışına taşan yapılaşmaları kontrol altına almak için belediye, 1996 yılında yeni bir revizyon imar planı hazırlatmıştır. Kentin güneybatısındaki Zeybek Mahallesi gibi güneydoğu kısmı da sanayiye bağlı olarak büyümüştür. 100 hektarlık alan içerisinde planlanan ASTİM'in organize sanayi bölgesi yatırım programına alınmasıyla 650 hektarlık ikinci bir kısım eklenmiştir. Böylece gittikçe artmaya başlayan sanayi ve ticari faaliyetleriyle kentte üniversitenin kurulup gelişmesi, Aydın'a bugüne kadarki en büyük alansal gelişimi sağlamıştır. Nitekim kentin toplam alanı 20 yıl içinde 4,5 kat artarak 2001 yılında yaklaşık 1700 hektara ulaşmıştır. (Uğur, 2003)

Aydın ilinin yapılan yasal düzenleme ile büyükşehir statüsüne alınması sonrasında 2014 yılı 30 Mart tarihinden başlayarak Aydın kentinde var olan Merkez İlçe kaldırılarak idari açıdan kent Efeler İlçesine bağlanmış, kentin tamamına ve çevresine hizmet verecek Efeler Belediyesi'nin kuruluşu gerçekleşmiştir. 2000 genel nüfus sayımına göre nüfusu 143.262 olarak belirlenen Aydın kentinin 2016 yılına geldiğinde, kapatılarak mahalleye dönüşmüş olan ve kentle bütünleşmiş olan Çeştepe, Ovaeymir ve Tepecik mahalleleriyle birlikte büyüklüğü 223.902 kişiye yükselmiştir.

3.2. Didim İlçesi Tarihsel Gelişimi

Aşağı Büyük Menderes Havzası olarak adlandırılan ve Didim'in de içinde bulunduğu bölge Bafa Gölü ve Söke Ovası'nı da içine alır. Bölge jeolojik dönemlerde Ege Bölgesi içinde en çok değişikliğe uğrayan kısımdır. Nehrin getirdiği alüvyonlar, antik çağlarda deniz kıyısında yer alan çok sayıda kentin limanlarının dolmasına ve denizden kilometrelerce uzakta kalmasına neden olmuştur. Bunlara örnek olarak birer körfez kenti olan Priene, günümüzde denizden yaklaşık 7.5 km., Miletos ise yaklaşık 8 km. içeride kalmıştır.

Coğrafi yapısı, iklimi ve bitki örtüsü bakımından canlıların yaşaması için son derece elverişli olan aşağı Büyük Menderes Havzası'nın prehistorik yerleşimleri olarak son yıllara kadar, Miletos ile Didyma kenti çevresi bilinmekteydi. Söz konusu merkezler ve çevrelerinde yapılan son araştırmalar ile bölgede yerleşik hayata geçişin, çanak-çömlek üretiminin daha erken dönemlerde başladığı görülmüştür. Özellikle Bafa Gölü yanındaki Beşparmak Dağları'nda bulunan kaya resimleri Neolitik Çağ'a tarihlendirilirken, Killiktepe (Balat Köyü), Mengeref (Assesos), Altinkum ve Mersindere III, Tavşanadası ve Saplı Ada'da yapılan çalışmalar prehistorik kültürlerin varlığını kanıtlamıştır. Miletos yerleşimine dair Kalkolitik Çağ kalıntıları, Tiyatro Limanı yakınlarında ve Athena Tapınağı alanında ele geçirilmiştir. Bunlardan başka Altinkum Plajı, Mersindere ve Mengevertepe'de de Kalkolitik buluntularla karşılaşmıştır. Milesia Bölgesi Tunç Çağı'nda Minos Uygarlığı'nın etkisinde sonrasında ise Myken Uygarlığı etkisinde kaldığı söylenebilir. Tunç Çağı'nın sonlarına doğru ise bölgeye gelen Hititler'in Miletos'u Millawanda olarak adlandırdığı kabul edilmektedir. (Kalkan, 2017)

M.Ö. I. binyılın başlarından itibaren bölgeye Hellen toplulukları yerleşmeye başlamışlardır. Buradaki yerli kültürlerden etkilenen Hellenler, Eolya, İonya ve Dor birliklerini kurmuşlardır. Ticari ilişkileri sayesinde zenginleşen Miletos, önemli bir bilim, kültür ve sanat merkezi haline gelmiştir. Diğer Batı Anadolu kentlerini de yanına alan kent, Perslere karşı ayaklanmıştır (M.Ö.494). Yapılan Lade Savaşı'nda bölge Persler tarafından ele geçirilmiştir. M.Ö.334'de Büyük İskender Pers İmparatorluğuna son verince bölgede Hellenistik Çağ başlamıştır. (Kalkan, 2017)

Büyük İskender'in ölümünden sonra ardılları arasındaki savaştan olumsuz etkilenen bölge, Roma Dönemi'nde (M.Ö.30-M.S.395) rahatlamıştır. Günümüze ulaşan kalıntıların çoğu bu dönemden kalmadır.

395 yılından sonra ise bölge Bizans Dönemi'nin etkisi altında kalmıştır. Bizans İmparatorluğu, Anadolu Müslüman güçlerinin ilerlemeleri karşısında Konstantinopolis'e doğru çekildiğinden, Miletos ve çevresindeki yerleşimler gittikçe Bizans dünyasının daha da dışında kalmıştır. 655 yılında yeni kurulan Müslüman donanması, Lykia açıklarındaki Direkler Savaşı'nda Bizans donanmasını bozguna uğratması, Doğu Akdeniz'deki Bizans donanmasının sonu olmuştur. (Kalkan, 2017)

Didim ve Söke ilçelerinin sınırları içindeki önemli antik kentlerin konumları Şekil 3.1'de Aydın Kıyı Kesimindeki Antik Kentlerin Konumu haritasında gösterilmiştir.

1261 yılında Didyma ve çevresi Menteşeoğulları Beyliği tarafından ele geçirilmiştir. 1305 yılında Menteşeoğulları Beyliği'nden ayrılan Sasa Bey tarafından alınan bölge, 1340 yılında Aydınoğulları Beyliği tarafından ele geçirilmiştir ve 1425'te Osmanlı İmparatorluğu'na bağlanmıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nun Balkan Savaşları'nda sınırlarını kaybetmeye başlamasının ardından, Türk Müslüman ya da sadece Müslüman halk içe dönük olarak göç etmeye başlamış ve Söke ve çevresine ilk yerleştirilenler 1829 yılında gelen Mora göçmenleri olmuştur. 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı sonrasında da 34 hane Söke ve çevresine yerleştirilmiştir. 1897 yılında Osmanlı-Yunan savaşı sonrasında ise bölgeye Girit'ten göçmenler yerleştirilmiştir. 1912-1915 yılları arasında Balkanlar'dan gelen Boşnaklar, Söke ve civar köylere yerleştirilmişlerdir. (Kalkan, 2017)

Cumhuriyet Dönemi'nde bölgeye ilk göç hareketi, Yunanistan ile Lozan Barış Antlaşması'nın bir eki olarak imzalanan "Nüfus Mübadelesi Sözleşmesi" sonrasında olmuştur. Yunanistan'dan gelen göçmenleri Bulgaristan'dan gelen göçmenler takip etmiş ve Gelebeç, Domatça, Akköy, Yoran ve Bektaş'a yerleştirilmişlerdir. 1933-1945 yılları arasında Didim'e (Yenihisar) 369 göçmen aile yerleştirilmiştir ve bunlarını büyük kısmını Bulgaristan'dan gelen göçmenler oluşturmaktaydı. Söz konusu göçmenlere ev, 20 ile 60 dönüm arasında toprak da dağıtılmıştır. Son yıllarda Didim olarak adlandırılan yerleşim, 1923'te "Yenihisar" olarak adlandırılana kadar, bölgedeki Rumlar tarafından "İeronda" (Kutsal Yer) olarak biliniyordu. (Kalkan, 2017)

Yenihisar yerleşmesi uzun yıllar Söke ilçesine bağlı Akköy bucağına bağlı bir köy niteliğindeki bölgeye göçmenlerin yerleştirilmesinin etkisiyle büyümüş, 1960'lı yılların sonunda belde haline gelmiş ve belediye kuruluşu gerçekleşmiştir. Turizm gelişmelerinin de etkisiyle gelişen Yenihisar 09.05.1990 tarihli ve 3644 sayılı Kanunla ilçe haline getirilmiş, geçmişte idari açıdan sınırları içinde yer aldığı Söke'nin Akköy Bucak Merkezi ve köyleri ve Muğla il sınırları içinde bulunan Akbük köyü Yenihisar ilçesine bağlanmıştır.

Bu tarihte Yenihisar ilçesi sınırları içinde Akbük'ün yanı sıra, Akköy, Balat, Batıköy, Yeniköy ve Denizköy köyleri yer almıştır. Bu köylerden Denizköy, 1980'li yıllarda GAP Projesi kapsamında Karakaya ve Atatürk Barajı göl alanında kalan ailelerden bir bölümünün yerleştirilmesiyle oluşturulmuştur.

Yenişehir İlçesinin adı 09.04.1997 tarih ve 22959 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 03.04.1997 tarih ve 4235 sayılı Kanun ile Didim olarak değiştirilmiştir. 30 Mart 2014 tarihi öncesinde 9 mahallesi olan Didim Belediyesi sınırları, Büyükşehir Belediyesi Kanunu gereğince ilçenin tamamını kapsayacak biçimde genişletilmiş ve mahalle sayısı 16’ya yükselmiştir.

4. FİZİKSEL YAPI – ÇEVRESEL KAYNAKLAR

4.1. İklim

Aydın'da Akdeniz'in bir yan uzantısı olan Ege Denizi'nin etkisi nedeniyle genel olarak Akdeniz ikliminin tipik özellikleri görülmektedir. Dolayısıyla yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlı geçmektedir. Büyük Menderes vadisinin, diğer Ege ovaları gibi batıda denize doğru açılan bir oluk biçiminde olması nedeniyle, denizin ılıtıcı etkisi ve yağış getiren rüzgârlar iç kısımlara kolaylıkla girmektedir. Diğer yandan kuzey rüzgârları nedeniyle Akdeniz bölgesine göre daha serindir.

Aydın ilinin iklim özelliklerine ilişkin göstergeler Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nden temin edilen veriler doğrultusunda işlenmiştir.

Tablo 8: Aydın Meteorolojik Veriler

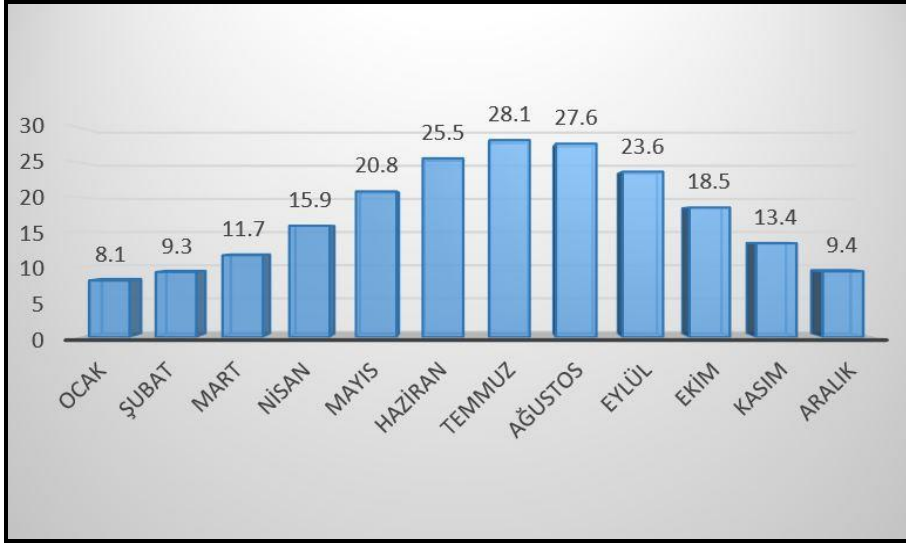
Aydın	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
	Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen Ortalama Değerler (1985-2014)											
Ortalama Sıcaklık (°C)	8.1	9.3	11.7	15.9	20.8	25.5	28.1	27.6	23.6	18.5	13.4	9.4
Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)	13.0	14.7	17.8	22.6	28.1	33.3	36.1	35.7	32.0	26.2	19.8	14.4
Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)	4.2	5.0	6.6	10.0	14.2	18.1	20.4	20.2	16.6	12.7	8.8	5.67
Ortalama Güneşlenme Süresi (Saat)	3.5	3.9	5.0	6.0	7.2	8.7	9.1	8.7	7.6	5.7	4.0	3.3
Ortalama Yağışlı Gün Sayısı	12.9	10.5	9.7	8.2	6.2	2.5	0.7	0.6	2.0	5.6	8.2	12.8
Aylık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması(Mm)	119.3	93.4	70.6	48.4	35.4	15.7	7.9	6.0	17.6	44.2	83.1	123.3
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen En Yüksek Ve En Düşük Değerler (1981-2010)												
En Yüksek Sıcaklık (°C)	23.2	27.4	32.4	35.4	40.2	44.4	44.8	43.8	43.3	38.0	30.7	25.9
En Düşük Sıcaklık (°C)	-11.0	-5.4	-5.0	-0.8	4.6	8.4	13.4	11.8	7.6	1.6	-4.7	-5.3

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü.

4.1.1. Sıcaklık

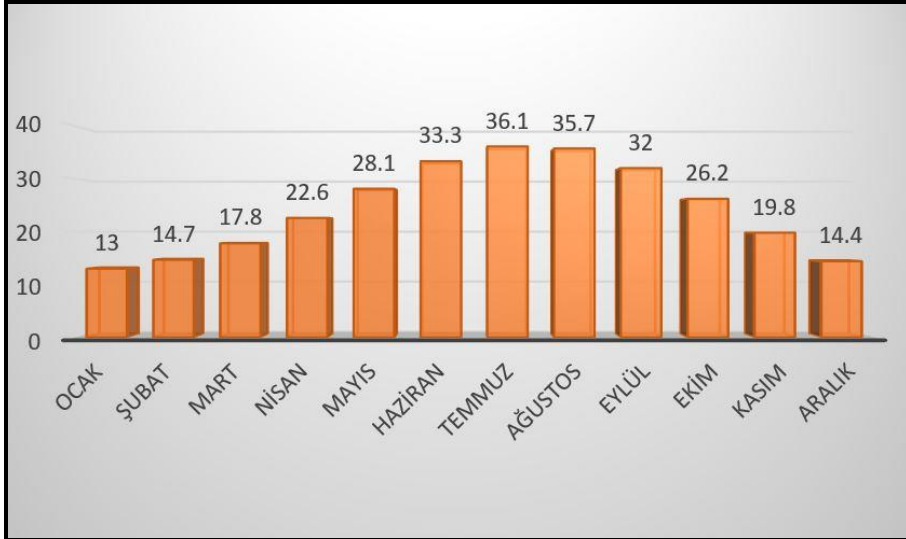
Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün Aydın'a ait 1981-2010 yıllarını kapsayan rasat verilerine göre; uzun yıllar içinde gerçekleşen ortalama değerlere bakıldığında Aydın'da ortalama sıcaklıkların yıl içinde 8,1 °C ile 28,1°C arasında değiştiği, yıllık ortalama sıcaklığın ise 12,1°C olduğu görülmektedir. Aydın uzun yıllar içinde gerçekleşen en yüksek ve en düşük sıcaklık değerlerine bakıldığında, en yüksek sıcaklık Temmuz ayında 36,1°C, en düşük sıcaklık ise 4,2°C ile Ocak ayında gerçekleşmiştir.

Grafik 1: Aylık Ortalama Sıcaklık (°C)

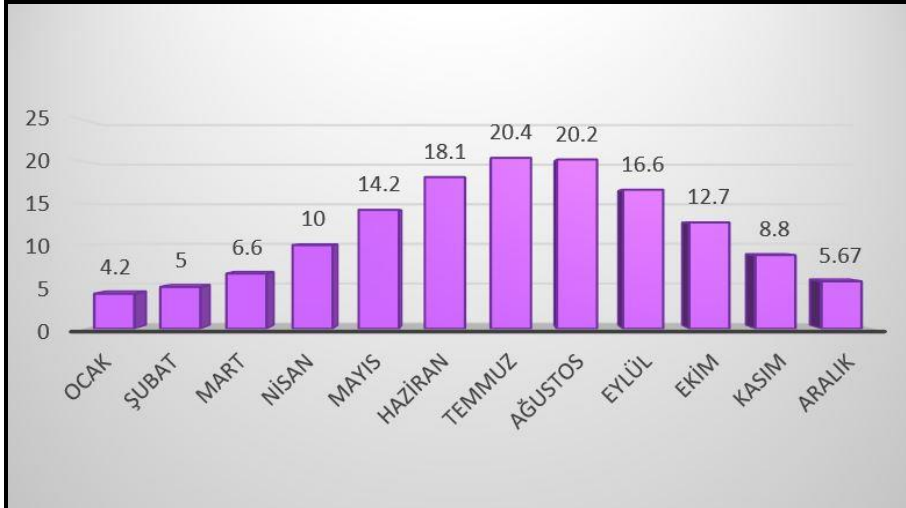
Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü.

Grafik 2: Aylık Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü.

Grafik 3: Aylık Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)

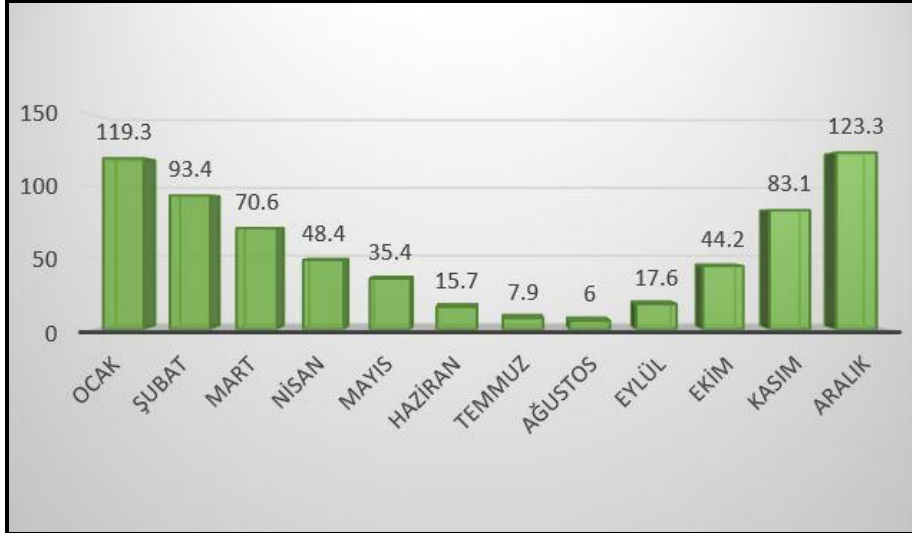

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü.

4.1.2. Yağış

Aydın ilinde en çok yağış Aralık ayında, en düşük yağış ise Ağustos ayındadır. Yıllık ortalama yağış miktarı 403,9 mm'dir.

Grafik 4: Aylık Toplam Yağış

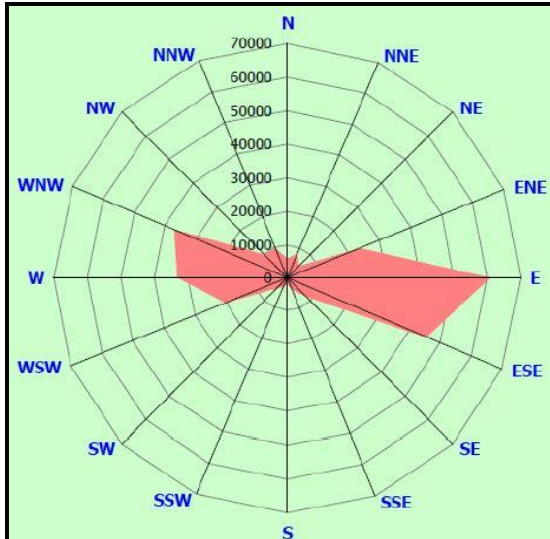
Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü.

4.1.3. Rüzgâr

Yıllık ortalama durum ele alındığında, bölgede genel olarak kuzeybatı yönünden esen rüzgârlar hâkimdir. Bahar ve kış aylarında yerleşime kuzeyden, yaz aylarında ise kuzey ve güney yönden esen rüzgâr hâkim olmaktadır.

Bölgede en hızlı rüzgâr güneydoğu yönünden saatte 32 m/sn hızla Ocak ayında esmektedir. Bunu 26,3 m/sn ile Aralık ayında güneybatı yönü izlemektedir. Bölgede en rüzgârsız ay ise Haziran ayıdır. Yıllık ortalama rüzgâr hızı saatte 15,3 m/sn büyüklüğündedir.

Grafik 5: Hâkim Rüzgâr Yönü

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü.

4.2. Jeomorfolojik ve Topoğrafik Eşikler

Aydın İlinin kuzeyi ve güneyi engebeli dağlardan oluşmaktadır. Kuzeyde ve güneyde bulunan bu iki dağlık bölüm arasında, iki yandan faylarla sınırlanmış ve sonradan alüvyonlarla örtülmüş genç bir çöküntü alanı olan Büyük Menderes Ovası uzanır. Topoğrafyanın ana ünitelerini doğu- batı doğrultusunda akan büyük Menderes Nehrinin iki yamaçındaki kristalen masifler meydana getirir. Masif içindeki sert mermerler dik vadiler, yalın tepeleri meydana getirir. Küçük düzlükler dağ eteklerinde görülür. Geniş bir alanı kaplayan Büyük Menderes Ova'sı Menteşe yöresi içine Çine ve Bozdoğan Ovalarıyla sokulur.

Aydın İlinin % 67 ini dağlık alanlar oluşturmaktadır. Kuzeyde Doğu-Batı yönünde uzanan sıra dağlar Aydın Dağlarıdır ve zirvesi 1732 m. ile Karlık Tepesi'dir. Güneyde Doğu-Batı yönünde uzanan dağlar, Büyük Menderes Irmağının kolları olan Dandalas Çayı, Akçay ve Çine Çaylarının güneyden kuzeye doğru parçalayan vadileri nedeniyle parçalı bir görünümündedir. İlin en yüksek dağı olan Madran Dağı ise Akçay ve Çine Çayları arasında kalır. Ortada kalan Menderes Nehri civarı düzlüktür. Kuzey yönünü, Dinar'dan başlayıp 300 km devam eden ve Samson dağları adını alarak Ege Denizinde sona eren Mezukis Dağlarının en yüksek noktası 1360 metredir.

Büyük Menderes havzasına 50'den fazla dere ve akarsu yer almakta, bu yan dere ve akarsular Büyük Menderes Irmağına dökülmektedir. Vadilerdeki yan dere ve akarsuların büyük kısmı yağışa bağlı akış gösteren mevsimlik akarsulardır. Büyük kısmı yaz aylarında kurumaktadır. İlin kuzeyinde Kuvaterner yaşlı taraçalar yer alır. Bu taraçalar, yamaç molozları ve alüvyon birikintilerinin Algin orojenik hareketleri sırasında yöredeki malzemenin yükselmesinden oluşmuştur. Çakıllı, kumlu ve gevşek çimentolu konglomeratik özelliktedirler. Taraçalar, yer yer akarsular tarafından keskin hatlarla yarılmışlardır.

İl sınırları içindeki topraklarda en geniş alanı eğimi % 30'un üzerinde olan alanlar kapsamaktadır. Bu alanlar toplam içinde % 39,43 oranıyla yer tutmaktadır. Özellikle kuzeyde ve güneyde sınır oluşturan geniş dağlık kesimlerden oluşan bu alanlar, yerleşim açısından sorunlu alanlar olarak görülmektedir. İl sınırları içinde, özellikle ova kesimlerden oluşan % 0-5 arası eğime sahip olan alanların oranı da azımsanmayacak düzeydedir. % 27.24 oranıyla ikinci sırada olan bu alanları, % 20-30 arası eğime sahip alanlar izlemektedir.

Didim ilçesi, Fevzipaşa Mahallesi sahil bandı ve sahile yakın bölgedeki tarım alanları %0-5 arası eğime sahip düzlük arazilerden oluşmaktadır. Uslu sitesinin kuzeyine doğru eğim artmaktadır. Planlama alanının sınırları içerisinde bulunduğu Akbük yerleşimi ise Didim'e göre daha tepelik ve yüksek bir yerleşimdir.

Planlamaya konu alanın eğim durumuna bakıldığında ise; alanın tamamının %0-5 eğim aralığı içerisinde kaldığı görülmektedir.

4.3. Jeolojik Yapı

Planlamaya konu alana ilişkin hazırlanan “Aydın İli, Didim İlçesi, Akbük Mah. (Yeni 3516 Ada 1 Parsel - Eski 342 Ada 2 Parsel) 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı 1/1000 Ölçekli Uygulama İmar Planına Esas Jeolojik-Jeoteknik Etüd Raporu” 22.05.2020 tarihinde Aydın Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

Söz konusu jeolojik-jeoteknik etüt raporunda planlama alanı yerleşime uygunluk açısından Uygun Alan-Kaya Ortamlar (UA-2) olarak değerlendirilmiştir.

Jeolojik-jeoteknik etüt raporunun sonuç ve öneriler kısmında verilen bilgilere aşağıda değinilmiştir.

“13. Sonuç ve Öneriler

- 1. Bu çalışma, Aydın İli, Didim İlçesi, Akbük Mah. (eski 342 ada 2 parsel – yeni 3516 ada 1 parsel) ve civarını kapsayan 26402,24 m² arazinin 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planına Esas Jeolojik-Jeoteknik Etüd raporunun hazırlanmasıdır.*
- 2. İnceleme alanı, Aydın İli, Didim İlçesi Akbük mahallesi sınırları içerisinde yer almaktadır. İnceleme alanı, Akbük Mahallesi Kuzey girişindedir. Sondaj çalışmasının yapıldığı alan düz bir topoğrafya görünümündedir. Etüt alanının deniz kıyısına uzaklığı yaklaşık 25 metredir. Etüt alanının deniz seviyesinden yüksekliği yaklaşık 7 metre civarındadır. Çalışma alanı Aydın iline 110 km, Didim ilçesine 17 km’dir. İnceleme alanı toplam 26402,24 m² büyüklüğünde olup 1/5000 ölçekli N18-b09-d – N18-b09-c paftalarında yer almaktadır.*
- 3. İnceleme alanı %0 - 5 derece eğimli alanda bulunmaktadır.*
- 4. İnceleme alanında yapılan çalışmalar sonucunda sahayı temsil eden birimin Jura Kretase yaşlı kireçtaşı olduğu tanımlanmıştır. Birim az ayrılmış (W2), dayanıklı kayaç (R4) özelliğindedir.*
- 5. Sahada açılan zemin sondaj kuyularında 6m de yeraltı suyuna rastlanılmamıştır. Denize yakınlığı açısından batı bölgesinden derinlere doğru denizden tuzlu su girişi olabilir.*
- 6. İmar Planına Esas Çalışma raporu kapsamında inceleme alanında yer alan zeminlerin dinamik elastisite parametrelerini hesaplamak, zemin büyütmesi ve zemin hakim titreşim periyodunu dokanak sınırlarını belirlemek amacıyla 31.03.2020 tarihinde jeofizik yöntemlerden 4 profilde Vp(m/sn) tabaka hızlarının tespitleri için sismik kırılma ve aynı profiller üzerinde Vs(m/sn) tabaka hızlarının tespiti için MASW yöntemi uygulanmıştır. Çalışma alanındaki, formasyon tanımlamaları, yer altı suyu tespiti için (AB/2: 30.m) olan 4 noktada Düşey Elektrik Sondajı (DES) çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalara ek araziye ait zemin hakim titreşim periyodu ve zemin büyütmesi değerleri tespiti için 4 noktada mikrotremör ölçüsü gerçekleştirilmiştir.*

Ölçü No	T ₀ (sn)	T _a (sn)	T _b (sn)	V _s (30)	Ak (Büyütme)	Zemin Sınıfı
S-1	0.14	0.10	0.22	1278	0.93	ZB
S-2	0.14	0.09	0.21	1278	0.93	ZB
S-3	0.15	0.10	0.23	1185	0.97	ZB
S-4	0.12	0.08	0.19	1423	0.87	ZB

DES No	Koordinat x	Koordinat y	Tbk (m)	Özdirenç (ohm.m)	Litoloji
DES-1	37.407669	27.425835	0-2,5	203	Parçalı kireçtaşı
			2,5-3,1	88,8	Parçalı kireçtaşı
			3,1-6,1	45,9	Parçalı kireçtaşı
			6,1-16,37	24,9	Yüzeysel Su içerikli Parçalı Kireçtaşı

DES No	Koordinat x	Koordinat y	Tbk (m)	Özdirenç (ohm.m)	Litoloji
DES-2	37.407664	27.426686	0-3	169	Parçalı kireçtaşı
			3-10	89,73	Parçalı kireçtaşı
			10-	100,9	Parçalı kireçtaşı

DES No	Koordinat x	Koordinat y	Tbk (m)	Özdirenç (ohm.m)	Litoloji
DES-3	37.407275	27.427027	0-2,55	81,15	Parçalı kireçtaşı
			2,55-3,73	504,4	Parçalı kireçtaşı
			3,73-9,1	38,07	Parçalı kireçtaşı
			9,1-1284	164,1	Parçalı kireçtaşı

DES No	Koordinat x	Koordinat y	Tbk (m)	Özdirenç (ohm.m)	Litoloji	Formasyon
DES-4	37.406873	27.426743	0-3	283	Parçalı kireçtaşı	M3(c)
			3-10	15,1	Yüzeysel Su içerikli Parçalı Kireçtaşı	M3(c)
			10-	1952	Parçalı kireçtaşı	M3(c)

Çizelge 8.5 İngiliz standartlarına göre (BS1016) gerçek özdirenç-korozyon sınıflaması
(Bozkurt- Kurtuluş 2009)

Gerçek Özdirenç	Korozyon
<10	Yüksek Korozyon
10-100	Orta Korozyon
100 <	Düşük Korozyon

Çalışma alanında yeraltısuyuna rastlanılmıştır. Çalışma alanı korozyon olarak incelendiğinde; orta korozyon olduğu görülmektedir. Çalışmada DES1 ve DES4 noktalarından denizden tuzlu su girişi vardır.

7. Çalışma alanında yapılan jeolojik - jeoteknik ve jeofizik çalışmalar neticesinde çalışma alanınının 1/1000 - 1/5000 ölçekli halihazır haritalar üzerinde yerleşime uygunluk değerlendirilmesi yapılarak, yerleşime

uygunluk haritası oluşturulmuştur. Bu kapsamda çalışma alanını yerleşime uygunluk bakımından tamamı Uygun Alan olarak ayrılmış ve bu alan aşağıda belirtilmiştir.

Uygun Alanlar (Kaya Ortamlar) (U.A. - 2)

İnceleme alanında yapılan çalışmalar ve değerlendirmeler sonucunda, sahanın tamamı kaya birim olmasından ve topografik eğimin % 5'den düşük alan olmasından dolayı yerleşime uygunluk bakımından **Uygun Alan - Kaya Ortamlar** olarak tanımlanmış ve (UA - 2) lejantıyla simgelenmiştir.

8. İnceleme alanında 5 adet 6 metrelik sondaj kuyusu açılmıştır. Karot numuneleri beyaz, grimsi renkli olup, Jura Kretase yaşlı dolomitik kireçtaşı gözlenmiştir. İnceleme alanı jeoloji haritasında (**Kçt**) rumuzuyla gösterilmişlerdir. Arazi deneyleri sonucu Is (kg/cm^2) değerleri, 17,0-20,8 arasında değişmektedir.

9. İnceleme alanında açılan temel sondajlarında yeraltı suyuna rastlanılmamış olmasından ve temel zeminin kaya birimlerden oluşuyor olmasından dolayı parselde sıvılaşma beklenmemektedir. Zeminde gözlenen kaya birim nedeniyle oturma ve şişme problemi beklenilmemektedir.

10. İnceleme sahası; Afet İşleri Genel Müdürlüğü (AFAD) tarafından yayımlanan Türkiye Bina Deprem Yönetmelik (TBDY) Esaslarına göre ZB yerel zemin sınıfına girmektedir. Nokta yükleme dayanım indisine göre kireçtaşı biriminin zemin taşıma gücü $qd=30.75 kg/cm^2$ olarak hesaplanmıştır. Ancak bulunan bu değer incelenen parsellerin tamamını temsil eden bir değer değildir.

11. Çalışma alanında akışlı veya kuru dere bulunmamaktadır.

12. 7269/1051 sayılı Afet Kanununa göre inceleme alanı ve yakın çevresi için alınmış yerleşimi kısıtlayıcı Afete Maruz Bölge Kararı yoktur. Sahada yerleşime uygunluk değerlendirmesindeki önlemlere ve Türkiye Bina Deprem Yönetmeliğine (TBDY) ve yerleşime uygunluk değerlendirmesindeki önlemlere uyulması gerekmektedir.

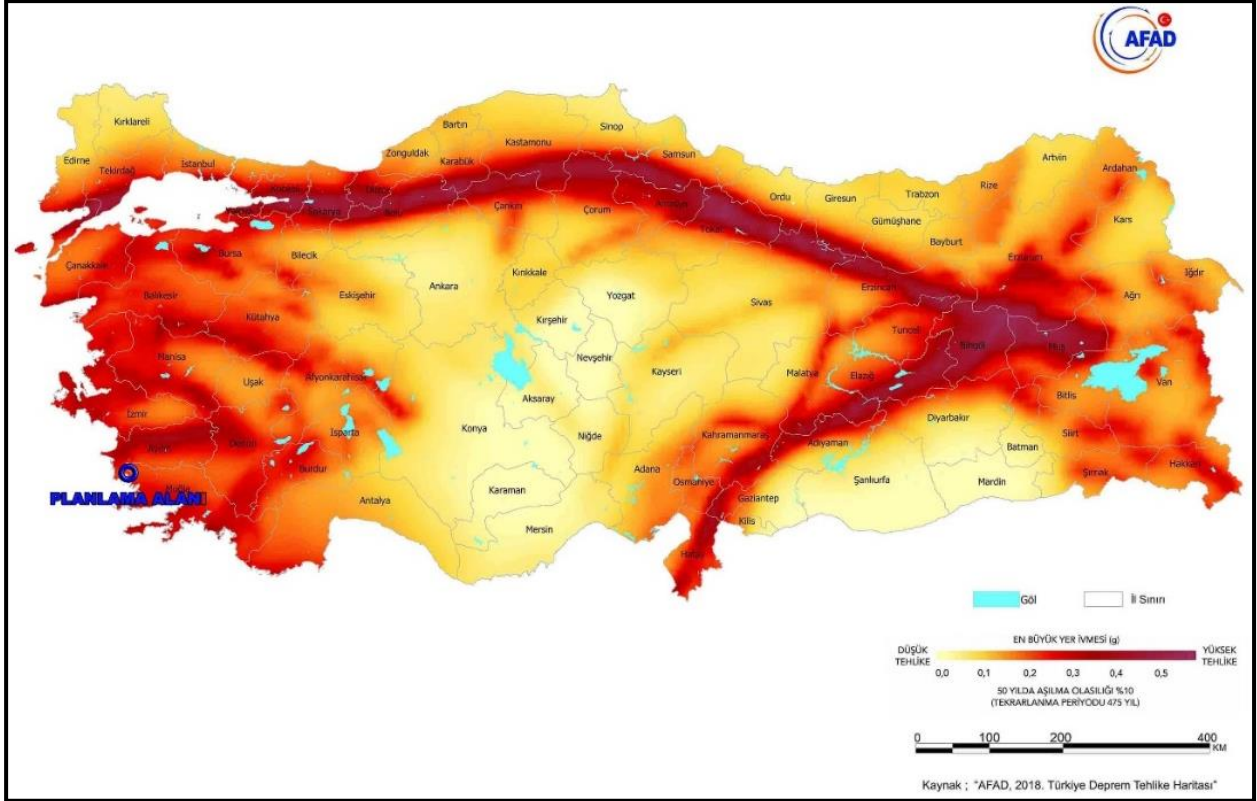
13. Bu rapor, İmar Planına esas 1/1000 ölçekli uygulama imar planı ve 1/5000 ölçekli nazım imar planına esas Jeolojik-Jeoteknik Etüt Raporu olarak hazırlanmıştır. Parsel alanı için zemin ve temel etüt raporu olarak kullanılamaz. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nın formatına göre her türlü yapılaşmada, parsel alanında bina bazında zemin ve temel etüt raporu yaptırılması ve proje aşamasında ona göre projelendirmeye ve uygulamaya gidilmesi gerekmektedir."

4.4. Deprem Durumu

Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından 1996 yılında yayımlanan ve Bakanlar Kurulunun 18.04.1996 tarih ve 96/8109 sayılı kararı ile yürürlüğe giren Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası, AFAD Deprem Dairesi Başkanlığı tarafından yenilenmiş, 18 Mart 2018 tarih ve 30364 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve yeni harita 1 Ocak 2019 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Türkiye Deprem Tehlike Haritasına göre planlamaya konu alanın en büyük yer ivmesi 0,352 g değerinde olup, yüksek tehlike sınıfındadır.

Şekil 4: Planlama Alanının Türkiye Deprem Tehlike Haritası'ndaki Yeri

Kaynak: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı.

4.5. Bitki Örtüsü ve Orman Durumu

Aydın' da iklime bağlı olarak bitki örtüsü Akdeniz iklim özelliğini taşır. 2015 yılı Aydın İl Çevre Durum Raporunda, Muğla Orman Bölge Müdürlüğü verilerine dayanarak oluşturulmuş olan tablolarda orman alanlarının toplam büyüklüğü 326.665 hektar olarak verilmiş, bu alanların 203.555 hektarlık bölümü Verimli Orman, 123.050 hektarlık bölümü ise Bozuk Orman olarak tanımlanmıştır. Bu verilerin bulunduğu bölümde Aydın il sınırlarının büyüklüğü, diğer verilerden farklı biçimde 822.661 hektar olarak belirtilmiştir. Bu verilere göre ildeki orman varlığı yaklaşık % 39.7 düzeyine erişmektedir. Aydın ilinde var olan orman alanlarında baskın tür kızılçamdır. Kızılçamın yanı sıra, maki, karaçam, meşe ve fıstık çamı bitki türü olarak öne çıkmaktadır.

Didim ilçesi, Türkiye'nin genelinde ekolojik öneme sahip bir bölgede bulunmaktadır. İlçenin kuzeyinde Bafa Gölü önemli kuş alanları ile Batı Menteşe Dağları önemli bitki alanları uzantıları bulunmaktadır. Kuzeybatıda ise Batıköy ve Akköy'ü içine alan Büyük Menderes Deltası önemli kuş alanları yer almaktadır. Didim ilçesinde maki, fundalık, zeytinlikler ve mera alanları ile geniş yer tutmaktadır.

Akbük Mahallesi'nin bitki örtüsünün büyük çoğunluğunu kızılçam ormanları ve Akdeniz maki toplulukları ile kaplı kıyı ve deniz ekosistemleri oluşturmaktadır.

Planlama alanının boş arazi durumunda olup, alan makilik fundalık bitki örtüsü ile kaplıdır. Planlama alanı sınırları içerisinde orman vasıflı herhangi bir alan bulunmamaktadır.

4.6. Su Kaynakları ve DSİ Durumu

Aydın ilinin oldukça sınırlı bir bölümü kuzeyde Küçük Menderes ve Gediz Havzaları içinde, yine oldukça küçük bir diğer bölümü ise güneyde Batı Akdeniz Havzası içinde yer almakta, il geneli ağırlıklı olarak Aşağı Büyük Menderes Havzası içinde bulunmaktadır.

Aydın ilinde ana akarsu ili doğudan batıya doğru geçen Büyük Menderes Nehri'dir. Büyük Menderes Nehri'ne katkıda bulunan başlıca akarsular havzanın güney bölümünden beslenmekte olup, bunlar; Çine Çayı, Akçay ve Dandalaz Çayı'dır.

Büyük Menderes: Büyük Menderes Irmağı 584 km uzunluğunda olup, Ege Bölgesi'nin en uzun akarsuyudur. İç Batı Anadolu'da Sandıklı ve Dinar (Afyon) arasındaki platolar ile Çivril ve Honaz (Denizli) yakınlarından sızan kaynaklardan doğar. Işıklı gölünü dolduran sularla beslenir. Uşak'tan katılan Banaz Çayı ve Muğla'dan Çine Çayı sularını bünyesine katarak 2.4976 km²'lik bir havzaya adını vererek Ege Denizi'ne dökülür. İl topraklarındaki uzunluğu 283 km'dir. Irmak her yıl 13 milyon m³ alüvyon taşıyarak 320 km²'lik bir alüvyon ovası oluşturmuştur. Her yıl 200 ha tarım arazisi alüvyonla örtülmekte yine her yıl 2.000 ha arazide taşkın altında kalmaktadır. Irmağı çok sayıda yan dere beslemektedir.

Dandalaz Çayı: Karacasu'nun güney-doğusunda toplanan suların sonucudur. Başlangıçta Geyre Çayı adını alır. Babadağ eteklerinden gelen Işıklar deresi ve Akyar deresi sağdan katılır. Çakıllı ve kayalı bir yatakta hızla akarak düzlüğe iner ve Kuyucak yakınlarında B. Menderes'e karışır.

Akçay: Muğla'nın kuzey doğusundaki dağlardan doğar. Tavas ovasına bakan yamaçlardan gelen Yenidere ile birleşir. Dar ve derin vadiler içinde hızla akmaya başlar. Bozdoğan yakınlarında, ova düzeyine inmeden önce, üzerinde Kemer Barajı kurulmuştur. Karıncalıdağ ve Madran arasındaki vadiyi kuzey batıya doğru akarak geçer. Yenipazar yakınında B. Menderes'e kavuşur.

Çine Çayı: Yatağan ovasında toplanan Bencik ve Kamış derelerine, Bozüyük köyü kenarında Pınarbaşı denilen büyük bir kaynaktan çıkan suların katılmasıyla oluşur. Sağnan, Gökçay ve Madran derelerini içine alır. Eskiçine'de ovaya iner. Çine ovasını suladıktan sonra soldan Karpuzlu Çayı katılır. Çiftlikburnu yakınında B. Menderes'e ulaşır.

Diğer Küçük Akarsular: Aydın İli sınırları içinde B. Menderes'e katılan pek çok dere vardır. Sağ yandan; Feslek, Kestel, Malgaç, Köşk, Musluca, İmamköy Dereleri. Aydın'dan "Tabakhane Deresi Aydın-Germencik

arasında; Karagöz, Yalkı, İkizdere, Alangüllü Dereleridir. Sol yandan katılanlar; Kocadere, Dalama dereleri. Çine çayından sonra; Çakırbeyli, Çakmar, Koçarlı, Sarıçay dereleridir.

İlde 2 adet doğal göl (Bafa Gölü, Azap Gölü), 11 adet Gölet (Karacasu-Kahvederesi, ÇineAkçaova, Çine-Çatak, Germencik-Hıdırbeyli, Koçarlı-Karacaören Çine İbrahimkavağı, KaracasuGökçeburun, Karacasu-Kahvederesi-2, Yenipazar-Katranlı, Karpuzlu-Meriçler, YenipazarHamzabali Göletleri) bulunmaktadır.

Bafa Gölü: İlin en büyük gölü Bafa Gölü olup, B. Menderes deltasının güney doğusundadır. Bafa Gölü'nün yüzölçümü 65 km²'dir. 37 km²'si Aydın il sınırları içerisinde yer almaktadır.

Bafa Gölü A Sınıfı Sulak Alandır. Göl 08.07.1994 tarihinde Tabiat Parkı ilan edilerek koruma altına alınmıştır. 37° 29' Kuzey 27° 28' doğu koordinatlarında yer almaktadır. Eskiden Ege Denizi'nin bir körfezi olan Latmos Körfezi'nin, Menderes Nehri'nin taşıdığı alüvyonlarla kaplanması ve yaklaşık 300 km²'lik körfezin dolması sonucunda bugünkü Bafa Gölü meydana gelmiştir. İdari olarak Muğla ve Aydın il sınırları içerisinde yer almaktadır.

Gölün beslenmesi, göl alanına düşen yağışlar, mevsimlik akarsular, kıyılardan çıkan pınarlar, dip kaynaklar ve Menderes Nehri ile olan bağlantı kanalıyla olmaktadır. Kuzeyde ortalama derinliği 2 metre civarında olan gölün, orta kesimleri 21 metreye ulaşmaktadır. Göl üzerinde antik kalıntıların bulunduğu 4 ada vardır. Ekolojik yönden bol gıdalı özellik arz eden gölün, güneybatı kesimlerinde saz toplulukları, kuzeybatı uzunda sazlarla birlikte ılgın, söğüt ve kındıra toplulukları bulunmaktadır. Menderes Nehri ile göl arasında taşkın önleme seddesi yapılmadan önce 300 tonun üzerinde olan balık üretimi, su seviyesinin düşmesi, sızlıkların kurması ve ekolojik dengenin bozulması sonucu önemli ölçüde azalmıştır.

Gölde sazan, yayın, sarıbalık, kızılkanat ve kefal bulunmaktadır. Kuş varlığı yönünden son derece zengin olan gölde, pek çok kuş türünün yanı sıra, nesli tehlikede olan türlerden cüce karabatak ve deniz kartalı kuluçkaya yatmakta ve kış mevsiminde de yüz binlerce ördek ve su kuşu tarafından beslenme ve barınma yeri olarak kullanılmaktadır.

Azap Gölü: Azap Gölü, ılıman iklimin koşullarının olduğu bir sulak alan ekosistemi olup, Aydın'ın Söke İlçesi'ne bağlı Yeşilköy ve Avşar Köyleri arasındadır. Yüzölçümü 0,29 km² dir. Bafa Gölü'nün kuzeyinde olup, rakımı 7 m'dir.

Aydın İLİ genelinde işletme, inşaa ya da planlama aşamasında pek çok su yapısı bulunmaktadır. Aydın ili genelindeki işletme aşamasında bulunan sulama kanallarının toplam uzunluğu 434,622 km olup, toplam uzunluğu 301,135 km olan 19 sulama projesi inşa halindedir. Aydın İlinde yer alan sulama barajlarına ait bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 9: Aydın İli Sulama Barajları

Adı	İlçesi	Durumu	Akarsu	Alanı (Ha)
İkizdere Barajı	İncirliova	İşletmede	İkizdere	595.99
Topçam Barajı	Çine	İşletmede	Madran Çayı	344.84
Yaylakavak Barajı	Karpuzlu	İşletmede	Kocaçay	102.91
Kemer Barajı	Bozdoğan	İşletmede	Akçay Çayı	1739.37
Adnan Menderes Barajı	Çine	İşletmede	Çine Çayı	1051.82
Karacasu Barajı	Karacasu	İşletmede	Dandalaz Çayı	153.54
Gökbel Barajı	Çine	İnşa Halinde	Çine Çayı	61.16
Beşparmak Barajı	Söke	Proje	Kargın Deresi	215.09
Sarıçay Barajı	Söke	Proje	Sarıçay Deresi	173.98
Oyuk Barajı	Germencik	Planlama	Alangüllü Dere	282.91
Neşetiye Barajı	Germencik	Master Plan	Neşetiye Çayı	90.84
Davutlar Barajı	Kuşadası	Master Plan	Elekçi Deresi	60.58
Koçakdere Barajı	Köşk	Master Plan	Koçakdere	81.15
Gürlen Barajı	Çine	Master Plan	Gürlen Deresi	70.14

Kaynak: Orman ve Su İşleri Bakanlığı Geodata web portalı (<http://geodata.ormansu.gov.tr/>) ve DSİ Genel Müdürlüğü 21'nci Bölge Müdürlüğü

4.6.1. Akarsu, Taşkın vb. Durumu

Planlama alanı sınırları içerisinde herhangi bir akarsu, içme suyu temin edilen göl veya taşkın alanı bulunmamaktadır.

4.7. Maden Kaynakları

Aydın İli, madencilik de yoğun olarak yapıldığı illerden biridir. Aydın'da feldspat dışında metalik madenler bakımından altın, bakır, kurşun, çinko, civa ve demir oluşumları bulunmaktadır. Feldspatın dünya pazarında büyük bir kısmı Türkiye'den elde edilirken; Türkiye rezervlerinin %95'i ise Aydın'da Çine ve Söke'den sağlanmaktadır.

Tablo 10: Aydın İlinde Çıkarılan Madenler AYDIN

İlçeler	Maden Türü
Efeler	Kuvars,Feldspat,Gümüş,Maden Kömürü, Kurşun , Granfit,Mika
Bozdoğan	Barit,Protit,Kuvars,Mika,Manganez,Dolomit,Maden Kömürü,Demir,Kurşun,Rutil
Çine	Kuvars, Kristalleri,Protit,Kuvars,Mika,Maden Kömürü,Talk,Potasyum,Altın,Granit
Germencik	Alüminyum,Kuvars,Maden Kömürü,Mika
Karacasu	Dolomit,Kuvars,Disten,Zımpara,Kurşun,Demir
Koçarlı	Arsenik,Maden Kömürü,Kuvars
Kuyucak	Kurşun,Talk,Mika,Maden Kömürü
Nazilli	Bakır,Maden Kömürü,Kuvars,Talk,Civa,Altın,Gümüş
Söke	Demir,Maden Kömürü,Talk,Çimento Hammaddeleri
Sultanhisar	Maden Kömürü,Granit
Yenipazar	Stronsiyum,Maden Kömürü

Kaynak: (MTA, 2017)

Metalik madenler bakımından altın, bakır, kurşun, çinko, civa ve demir oluşumları bulunmaktadır. Metalik maden yataklarının yanı sıra endüstriyel hammaddeler yönünden de zengin yataklar mevcuttur. Bunlardan barit, diatomit, grafit ve kuvars gibi endüstriyel hammaddeler yanında seramik sanayinin olmazsa olmazı olan feldispat yataklarından üretilen madenler dünya pazarına ihraç edilmektedir. Çine-Yeniköy-Ozanbelenin'de düşük tenörlü bir barit zuhuru mevcuttur.

Planlama alanı içerisinde herhangi bir yatak, rezerv, işletmede bulunan maden yoktur.

4.8. Askeri Alanlar, Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri

Planlama alanı sınırları içerisinde herhangi bir askeri alan ya da askeri yasak bölge ve güvenlik bölgesi bulunmamaktadır.

4.9. Sit/Koruma Alanları

Planlamaya konu alan sınırları dahilinde herhangi bir tescilli sit alanı ya da koruma alanı yer almamaktadır.

5. KENTSEL NÜFUS – DEMOGRAFİK YAPI

5.1. Kentsel Nüfus Değişimi

Didim İlçesinin 2019 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) verilerine göre yerleşik nüfusu 86.688 kişidir.

Didim, 9 Mayıs 1990 tarih ve 3644 sayılı Kanun ile 1990 yılında Yenihisar adıyla ilçe olmuş, ilçenin adı 3 Nisan 1997 tarih ve 4235 sayılı Kanun ile Didim olarak değiştirilmiştir. Didim ilçesinin Yenihisar adıyla ilçe olduğu 1990 yılı öncesinde; 1960'lı yılların sonlarına kadar Söke ilçesine bağlı bir köy durumundayken 1960'lı yılların sonunda belde niteliği kazanmış ve ilçe kuruluşuna kadar Söke'ye bağlı kalmıştır.

Didim ilçesi sınırları içindeki alanda 1965 yılı Genel Nüfus Sayımı sonuçlarına göre yaşayan toplam nüfus 7.794 kişidir. Bu değer, 1985 sayımında 10.000 kişiyi aşarken, hızlı bir artışla 2008 yılında 50.000 kişiyi aşmıştır. Didim ilçesi sınırları içinde Yenihisar Belde Belediyesi adıyla belediye teşkilatının kurulduğu 1960'lı yılların sonundan bu yana nüfusta kesintisiz artış gerçekleşmiştir.

Didim ilçesi sınırları içindeki kentsel, kırsal ve toplam nüfusun 1965, 1970, 1975, 1980 ve 1985 nüfusu olarak kabul edilen değerler, 1990 yılında ilçe olan sınırlar içinde kalan Yenihisar beldesi ve Akköy bucağına bağlı diğer köylerin toplam nüfuslarından oluşturulmuştur. Bu haliyle, günümüz Didim ilçesi sınırları içindeki nüfusun son 50 yıllık nüfus gelişimine ve değişime ilişkin veriler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

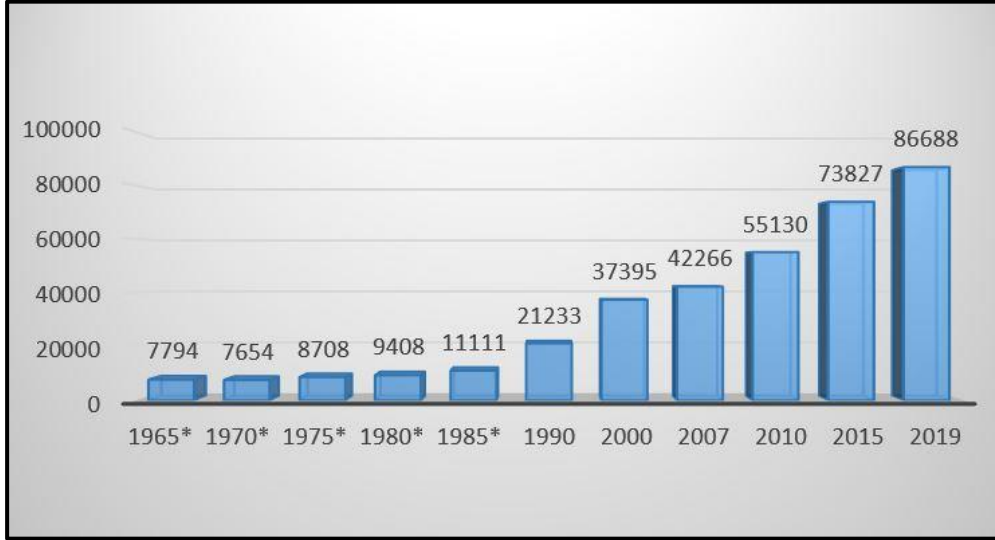
Tablo 11: Didim İlçesi Kentsel ve Kırsal Nüfusun Gelişimi

Yıllar	Kentsel Nüfus (Kişi)	Oran (%)	Kırsal Nüfus (Kişi)	Oran (%)	Toplam Nüfus
1965*	2.398	30.77	5.396	69.23	7.794
1970*	2.379	31.08	5.275	68.92	7.654
1975*	3.295	37.84	5.413	62.16	8.708
1980*	4.067	43.23	5.341	56.77	9.408
1985*	5.063	45.57	6.048	54.43	11.111
1990	11.378	53.59	9.855	46.41	21.233
2000	25.699	68.72	11.696	31.28	37.395
2007	31.746	75.11	10.520	24.89	42.266
2010	43.474	78.86	11.656	21.14	55.130
2015	73.827	100.00	-	-	73.827
2019	86.688	100.00	-	-	86.688

Kaynak: TÜİK Verileri.

Didim İlçesinde 1965 yılından günümüze yaşanan nüfus gelişimine ilişkin hazırlanan grafik incelendiğinde, kırsal nüfusun zaman içinde toplamda artış eğiliminde olduğu, ancak bu artışın sınırlı düzeyde kaldığı, bu artışta turizm faaliyetleri ile hızla gelişen Akbük yerleşmesinin etkili olduğu, diğer yerleşmelerde ise durağan ve hatta gerileyen bir nüfus gelişimi bulunduğu gözlenmektedir. Didim ilçe sınırları içinde toplam nüfustaki artış eğilimini belirleyen, özellikle 1985 sonrasında kentsel nüfusta yaşanan hızlı artışın olduğu görülmektedir.

Grafik 6: Didim İlçesi Nüfusunun Yıllara Göre Değişimi

Kaynak: TÜİK Verileri.

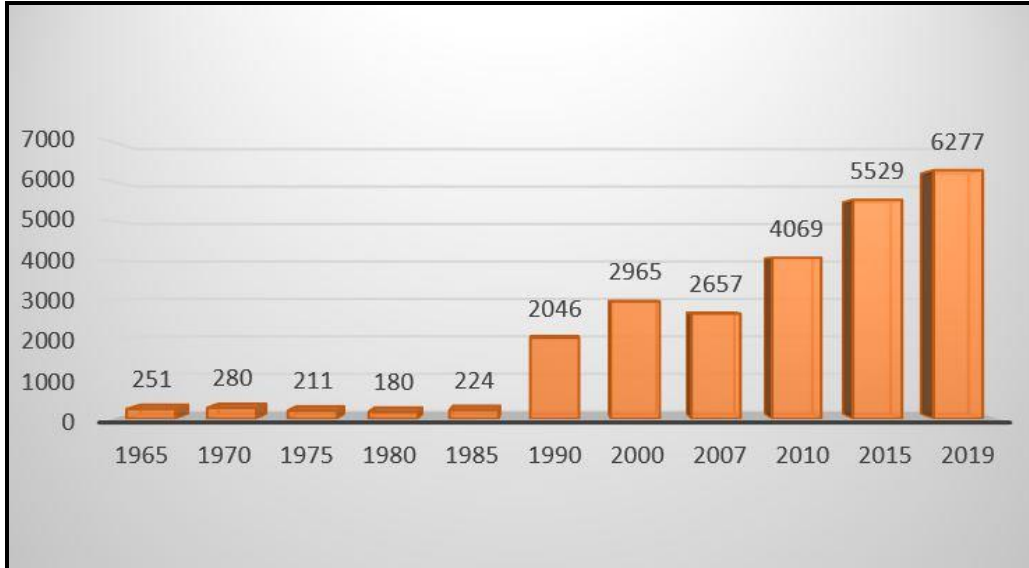
Didim sınırları içinde bulunan ve geçmişte belde statüsü bulunan iki yerleşmeden biri olan Akbük Mahallesi nüfusunun artış eğiliminde olduğu görülmektedir. Bu eğilimin nedenleri arasında Akbük yerleşmesi ve çevresinin 1980'li yıllarda planlanması ve yapılaşmaya açılması, turizm gelişmelerinden etkilenmesi gelmektedir.

Tablo 12: Akbük Mahallesi Nüfusunun Yıllara Göre Değişimi

Yerleşme	1965	1970	1975	1980	1985	1990	2000	2007	2010	2015	2019
Akbük	251	280	211	180	224	2046	2965	2657	4069	5529	6277

Kaynak: TÜİK Verileri.

Grafik 7: Akbük Mahallesi Nüfusunun Yıllara Göre Değişimi

Kaynak: TÜİK Verileri.

5.2. Kente Göç – Kentten Dışa Göç

Didim ilçesinin son beş yılda düzenli ve yoğun biçimde göç aldığı, benzer biçimde göç veriyor olsa da, verilen göçün 2015 yılı dışında, alınan göçün oldukça altında kaldığı görülmektedir. Didim ilçesinde net göç değerlerinin yüksekliği, turizm kenti niteliği taşıyan bir diğer ilçe olan Kuşadası ilçesinde olduğu gibi, nüfus artışında Aydın ilindeki diğer ilçelere oranla göçün payının yüksek olmasını sağlamaktadır.

Didim ilçesinin son beş yılda sergilemiş olduğu göç eğilimi aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 13: Didim İlçesi Göç Verileri

Yıllar	Nüfus	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı (Binde)
2012	59,939	4,993	4,016	977	16.43
2013	64,643	4,574	2,915	1,659	26.00
2014	73,385	9,985	3,151	6,834	97.67
2015	73,827	6,014	6,059	-45	-0.61
2016	77,164	5,827	3,542	2,285	30.06

Kaynak: TÜİK Verileri.

5.3. Nüfusun Yapısı

Aydın ilinin nüfusunun cinsiyete göre dağılımı aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Aydın nüfusunun %49.74'ünü erkek nüfus; %50.26'sını ise kadın nüfus oluşturmaktadır.

Tablo 14: Aydın İl Nüfusunun Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Kişi	Oran (%)
Erkek	552.626	49.74
Kadın	558.346	50.26
Toplam	1.110.972	100.00

Kaynak: TÜİK Verileri, 2019.

Didim ilçesi nüfusunun cinsiyete göre dağılımına bakıldığında ise; Didim nüfusunun %50.93'ünü erkek nüfus; %49.07'sini ise kadın nüfus oluşturmaktadır.

Tablo 15: Didim İlçe Nüfusunun Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Kişi	Oran (%)
Erkek	44.150	50.93
Kadın	42.538	49.07
Toplam	86.688	100.00

Kaynak: TÜİK Verileri, 2019.

Didim ilçe nüfusunun cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde ise; hem aktif nüfus ve 65 yaş üstü nüfus hem de 0-14 yaş arası genç yaş grubunda kadınların oranının erkeklere göre daha az olduğu görülmektedir.

Yaş gruplarına göre dağılım incelendiğinde, 0-14 genç yaş grubunun %51,62'sini erkekler, %48.38'ini kadınlar; 15-64 yaş arası aktif yaş grubunun %50.57'isini erkekler, %49.43'ünü kadınlar; 65 yaşın üzerindeki nüfusun %51.71'ini erkekler, %48.29'unu ise kadınlar oluşturmaktadır. Didim nüfusu için; yaş grubunun yükselmesi ile kadınların toplam nüfus içindeki oranının artışının paralellik gösterdiği söylenebilir.

Tablo 16: Didim İlçe Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Yaş grubu	Toplam	Erkek	Kadın
Toplam	86688	44150	42538
'0-4	5213	2712	2501
'5-9	5358	2739	2619
'10-14	5365	2775	2590
'15-19	4563	2418	2145
'20-24	4519	2368	2151
'25-29	5018	2586	2432
'30-34	5731	2841	2890
'35-39	6432	3250	3182
'40-44	6051	3124	2927
'45-49	5889	2896	2993
'50-54	6174	2948	3226
'55-59	7125	3545	3580
'60-64	6716	3467	3249
'65-69	5451	2850	2601
'70-74	3613	1925	1688
'75-79	1916	1018	898
'80-84	945	453	492
'85-89	441	182	259
'90+	168	53	115

Kaynak: TÜİK Verileri, 2019.

6. SOSYAL YAPI

6.1. Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü

TÜİK 2016 yılı verilerine göre; ortalama hane halkı büyüklüğünün Türkiye’de 3,48, Aydın ilinde 3,0 ve Didim İlçesinde ise 2,7 olduğu görülmektedir.

Nüfusun hane halkı büyüklüklerine ilişkin son 30 yıla ait veriler incelendiğinde; 1985 yılında il genelinde 4.1 olan ortalama hane halkı büyüklüğünün 2016 yılına gelindiğinde 1.1 kişi azalarak 3.0 (2.98) kişi olarak gerçekleştiği görülmektedir. Bu değer, 2016 yılında 3.4 (3.39) olan Türkiye ortalaması ile karşılaştırıldığında, ortalamanın altında kalmaktadır. Aydın il sınırları içinde ortalama hane halkı büyüklüğünün en az olduğu ilçe 2.6 ile Yenipazar ilçesi, ortalama hane halkı büyüklüğü en fazla olan ilçe 3.5 değeriyle İncirliova ilçesidir.

Tablo 17: Aydın İli ve İlçelerinin Ortalama Hane Halkı Büyüklükleri (1985-2016)

	1985	1990	2000	2010	2016
Bozdoğan	4.3	4.0	3.6	3.2	2.9
Buharkent	4.0	3.8	3.6	3.1	2.9
Çine	3.9	3.8	3.4	3.0	2.8
Didim	4.1	4.1	3.8	3.1	2.7
Efeler	4.1	3.9	3.7	3.3	3.1
Germencik	4.3	4.1	3.9	3.4	3.3
İncirliova	4.4	4.2	4.0	3.6	3.5
Karacasu	4.3	4.3	3.8	3.1	2.9
Karpuzlu	3.8	3.8	3.3	2.8	2.7
Koçarlı	4.3	4.0	4.0	3.1	2.7
Köşk	4.4	4.3	3.8	3.4	3.3
Kuşadası	3.9	3.7	3.4	3.0	2.8
Kuyucak	4.2	3.9	3.4	2.9	2.7
Nazilli	4.0	3.8	3.6	3.1	3.0
Söke	4.3	4.3	4.0	3.4	3.2
Sultanhisar	4.0	3.9	3.6	3.1	2.9
Yenipazar	3.5	3.5	3.1	2.7	2.6
Aydın İl Geneli	4.1	4.0	3.7	3.2	3.0

Kaynak: TÜİK Verileri.

6.2. Eğitim Durumu

Aydın İli 6 yaş üstü nüfusu içindeki okuryazar olmayan nüfusun oranı %1,90’dır. Erkekler arasında okuryazar olmayan nüfusun oranı %0,60 iken kadınlar arasında okuryazar olmayan nüfusun oranı %3,18’dir.

Okuma yazma bilen nüfusun cinsiyete göre dağılımı ele alındığında; Aydın’da okuma yazma bilen nüfusunun %49,67’sini kadınlar, %50,33’ünü ise erkekler oluşturmaktadır. Ülke genelindeki verilere paralel olarak Aydın içinde de kadınlar eğitim ve okuryazarlık alanında erkeklerden daha dezavantajlı konumdadır.

Tablo 18: Aydın İl Nüfusunun Okuryazarlık Durumuna Göre Dağılımı (6 +yaş)

Okuma Yazma Durumu	Toplam	Erkek	Kadın
Okuma yazma bilmeyen	19070	3002	16068
Okuma yazma bilen	977714	492120	485594
Bilinmeyen	8829	4443	4386
Toplam	1005613	499565	506048

Kaynak: TÜİK Verileri, 2018.

Didim ilçesi 6 yaş üstü nüfusu içindeki okuryazar olmayan nüfusun oranı %1,33'tür. Erkekler arasında okuryazar olmayan nüfusun oranı %0,39 iken kadınlar arasında okuryazar olmayan nüfusun oranı %2,32'dir.

Okuma yazma bilen nüfusun cinsiyete göre dağılımı ele alındığında; Didim'de okuma yazma bilen nüfusunun %48,34'ünü kadınlar, %51,66'sını ise erkekler oluşturmaktadır. Ülke genelindeki verilere paralel olarak Didim içinde de kadınlar eğitim ve okuryazarlık alanında erkeklerden daha dezavantajlı konumdadır.

Tablo 19: Didim İlçe Nüfusunun Okuryazarlık Durumuna Göre Dağılımı (6 +yaş)

Okuma Yazma Durumu	Toplam	Erkek	Kadın
Okuma yazma bilmeyen	1014	152	862
Okuma yazma bilen	72032	37212	34820
Bilinmeyen	2962	1455	1507
Toplam	76008	38819	37189

Kaynak: TÜİK Verileri, 2018.

Aydın il nüfusunun %23,84'ünün ilkokul mezunu, %26,76'sını ilköğretim mezunu, %12,36'sını ise ortaokul veya dengi okullardan mezun olduğu görülmektedir.

Aydın'da lise ve dengi okul mezunlarının oranı %22,24 iken üniversite veya yüksekokul mezunlarının oranı %15,20'dir. Eğitim durumuna göre nüfusun dağılımı değerlendirildiğinde, Aydın'da en yüksek dilimi ilkokul ile lise ve dengi okul mezunları oluşturmaktadır.

Tablo 20: Aydın İl Nüfusunun Eğitim Durumuna Göre Dağılımı (15 +yaş)

Bitirilen Eğitim Düzeyi	Toplam	Erkek	Kadın
Okuma yazma bilmeyen	19063	2999	16064
Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	43031	10731	32300
İlkokul	235359	102636	132723
İlköğretim	123669	71394	52275
Ortaokul veya dengi	108745	60074	48671
Lise veya dengi	195605	105319	90286
Yüksekokul veya fakülte mezunu	133656	70630	63026
Yüksek lisans mezunu	10649	5920	4729
Doktora mezunu	2268	1347	921
Bilinmeyen	7438	3698	3740
Toplam	879483	434748	444735

Kaynak: TÜİK Verileri, 2018.

Didim ilçe nüfusunun %20,94'ünün ilkokul mezunu, % 11,41'inin ilköğretim mezunu, %14,59'unun ise ortaokul veya dengi okullardan mezun olduğu görülmektedir.

Didim'de lise ve dengi okul mezunlarının oranı %25,59 iken üniversite veya yüksekokul mezunlarının oranı %17,09'dur. Eğitim durumuna göre nüfusun dağılımı değerlendirildiğinde, Didim'de en yüksek dilimi ilkokul ile lise ve dengi okul mezunları oluşturmaktadır.

Tablo 21: Didim İlçe Nüfusunun Eğitim Durumuna Göre Dağılımı (15 +yaş)

Bitirilen Eğitim Düzeyi	Toplam	Erkek	Kadın
Okuma yazma bilmeyen	1014	152	862
Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	2168	545	1623
İlkokul	13977	6167	7810
İlköğretim	7620	4418	3202
Ortaokul veya dengi	9741	5380	4361
Lise veya dengi	17085	9301	7784
Yüksekokul veya fakülte mezunu	11408	6176	5232
Yüksek lisans mezunu	780	419	361
Doktora mezunu	101	70	31
Bilinmeyen	2869	1411	1458
Toplam	66763	34039	32724

Kaynak: TÜİK Verileri, 2018.

7. EKONOMİK YAPI

Aydın İli, genelde tarım ve turizm kenti olarak bilinmektedir. Ekonomik hayatın temelini oluşturan tarımın ağırlığı, sanayi ve ticaret sektöründe yoğun olarak kendini hissettirmektedir. Didim ve Kuşadası İlçeleri ekonomik gelişimini Aydın İlinin diğer ilçelerinden farklı olarak turizm sektörüyle öne çıkmıştır.

Türkiye, TR32 Bölgesi ve Aydın İlinde çalışanların sektörel dağılımları incelendiğinde; Türkiye, TR32 Bölgesi ve Aydın İlinde hizmetler sektöründe çalışanların sayısı diğer sektörlerle oranla fazladır. Türkiye’de 2. Olarak çalışanlar sanayide yoğunlaşırken TR32 Bölgesi ve Aydın İlinde çalışanlar tarımda yoğunlaşmıştır.

Aşağıdaki tabloda 2013 verilerine göre Türkiye, TR32 Bölgesi ve Aydın İlinin çalışanlarının sektörel dağılımı verilmiştir.

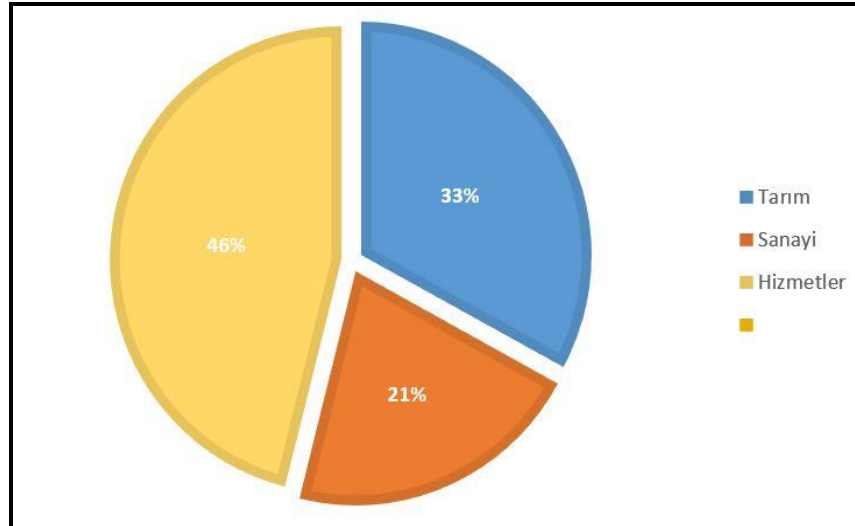
Tablo 22: Çalışanların Sektörel Dağılımı

Bölge Adı	Tarım (1000 kişi)	Sanayi (1000 kişi)	Hizmetler (1000 kişi)	Toplam (1000 kişi)
Türkiye	6015	6737	12771	25524
TR 32 Aydın, Denizli, Muğla	478	230	493	1201
Aydın	181	115	253	550

Kaynak: (TÜİK, 2013) (GEKA, 2014)

Aydın İlinde çalışanların % 46’sının hizmetler, % 33’ünün tarım ve %21’inin sanayi sektöründe yer aldığı görülmektedir.

Grafik 8: Çalışanların Sektörel Dağılımı

Kaynak: (TÜİK, 2013) (GEKA, 2014)

7.1. Tarım ve Hayvancılık

Türkiye’de bölge yüzölçümüne göre, ekili-dikili alanın en fazla olduğu bölgelerden olan Aydın İlinde tarım ve hayvancılık sektörü, ürün çeşitliliği bakımından da son dönemlerde kendini ülke çapında hissettirmeye başlamıştır. Buna yol açan faktörler arasında, arazinin fazla engebeli olmaması, düzlüklerin geniş yer

kaplaması ve makineli tarımın yaygın olması, bölgede tarımın gelişmesinde ulaşımın kolaylığı, sulamanın yaygınlığı, tüketici nüfusun fazla olması rol oynar. Bölgede aynı anda, üç değişik iklim tipinin görülmesi, tarım ürün çeşidini artırmıştır.

Büyük Menderes Irmağının suladığı bereketli ovalar üzerinde 800.700 ha alanda kurulu olan İlin, sahip olduğu toprak ve su kaynaklarının zenginliği ile Akdeniz iklimi sayesinde her türlü bitkisel üretimin yapılması gibi önemli bir tarım potansiyeline sahiptir. Toplam alanın; % 45,3'ü olan 363.215 hektarı tarımsal arazidir.

İlde, 16 Ziraat Odasına kayıtlı yaklaşık 128.085 çiftçi; 16.483 ortaklı 119 adet Tarımsal Kalkınma, 807 ortaklı 12 adet Su Ürünleri ve 5006 ortaklı 29 adet Sulama Kooperatifi olmak üzere toplam 159 adet Tarımsal Amaçlı Kooperatif ve bu kooperatiflerin toplam 22.320 ortağı; 14 adet birlik ve bu birliklere kayıtlı toplam 11.100 üye ile 161.505 kişi tarımsal örgütlere üyedir.

İlde en çok yetiştirilen ürünler; İncir, zeytin, pamuk, kestane, çilek, enginar, yerbıstığı, mısır, turuncgil ve hemen hemen her türlü sebzedir. Çilek, ilde son yıllarda önemli gelişme gösteren bitkiler arasında olup çiftçilerin iş gücünü en iyi değerlendirdiği bir ürün haline gelmiştir.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun verilerine göre, ilin tarım alanlarının %59,29'luk bölümü Meyveler, İçecek ve Baharat Bitkilerinin yetiştirilmesi için ayrılmıştır. Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünlerin ekilmesi için ayrılan alan toplam arazinin %36,86'lık kısmını oluşturmaktadır. Arazi dağılımları ülke geneliyle karşılaştırıldığında Meyveler, İçecek ve Baharat Bitkileri alanının ülke genelinin %6,49'luk bölümünü oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 23: Aydın İli Tarım Alanları Dağılımı

Arazi Dağılımı (Dekar)	Aydın		Türkiye		Aydın/Türkiye
	Alan	Toplam Araziye Oranı (%)	Alan	Toplam Araziye Oranı (%)	
Tahıllar Ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Ekilen	1.345.000	36,86	155.743.717	65,54	0,86
Nadas Alanı	33.339	0,91	40.499.984	17,04	0,08
Sebze Bahçeleri	107.406	2,94	8.041.419	3,38	1,33
Meyveler, İçecek Ve Baharat Bitkileri	2.163.581	59,29	33.292.166	14,01	6,49
Süs Bitkileri	103	0,0028	48.437,87	0,020	0,21
Toplam Alan	3.649.429		237.625.723,87		1,53

Kaynak: (ATB, 2017)

İlçeler bazında tarım alanlarının dağılımı incelendiğinde en geniş tarım arazisinin %16,89'luk payla Söke ilçesinde olduğu görülmektedir. Bu ilçe Tahıllar ve diğer bitkisel ürün alanı ve meyveler içecek ve baharat bitkileri alanı açısından da ilk sırada yer almaktadır. Sebze bahçeleri açısından bakıldığında en geniş alan %23,28'lik payla Efeler ilçesinde bulunmaktadır. Efeler ilçesini %19,23'lük bir payla Çine izlemektedir. Çine

ilçesi meyve yetiştiriciliği açısından bakıldığında Söke ile hemen hemen aynı seviyelerde bulunmaktadır. Çok dar bir alanda gerçekleştirilen süs bitkileri yetiştiriciliği ise Efeler ilçesinde gerçekleştirilmektedir.

Tablo 24: İlçeler Bazında Tarım Alanları Dağılımı

İlçe Adı	Toplam Alan (Dekar)	Diğer Bitkisel Ürünlerin Ekilen Alanı (Dekar)	Nadas Alanı (Dekar)	Sebze Bahçeleri Alanı (Dekar)	İçecek Ve Baharat Bitkilerinin Alanı (Dekar)	Süs Bitkileri Alanı (Dekar)
Söke	616.385,00	373.415,00	1.559,00	3.718,00	237.693,00	0
Çine	345.456,00	98.547,00	2.599,00	20.649,00	223.661,00	0
Efeler	324636,35	92.956,00	364	25.006,00	206.259,00	51,35
Nazilli	310.486,00	93.015,00	520	17.608,00	199.343,00	0
Koçarlı	286.021,16	96.391,00	337	6.336,00	182.957,00	0,16
Bozdoğan	263.722,00	131.224,00	5.438,00	5.875,00	121.185,00	0
Germencik	250.965,00	65.179,00	520	1.316,00	183.935,00	15
Karacasu	206.812,00	99.003,00	10.395,00	3.935,00	93.479,00	0
Kuyucak	193.578,00	89.683,00	2.100,00	2.105,00	99.690,00	0
Karpuzlu	149.043,00	19531,00	6.123,00	2.831,00	120.558,00	0
Sultanhisar	148.354,00	18.053,00	624	3.257,00	126.420,00	0
Köşk	132.387,00	16.372,00	5	3.935,00	112.075,00	0
İncirliova	125.843,27	39.078,00	104	4.418,00	82.242,00	1,27
Didim	114.681,63	57.548,00	676	1.207,00	55.227,00	23,63
Yenipazar	101.533,00	42.997,00	520	1.876,00	56.210,00	0
Kuşadası	40.534,90	4.188,00	416	1.368,00	34.551,00	11,9
Buharkent	38.991,00	7.890,00	1.039,00	1.966,00	28.096,00	0
Toplam	3.649.429,31	1.345.000,00	33.339,00	107.406,00	2.163.581,00	103,31

Kaynak: (ATB, 2017)

Aydın ilinde üretilen ürünlerin büyüklük paylarına baktığımızda en önde gelen sektörlerin Gıda, Tarım ve Hayvancılık olduğu gözlenmektedir. İlin 2016 yılı TÜİK verilerine göre; 289399 büyükbaş hayvan, 304197 küçükbaş hayvan, 3513452 Kümes hayvanı, 11967 diğer hayvan çeşitleri sayısına sahiptir.

Aydın ilindeki büyükbaş hayvan varlığı 340.599 adettir. Ülke genelindeki büyükbaş hayvan varlığının %2,39'luk kısmı Aydın ilinde bulunmaktadır. Süt üretimi ise Türkiye geneli süt üretiminin %2,58'lik kısmını oluşturmaktadır.

Tablo 25: Büyükbaş Hayvan Varlığı

Hayvan Adı	Aydın		Türkiye		Oran (%)	
	Sayı	Süt (Ton)	Sayı	Süt (Ton)	Sayı	Süt (Ton)
Sığır(Kültür)	257.791	377.087,36	6.588.527	9.825.300	3,91%	3,84%
Sığır(Melez)	46.719	41.189,83	5.758.336	6.101.826	0,81%	0,68%
Sığır(Yerli)	35.577	16.150,43	1.733.292	859.137	2,05%	1,88%
Manda	512	184,76	142,073	63,085	0,36%	0,29%

Kaynak: (ATB, 2017)

Aydın ilindeki küçükbaş hayvan varlığı 304.197 adettir. Ülke genelindeki küçükbaş hayvan varlığının %0,74'lük kısmı Aydın ilinde bulunmaktadır. Süt üretimi ise Türkiye geneli süt üretiminin %0,78'lik kısmını oluşturmaktadır.

Tablo 26: Küçükbaş Hayvan Varlığı

Hayvan Adı	Aydın		Türkiye		Oran (%)	
	Sayı	Süt(Ton)	Sayı	Süt (Ton)	Sayı.	Süt (Ton)
Koyun(yerli)	200,956	7,808,91	28,832,669	1,113,469	0,70%	0,70%
Koyun (merinos)	2,924	74,68	2,151,264	46,943	0,14%	0,16%
Keçi(kıl)	100,317	4,903,20	10,137,534	476,234	0,99%	1,03%
Keçi(tiftik)			207,765	3,167	0,00%	0,00%

Kaynak: (ATB, 2017)

Aydın ilindeki kümes hayvanı varlığı incelendiğinde 2016 yılında 3.513.452 kümes hayvanı kayıtlara geçmiştir. Ülke genelindeki kümes hayvanı varlığının %1,05'lik kısmı Aydın ilinde bulunmaktadır.

Tablo 27: Kümes Hayvanı Varlığı

Hayvan Adı	Aydın	Türkiye	Oran (%)
Et Tavuğu	2,261,830	220,322,081	1,19%
Yumurta Tavuğu	878,907	108,689,236	0,81%
Hindi	6,572	3,182,751	0,21%
Kaz	2,836	933,353	0,30%
Ördek	3,307	413,841	0,80%

Kaynak: (ATB, 2017)

Arıcılık, en eski tarımsal faaliyetlerden biridir. Bal, balmumu, polen, arı sütü, propolis ve arı sütü gibi değerli ürünleri olan arıcılık faaliyeti Aydın İli ekonomisi açısından da çok önemlidir. Bu bakımdan 2016 yılında Türkiye Aydın İli bal üretiminde 4. sırada, balmumu üretiminde 6. Sırada yer almıştır.

Tablo 28: Bal Üretim Miktarı

	Aydın	Türkiye	Oran (%)
Toplam Kovan	278,210	7,900,364	3,52%
Bal Üretimi	3,957,81	105,727	3,74%
Balmumu Üretimi(Ton)	129,836	4,440	2,92%

Kaynak: (ATB, 2017)

7.2. Hizmetler Sektörü

7.2.1. Ticaret

Aydın ilindeki işyerlerinin sektörlere göre dağılımı incelendiğinde en fazla işyerinin İnşaat sektöründe olduğu görülmektedir. Yaklaşık olarak her 4 işyerinden biri İnşaat sektöründedir. Bu sektörü daha sonra sırası ile Toptan ve Perakende Ticaret (yüzde 22,6) ile İmalat (yüzde 19,0) sektörleri takip etmektedir. Bu üç sektör işyerlerinin yüzde 65,5'ini oluşturmaktadır. Türkiye genelinde 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde de bu 3 sektörün ağırlığı yüzde 70'ler civarındadır. Ancak Türkiye genelinde en fazla işyeri İmalat sektöründe daha sonra sırası ile Toptan ve Perakende Ticaret ile İnşaat sektörü gelmektedir. Bu açıdan Aydın İlinin Türkiye geneli ile farklılaştığı söylenebilir.

Aydın ilinde en az işyeri Bilgi ve İletişim, Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı, Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor sektörlerindedir. Bu sektörler güçlendirilmedi. Yukarıda belirtildiği üzere

Aydın İlinde Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründe sadece 1 işyeri bulunmasından dolayı bu sektör Diğer Hizmet Faaliyetleri Sektörüne dâhil edilerek incelenmiştir. Türkiye genelinde de en az işyeri Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörü olmuştur.

Tablo 29: Sektörlere Göre İşyerlerinin Dağılımı

Sektörler	İşveren Sayısı	Oran (%)
İnşaat	403	24
Toptan ve Perakende Ticaret	380	22.6
İmalat	319	19
Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri	182	10.8
Eğitim	87	5.2
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	59	3.5
Ulaştırma ve Depolama	55	3.3
Diğer Hizmet Faaliyetleri	53	3.2
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler	45	2.7
İdari ve Destek Hizmetleri	43	2.6
Gayrimenkul Faaliyetleri	22	1.3
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	14	0.8
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	8	0.5
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlenme ve Spor	5	0.3
Elektrik, Gaz, Buhar Üretimi	4	0.2
Bilgi ve İletişim	3	0.2
Genel Toplam	1682	100

Kaynak: (İŞKUR, 2015)

7.2.2. Turizm

150 km'lik sahil şeridinde sahip olan Aydın İlinin tarımdan sonraki ikinci önemli gelir kaynağı turizmdir. İl ekonomisinde kültür ve turizm varlıkları önemli yer tutmaktadır. Antik kentler, tarihi ve kültürel unsurlarla ilgili yapılar, tabiat güzellikleri, spora imkan sağlayan ortamlar, kongre mekanları ile sunulacak imkanlar, yat limanları, yeni yapılan golf sahası, yaylalar, jeotermal kaynaklar üzerinde kurulan ve kurulmakta olan termal oteller, eşsiz güzelliklere sahip sahiller, Dilek Yarımadası Milli Parkı, kuş gözlemciliği ve yaban hayatı Aydın ilinin önemli turizm çeşitlilikleridir.

İlde Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı 5, (Aydın Müzesi ve buna bağlı Yörük Ali Efe Etnografya Müzesi, Afrodiasis Müzesi ve buna bağlı Karacasu Etnografya Müzesi, Milet Müzesi) Aydın Arkeoloji Müzesi, belediyelere ve Adnan Menderes Üniversitesine bağlı 4 (Çine Kuva-i Milliye Müzesi, Çine Arıcılık Müzesi, Nazilli Etnografya Müzesi ve Kuşadası Zeytin ve Zeytincilik Müzesi) olmak üzere 10 müze ile 23 önemli ören yeri mevcuttur.

Aydın İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün verilerine göre 2019 yılında Aydın İlinde 96 adet işletme belgeli ve 18 adet yatırım belgeli olmak üzere toplam 114 adet belgeli turizm tesisi bulunmaktadır. Bu tesislerde toplam 16.770 adet oda ve 36.403 adet yatak bulunmaktadır.

Tablo 30: Aydın İli İşletme ve Yatırım Belgeli Turizm Tesislerinin İlçelere Göre Dağılımı, Oda ve Yatak Kapasiteleri

İlçe Adı	İşletme Belgeli Tesisler			Yatırım Belgeli Tesisler			Toplam		
	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Kuşadası	71	9918	20872	7	997	2782	78	10915	23654
Didim	13	2503	5166	8	2596	6073	21	5099	11239
Efeler	7	437	869	2	140	304	9	577	1173
Karacasu	1	5	10	-	-	-	1	5	10
Nazilli	2	88	155	-	-	-	2	88	155
Sultanhisar	2	76	152	-	-	-	2	76	152
Söke	-	-	-	1	10	20	1	10	20
Toplam	96	13027	27224	18	3743	9179	114	16770	36403

Kaynak: Aydın İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2019

Aydın ilindeki Belediye belgeli ise toplam 408 adet tesis bulunmakta olup, bu tesislerde toplam 12.646 adet oda ve 28.948 adet yatak bulunmaktadır.

Tablo 31: Aydın İli Belediye Belgeli Turizm Tesislerinin İlçelere Göre Dağılımı, Oda ve Yatak Kapasiteleri

İlçe Adı	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Kuşadası	149	5961	14081
Didim	171	4905	11072
Efeler	35	605	1244
Bozdoğan	5	116	322
Buharkent	3	83	178
Çine	6	64	149
Germencik	4	223	279
Karacasu	5	52	104
Karpuzlu	1	5	14
Koçarlı	2	9	16
Köşk	1	24	80
Kuyucak	4	49	102
Nazilli	7	157	323
Söke	11	286	698
Sultanhisar	4	107	286
Toplam	408	12646	28948

Kaynak: Aydın İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2019

Didim ilçesinde 13 adet işletme belgeli ve 8 adet yatırım belgeli olmak üzere 21 adet belgeli turizm tesisi bulunmakta olup, bu tesislerde toplam 5.099 adet oda ve toplam 11.239 adet yatak bulunmaktadır. Aynı zamanda ilçede toplam 171 adet belediye belgeli tesis bulunmakta olup, bu tesislerde toplam 4.905 adet oda ve toplam 11.072 adet yatak bulunmaktadır.

Tablo 32: Didim İlçesi Yatırım Belgeli Tesislerin Türlerine Göre Dağılımı

Türü	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
5 Yıldızlı Otel	4	1402	3479
4 Yıldızlı Otel	1	284	596
3 Yıldızlı Otel	1	85	198
Tatil Köyü	2	825	1800
Toplam	8	2596	6073

Kaynak: Aydın İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2019

Tablo 33: Didim İlçesi İşletme Belgeli Tesislerin Türlerine Göre Dağılımı

Türü	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
5 Yıldızlı Otel	4	1580	3300
4 Yıldızlı Otel	2	566	1144
3 Yıldızlı Otel	4	258	524
2 Yıldızlı Otel	1	23	46
Apart Otel	1	76	152
5 Çıpalı Yat Limanı	1	0	0
Toplam	13	2503	5166

Kaynak: Aydın İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2019

Aşağıdaki tabloda turizm işletme belgeli konaklama tesislerinde tesislere geliş, geceleme, ortalama kalış süresi ve doluluk oranlarının illere ve ilçelere göre dağılımı verilmiştir. Didim İlçesine 2019 yılında 105.107 yabancı ve 107.050 yerli olmak üzere toplam 212.157 adet turist gelmiştir.

Tablo 34: Turizm İşletme Belgeli Konaklama Tesislerinde Tesislere Geliş, Geceleme, Ortalama Kalış Süresi ve Doluluk Oranlarının İllere ve İlçelere Göre Dağılımı

İlçeler	Tesis Geliş Sayısı			Geceleme			Ortalama Kalış Süresi			Doluluk Oranı(%)		
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam
Didim	105107	107050	212157	348248	302911	651159	3.31	2.83	3.07	36.2	31.49	67.69
Efeler	3022	57143	60165	5075	79317	84392	1.68	1.39	1.4	2.4	37.49	39.89
Karacasu	7	323	330	16	610	626	2.29	1.89	1.9	0.44	16.94	17.39
Kuşadası	877782	437113	1314895	2582651	959407	3542058	2.94	2.19	2.69	43.7	16.24	59.94
Nazilli	469	12708	13177	1629	17961	19590	3.47	1.41	1.49	3.11	34.33	37.44
Söke	1112	504	1616	6893	1544	8437	6.2	3.06	5.22	38.55	8.64	47.19
Sultanhisar	956	14526	15482	2057	17658	19715	2.15	1.22	1.27	3.76	32.27	36.03
Toplam	988455	629367	1617822	2946569	1379408	4325977	2.98	2.19	2.67	40.86	19.13	59.99

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2019

Ekonomisi belediye statüsü kazanana dek ağırlıklı olarak balıkçılık ve zeytinciliğe dayanan Akbük'te belediye olduktan sonra hızlı bir gelişme olmuş; turizm de balıkçılıkla birlikte ekonominin başlıca kaynaklarından biri haline gelmiştir. Yerli tatilcilerin yanı sıra Avrupalı turistlerin gözde mekânlarından biri haline gelen Akbük önemli bir turizm potansiyeline sahiptir. Diğer kıyı bölgelerindeki pek çok turizm merkezinde karşılaşılan betonlaşma, kirlilik ve aşırı kalabalık başta olmak üzere diğer olumsuz etkenlerden uzak olması doğallığını kaybetmemiş olması Akbük'ü çekici kılmaktadır.

Aynı zamanda doğal bir liman olma özelliği taşıyan Akbük, yelken ve su kayağı gibi spor dalları için uygun bir körfezdir. Sedir adası ve civarında yat turizmi yapılmaktadır.

7.3. Sanayi

Aydın'ın sanayisi, ağırlıklı olarak tarımsal üretimi işlemeye yönelik gıda imalatı, tekstil ürünleri imalatı, makine ve ekipman imalatı, madencilik ve taş ocaklığı, otomotiv yan sanayi, beyaz eşya ürünleri imalatı ve kimyevi maddeler imalatından oluşmaktadır. 716 sanayi tesisinde 30.000 kişi istihdam edilmektedir.

Aydın il sınırları içinde Aydın, ASTİM, Nazilli, Ortaklar, Söke, Çine olmak üzere altı Organize Sanayi Bölgesi faaliyet göstermektedir. Ayrıca Buharkent OSB ve Çine Akçaova Tarıma Daylı İhtisas Organize Sanayi

Bölgesi çalışmaları devam etmektedir. 117 parselle sahip ASTİM OSB’de üretim yapan 106 fabrikada 3.657 kişi çalışmaktadır. 62 parselli Aydın OSB’de faaliyette olan 55 fabrikada 2.500 kişi çalışmaktadır. 42 parselle sahip Nazilli OSB’de 700 kişi istihdam eden 7 fabrika üretimde, 42 parselle sahip Ortaklar OSB’de 313 kişi istihdam eden 7 fabrika faaliyette, 3 fabrikanın ise inşaatı devam etmekte, 61 parselle sahip Çine OSB’de 25 kişi istihdam eden 2 fabrika üretimde, 89 parselle sahip Söke OSB’de 1 fabrikanın inşaatı devam etmektedir. Altı OSB ’de toplam 177 fabrikada 7.195 kişinin istihdamı sağlanmaktadır. Çine OSB’de bir enerji firması 64 MW gücündeki doğalgaz çevrim santrali yatırımı bitirilmiş olup, üretime devam etmektedir.

21 adet Küçük Sanayi Sitelerinde bulunan 5.417 işyerinde yaklaşık 10.000’e yakın kişinin istihdamı sağlanmaktadır.

Aydın ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına baktığımızda, %43 ile Gıda Ürünleri İmalatı, % 9 ile Diğer Madencilik ve Taşocakçılığı imalatının ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir.

Tablo 35: Aydın İlinde Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı

Sanayi Sektörü	Oran (%)
Gıda Ürünleri İmalatı	43
Diğer Madencilik Ve Taşocakçılığı İmalatı	9
Başka Yerde Sınıflandırılmamış Makine Ve Ekipman İmalatı	8
Diğer Metalik Olmayan Mineral Ürünlerin İmalatı	6
Tekstil Ürünleri İmalatı	5
Ağaç Ve Mantar Ürünleri İmalatı (Mobilya Hariç)	3
Kimyasalların Ve Kimyasal Ürünlerin İmalatı	3
Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (Makine Teçhizatı Hariç)	2
İçecek İmalatı	2
Elektrikli Teçhizat İmalatı	2
Motorlu Kara Taşıtı, Treyler (Römork) Ve Yarı Treyler (Yarı Römork) İmalatı	2
Kauçuk Ve Plastik Ürünleri İmalatı	2
Motorlu Kara Taşıtıların Bakım Ve Onarımı	1
Ana Metal Sanayi	1
Mobilya İmalatı	1
Elektrik Gaz Buhar Ve Havalandırma Sistemi Üreten Ve Dağıtımı	1
Kağıt Ve Kağıt Ürünlerinin İmalatı	1
Deri Ve İlgili Ürünlerin İmalatı	1
Kömür Ve Linyit Çıkartması	1
Diğer Ulaşım Araçlarının İmalatı	1
Diğer (Lpg Dolum Sınai Gaz Dolum, Madeni Yağ Geri Kazanım Kullanılmış Yemek Ve Sıvı, Metal Cevherleri Madenciliği,)	4

Kaynak: ÇŞB Aydın İl Müdürlüğü, 2016

Aydın ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 709’dur. 709 işletmede 29.811 çalışan bulunmaktadır. Aydın’daki sanayi işletmeleri sayısı Türkiye genelindeki sanayi işletmelerinin % 1,18’lik kısmını oluşturmaktadır. İşletme başına düşen ortalama çalışan sayısı Türkiye genelinde 47,89 iken Aydın’da 42,05’dir.

Tablo 36: Aydın İli Sanayi İşletmelerinin Sayısı

	Aydın	Türkiye	Oran (%)
Firma Sayısı	709	60.127	1,18
Çalışan Sayısı	29.811	8.879.269	1.04
Firma Başına Ortalama Çalışan	42,05	47,89	

Kaynak: (ATB, 2017)

8. PLANLAMA ALANINA İLİŞKİN BİLGİLER

8.1. Planlama Alanının Konumu

Planlamaya konu alan; Aydın İli, Didim İlçesi, Akbük Mahallesi sınırları içerisinde yer alan 3516 ada 1 parselde kayıtlı taşınmazın bulunduğu bölgeyi kapsamaktadır.

Planlama alanı Saplıada Mevkii'nin kıyı kesiminde yer almakta olup, Akbük merkez yerleşim alanlarının kuzeybatısında kalmaktadır. Alanın yakın çevresinde genellikle II. konut yerleşme alanları yer almaktadır.

8.2. Ulaşım Durumu

Didim İlçesinin en önemli bulvarı İnönü Bulvarı, ilçenin doğu – batı istikametinde yer almakta olup asfaltdır. Didim karayolu ile Kuşadası İlçesine 60 km uzaklıkta, Aydın Merkez İlçesine 103 km dir.

Planlama alanının sınırları içerisinde bulunduğu Akbük'e ulaşım karayolu ile Didim, Söke ve Milas üzerinden gerçekleştirilebilmektedir. Akbük'e diğer yerleşimlerden ulaşım Söke-Milas Yolundan sağlanmaktadır.

Planlamaya konu alanının en önemli ulaşım bağlantısı ise Didim'i Akbük'e bağlayan karayolu bağlantısıdır. Mevcutta bu yoldan araçla planlamaya konu 3516 ada 1 parselde ulaşım sağlanmaktadır. Aynı zamanda planlamaya konu alanın çevresi mevcutta yollarla çevrilidir.

8.3. Teknik Altyapı Durumu

8.3.1. Enerji Durumu

Didim İlçesi ulusal enerji şebekelerine bağlanmış olup, Akbük Mahallesi sınırları içerisinde ADM Elektrik Dağıtım A.Ş'nin sorumluluğunda olan enerji nakil/iletim hatları ve trafolar yer almaktadır.

Planlamaya konu alan içerisinde mevcut durumda herhangi bir enerji nakil hattı geçmemekte ve herhangi bir trafo bulunmamaktadır.

8.3.2. İçme ve Kullanma Suyu

Planlama alanında içme ve kullanma suyu şehir şebekesinden sağlanabilmektedir. Ayrıca açılacak derin sondaj kuyulardan alınan sular gerekli analizleri yapıldıktan sonra sulama veya içme amaçlı kullanılabilir. Bu nedenle içme ve kullanma suyu sıkıntısı yoktur.

8.3.3. Kanalizasyon, Arıtma

Bölgede kanalizasyon sorunu yer yer şebeke, yer yer de fosseptik ve paket arıtma şeklinde çözülmektedir. Şebeke sistemlerinin tam ve arıtma tesislerinin yeterli olmaması atık suların çevre kirliliği yaratıcı etkilerini arttırmaktadır. Didim Katı Atık Düzenli Depolama Tesislerinde sızıntı suyu arıtma tesisleri bulunmaktadır.

8.3.4. Katı Atık

Aydın Büyükşehir Belediyesi bünyesinde 3 adet katı atık düzenli depolama tesisi bulunmaktadır. Bunlar, Aydın kent merkezinde (Efeler ilçesinde), Kuşadası ilçesinde ve Didim ilçesinde bulunmaktadır.

Didim ilçesinde bulunan Katı Atık Düzenli Depolama Sahası 1632 parsel, Akköy'ün 4 Km güneyinde Taşburun Mevkiisinde (Denizden) 1.5 Km içeride bulunmaktadır. Şehir merkezine 12.3 km mesafededir.

8.4. Mülkiyet ve Yapılaşma Durumu

İmar planı tapuda Aydın İli, Didim İlçesi, Akbük Mahallesi, 3516 ada 1 parselde kayıtlı taşınmazın bulunduğu alanı ilgilendirmektedir.

Söz konusu 3516 ada 1 parsel tapuda arsa vasfında olup, şahıs mülkiyetindedir. Planlamaya konu alanda mevcutta herhangi bir yapılaşma bulunmamaktadır.

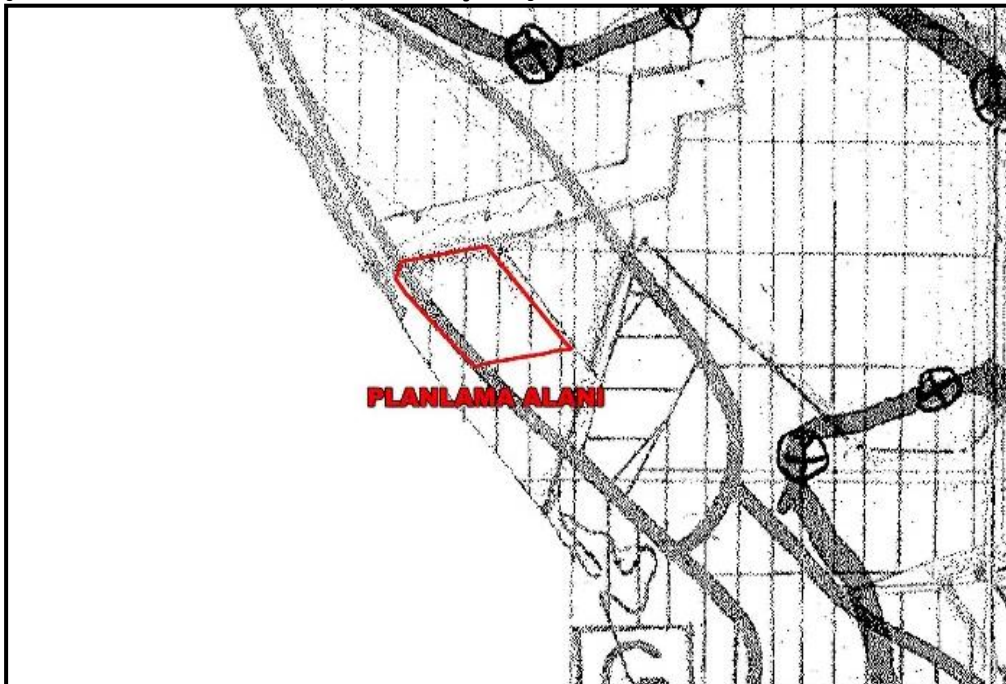
8.5. Daha Önce Onaylı Plan Kararları

8.5.1. Üst Ölçekli Planlar

Planlamaya konu alanın sınırları dâhilinde kaldığı 1/25.000 ölçekli "Yenihisar (Didim) – Güllük – Akbük Çevre Düzeni Revizyon Planı" 04.07.2989 tarihinde onaylanmıştır.

Sonraki dönemde "Akbük – Aydın 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği" ise 30.12.1993 tarihinde onaylanmış olup, söz konusu çevre düzeni planında planlamaya konu alan "Turizm Tesis Alanı" olarak düzenlenmiştir.

Şekil 5: Planlama Alanının 1/25000 Ölçekli Çevre Düzeni Planındaki Yeri

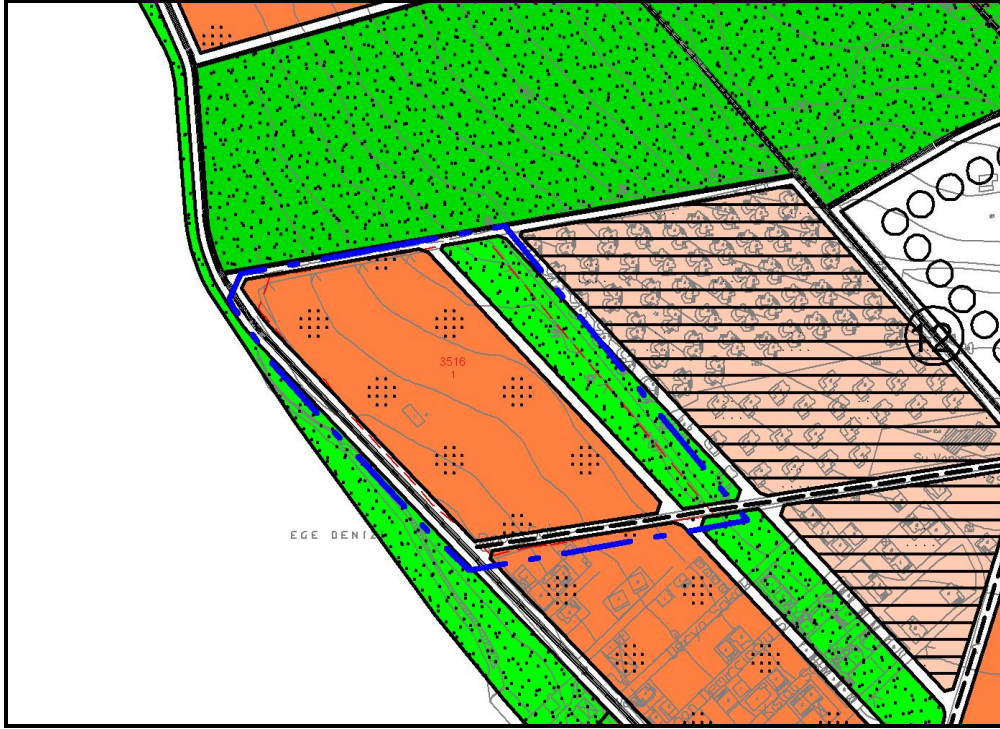

8.5.2. Alt Ölçekli İmar Planları

Planlamaya konu alanın sınırları içerisinde kaldığı 1/5000 Ölçekli “Milas-Akbük Saplıada Mevkii 2. Kısım Nazım İmar Planı” 23.11.1989 tarihinde onaylanmıştır.

Söz konusu nazım imar planında planlamaya konu alanın kıyı kesimi “Turizm Alanı” olarak düzenlenmiş olup, alanın doğusunda park alanı ve yaya yolu, batısında ise taşıt yolu düzenlemeleri yapılmıştır.

Şekil 6: Planlama Alanınının 1/5000 Ölçekli Milas-Akbük Saplıada Mevkii 2. Kısım Nazım İmar Planındaki Yeri

9. PLANLAMA ALANINA İLİŞKİN KURUM/KURULUŞ GÖRÜŞLERİ

Plan değişikliğine konu bölgeye ilişkin hazırlanan öneri imar planı değişikliğine ilişkin aşağıda belirtilen ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınmıştır.

Plan kararları oluşturulurken söz konusu görüşler dikkate alınmış, bununla birlikte planlama alanının özellikleri, plan bütünlüğü, ilgili mevzuat da göz önünde bulundurularak plan kararları oluşturulmuştur.

➤ **Aydın Valiliği, İl Tarım ve Orman Müdürlüğü'nün 04.09.2020 tarih ve 2480967 sayılı yazısında;**

"... Söz konusu talebe ilişkin 28.08.2020 tarih ve E.628984 sayılı Kültür Turizm Bakanlığı yazısında da belirtildiği üzere 23.11.1989 tarihinde onaylanan 1/5000 ölçekli Saplıda Mevkii 2. Kısım Nazım İmar Planı Şeması sınırları içinde kalmakta olup halen yürürlükte olduğundan konu ile ilgili Müdürlüğümüzce yapılacak işlem bulunmamaktadır." denilmektedir.

➤ **Orman Genel Müdürlüğü, Muğla Orman Bölge Müdürlüğü, Aydın Orman İşletme Müdürlüğü'nün 16.04.2020 tarih ve 802764 sayılı yazısında;**

"... Didim İlçesi, Akbük mahallesinde 6831 sayılı Kanununun 1. maddesine göre yapılan Orman Tahdit Çalışmalarına göre 3516 ada 1 parselde düşünülen turizm projesine yönelik 1/5000 ölçekli nazım ve 1/1000 ölçekli uygulama imar planı yapılmasında Müdürlüğümüzce sakınca olmadığı kanaatine varılmıştır." denilmektedir.

➤ **Karayolları Genel Müdürlüğü, 2. Bölge Müdürlüğü'nün 27.04.2020 tarih ve 95566 sayılı yazısında;**

"...söz konusu alanın sorumluluk ağıımızdaki yollara cephe teşkil etmediği ve yol güzergâhımızın dışında bulunduğu anlaşılmış olup, anılan taşınmaz üzerinde "Turizm Alanı" amaçlı 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı ve 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı yapılmasında Bölge Müdürlüğümüzce sakınca görülmemektedir." denilmektedir.

➤ **Tarım ve Orman Bakanlığı, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, 21. Bölge Müdürlüğü'nün 14.04.2020 tarih ve 227909 sayılı yazısında;**

"...anılan taşınmazın, içme suyu temin edilen göl, barajların su toplama havzası olarak belirlenen sahada veya koruma alanında kalmadığı, Kurumumuza ait herhangi bir proje veya kamulaştırma sahasında bulunmadığı ve taşkına maruz veya herhangi bir derenin akışına engel konumda bulunmadığı tespit edilmiş olup, taşınmazın üzerinde Turizm amaçlı 1/5000 ölçekli Nazım ve 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planlarının yapılmasında Kurumumuz faaliyetleri açısından herhangi bir sakınca görülmemiştir." denilmektedir.

➤ **BOTAŞ, Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş., Etüt ve Proje Daire Başkanlığı'nın 13.04.2020 tarih ve 12074 sayılı yazısında;**

"...ekli haritada sınırları belirtilen söz konusu parsel alanı dâhilinde Kuruluşumuz tasarrufunda mevcut veya planlanan boru hattı ve tesis bulunmamaktadır." denilmektedir.

➤ **ADM Elektrik Dağıtım Elektrik Dağıtım A.Ş'nin 06.04.2020 tarih ve 17500 sayılı yazısında;**

"... Plan değişikliği ile kurulacak tesislerin enerji ihtiyacını karşılamak amacıyla seçilen yerin uygunluk onayı Şirketimizden alınma suretiyle yola cepheli ve 10 x5=50m² ebatlarında (çekme mesafesi hariç) 1 adet trafo bina yeri ayrılması gerekmektedir." denilmektedir.

ADM Elektrik Dağıtım Elektrik Dağıtım A.Ş'nin 12.05.2020 tarih ve 19996 sayılı yazısında ise;

"...Yapacak olduğunuz plan değişikliği çalışmalarında ekte sunmuş olduğunuz öneri imar plan değişikliğinde işaretlemiş olduğunuz trafo yerinin ayrılması Şirketimizce uygun görülmüştür." denilmektedir.

➤ **Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Aydın Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nün 12.06.2020 tarih ve 400326 sayılı yazısında;**

"...Müdürlüğümüz arşivinde yapılan araştırmalarda; tapunun 3516 ada 1 parsel numarasında kayıtlı taşınmaza ilişkin herhangi bir bilgi ve belgeye rastlanılamamıştır.

Aydın İli, Didim İlçesi, Akbük Mahallesi'nde yer alan 3516 ada 1 parsel numarasında kayıtlı taşınmazın imar planı çalışmalarının yapılabilmesi için bahse konu taşınmazın 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 6. ve 7. maddesi kapsamında tespit işlemlerine esas olmak üzere Müdürlüğümüz uzmanlarınca yerinde yapılan incelemeler sonucunda tescil değerlendirmesine tabi olabilecek herhangi bir yapıya ve taşınmaz yüzeyinde herhangi bir kültür varlığı izine rastlanılamamıştır. Ancak söz konusu taşınmaz üzerinde yapılacak her türlü iş ve işlem esnasında, taşınır-taşınmaz kültür varlığına rastlanıldığında 2863 sayılı Kültür Varlıklarını Koruma Kanunu 4. maddesi gereği, en yakın ilgili Müze Müdürlüğü'ne ve/veya Müdürlüğümüze bilgi verilmesi hususunda..."denilmektedir.

➤ **Aydın Büyükşehir Belediye Başkanlığı, İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı Planlama Şube Müdürlüğü'nün 16.04.2020 tarih ve 7015 sayılı yazısında;**

"...söz konusu taşınmazın Aydın, Muğla, Denizli Planlama Bölgesine ait 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı'nda Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi/Turizm Merkezi sınırları içerisinde "Kentsel Yerleşik Alan" kullanımında yer aldığı tespit edilmiştir. Kurumumuz arşivinde yapılan incelemede ise,

Akbük Turizm Merkezi sınırları içerisinde kalan söz konusu taşınmaza ait herhangi bir imar planına rastlanmamıştır.

İlgi yazınız ekinde sunulan dokümanlarda yapılan inceleme neticesinde ise; söz konusu taşınmazın Otel Alanı, Günübürlük Tesis Alanı, Park Alanı ve Yol olarak düzenlenmesi amaçlı 1/1000 ölçekli uygulama imar planı taslağının sunulduğu ancak 1/5000 ölçekli nazım imar planı taslağına ilişkin herhangi bir doküman sunulmadığı tespit edilmiştir. Bu kapsamda öncelikli olarak 1/5000 ölçekli nazım imar planlarının hazırlanarak ilgili kuruma sunulması gerekmektedir.

Yazı ekinde sunulan sayısal veriler üzerinden yapılan hesaplamada taşınmazın kıyı kenar çizgisinden itibaren ilk 50 metrelik kısmında kalan yaklaşık 6.837 metrekarelik alanın Park Alanı, ikinci 50 metrelik kısmında kalan yaklaşık 10.141 metrekarelik alanın ise Günübürlük Tesis Alanı olarak düzenlendiği tespit edilmiştir. Taşınmazın geri kalan yüzölçümünün yaklaşık 1.490 metrekarelik kısmı 10 m genişliğinde Yol olarak düzenlenirken yaklaşık 8.081 metrekarelik kısmının ise E: 0.90, Yençok: 3 Kat yapılaşma koşullu Otel Alanı olarak düzenlendiği belirlenmiştir. Bu hesaplama göre taşınmazın yaklaşık %31'lik kısmının Park Alanı ve Yol olarak düzenlendiği ancak başka hiçbir sosyal donatı alanı ve otopark alanı ayrıldığı tespit edilmiştir. İmar Kanununun 18. Maddesi uyarınca taşınmaz yüzölçümünün %45'ine kadar düzenleme ortaklık payı alınabildiği göz önünde bulundurularak donatı alanlarının artırılacağı mütalaa edilmiştir.

Bahse konu taşınmaza ilişkin hazırlanacak imar planı teklif dosyalarının görüşümüz doğrultusunda 3184 sayılı İmar Kanunu ve ilgili mevzuatlara uygun olarak gerçekleştirilmesi hususunda..." denilmektedir.

➤ **Didim Belediye Başkanlığı, İmar ve Şehircilik Müdürlüğü'nün 09.09.2020 tarih ve 2461 sayılı yazısında;**

"... Plan Açıklama Raporu'nun 49. Sayfasında, Üst Ölçekli Planlar kısmında "Planlamaya konu alan Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından onaylanan 1/25.000 ölçekli Didim KTKGB Çevre Düzeni Planı" sınırları içinde kalmaktadır. Söz konusu çevre düzeni planında planlamaya konu alan; turizm tesis alanı olarak düzenlenmiştir." denilmektedir. Oysaki planlamaya konu alan 04.07.1989 tarihi onaylı 1/25.000 ölçekli Yenihisar (Didim), Güllük, Akbük Çevre Düzeni Planı sınırları içerisinde kalmakta olup Turizm ve İkinci Konut Yerleşme Alanları olarak düzenlenmiştir.

Planlama alanı 23.11.1989 tarihinde onaylanan 1/5000 ölçekli Saplıada Mevkii 2. Kısım Nazım İmar Planı sınırları içerisinde kalmaktadır. Sunulan teklif Nazım İmar Planının bahsi geçen plan üzerinde plan değişikliği olarak belirtilmesi gerekmektedir.

Planlama alanında kıyıdağı ulaşım bağlantısının sürekliliğinin sağlanması için mevcut 1/5000 Nazım İmar Planı'nda sahilden geçen 15 m'lik yolun öneri 1/5000 ve 1/1000 ölçekli plan değişikliği teklifindeki park alanı ve günöbirlik turizm alanı arasından geçecek biçimde işlenmesi gerekmektedir.

Öneri uygulama imar planı teklifine ait plan notlarının Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğı ve 8 Ağustos 2020 tarih 31207 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgelerinde ve Turizm Merkezlerinde İmar Planlarının Hazırlanması ve Onaylanmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına dair Yönetmelik ile uyumlu olarak yeniden düzenlenmesi gerekmektedir..." denilmektedir.

B. ARAŞTIRMA VE ANALİZ SONUÇLARI, DEĞERLENDİRMELER

1. SENTEZ

İmar planına konu alan; Aydın İli, Didim İlçesi, Akbük Mahallesi sınırları içerisinde kalmaktadır.

Alan aynı zamanda 20.09.1991 tarih ve 20997 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak ilan edilen Aydın Akbük Turizm Merkezi sınırları içerisinde bulunmaktadır.

İmar planı tapuda Aydın İli, Didim İlçesi, Akbük Mahallesi, 3516 ada 1 parselde kayıtlı toplam 26.314 m² büyüklüğündeki taşınmazın bulunduğu bölgeyi ilgilendirmektedir.

Planlama alanı Saplıada Mevkii’nin kıyı kesiminde yer almakta olup, Akbük merkez yerleşim alanlarının olduğu bölgeden sahil boyunca devam taşıt yolunun batısında ve Akbük merkez yerleşim alanlarının kuzeybatısında kalmaktadır. Alanın yakın çevresinde genellikle II. konut yerleşme alanları yer almaktadır.

Planlama alanının sınırları içinde kaldığı Aydın İli, Ege Bölgesi’nin batısında yer almaktadır. Aydın ilinin sınırlarını batıda Ege Denizi, kuzeyde İzmir ve kısmen Manisa, doğuda Denizli, güneyde Muğla illeri belirlemektedir. Aydın il sınırları içinde kalan alanlar coğrafi açıdan 37° 30' ve 38° 30' kuzey enlemleri ile 27° 00' ve 28° 57' doğu boylamları arasında yer almaktadır.

Didim ilçesi, Aydın ilinin güneybatısında, Ege Denizi kıyısında, Muğla il sınırında yer almaktadır. Didim ilçesinin kuzeyinde Söke ilçesi, kuzeydoğusunda Bafa Gölü, güneyinde ise Milas ilçesi yer almaktadır. İlçenin yüzölçümü 402 km² civarındadır. Aydın sınırları içinde yer alan Didim, Kuşadası’ndan 70, Bodrum’dan 110 km uzaklıkta önemli bir turizm merkezidir.

Planlama alanının sınırları içerisinde bulunduğu Akbük Mahallesi ise; Didim İlçesinin güneydoğusunda yer almakta olup, Didim ilçe merkezine 23 km uzaklıktadır. Yaklaşık 5000 hektarlık bir alanı kapsayan Akbük Mahallesinin etrafı dağlarla çevrili olup kuzeyinde Karadiken, kuzeydoğusunda Ilbıra Dağları yer almaktadır. Akbük Mahallesi 15 km’lik sahil şeridinde ve Çukur, Yavan, Yarık isimli üç koya sahiptir.

Aydın il sınırları içinde mülki idare açısından 17 ilçe bulunmaktadır. 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun uyarınca Aydın Büyükşehir Belediyesi’nin sınırları il mülki sınırları haline gelmiş ve 30 Mart 2014 tarihinde düzenlenen yerel seçimlerin ardından; ilçelerin mülki sınırları içerisinde yer alan köy ve belde belediyelerinin tüzel kişiliği kaldırılmış, köyler mahalle olarak, belediyeler ise belde ismiyle tek mahalle olarak bağlı buldukları ilçenin belediyesine katılmıştır.

Böylece köy ve belde belediyelerinin tüzel kişiliği kaldırılarak, köylerin mahalle olarak, belediyelerin ise belde ismiyle tek mahalle olarak Didim ilçe belediyesine katılması ile birlikte ilçe idari açıdan 16 mahalleye ayrılmış durumdadır.

Planlama alanının sınırları içerisinde bulunduğu ve 1992 yılında belediye statüsüne sahip olan Akbük yerleşmesi de son yapılan yasal düzenlemeler ile birlikte Didim İlçesinin mahallesi olmuştur.

2019 yılında TÜİK tarafından açıklanan Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) verilerine göre; Türkiye geneli toplam nüfus 83.154.997 kişi, Aydın İli toplam nüfusu 1.110.972 kişi, Didim İlçesi nüfusu ise 86.688 kişidir.

Planlamaya konu alanın sınırları içerisinde kaldığı Akbük Mahallesinin 2019 yılı nüfusu ise 6.277 kişidir.

Didim sınırları içinde bulunan ve geçmişte belde statüsü bulunan iki yerleşmeden biri olan Akbük Mahallesi nüfusunun artış eğiliminde olduğu görülmektedir. Bu eğilimin nedenleri arasında Akbük yerleşmesi ve çevresinin 1980'li yıllarda planlanması ve yapılaşmaya açılması, turizm gelişmelerinden etkilenmesi gelmektedir.

Aydın İli karayolu ulaşımı açısından oldukça güçlü bir altyapıya sahiptir. Ulusal karayolu ağı içinde önemli yere sahip olan Aydın İli içinden geçen karayolu bağlantıları ile Anadolu'nun batı kesimlerinin güney illeri ile bağlantısının yanı sıra, İç Anadolu bölgesi illerinin güneybatı sahillerine erişimi sağlanmaktadır. Aydın iline komşu konumda bulunan ülkemizin önemli metropollerinden biri olan İzmir il merkezi ile karayolu bağlantısı iki ana aks üzerinden sağlanırken, benzer biçimde Muğla ili ile iki ana aks üzerinden, Denizli ili ile bir ana aks üzerinden bağlantı sağlanmaktadır.

Planlamaya konu alanın sınırları içerisinde kaldığı Didim İlçesinin Aydın il merkezine olan uzaklığı 104 km'dir.

Planlama alanının sınırları içerisinde yer aldığı Akbük'e ulaşım karayolu ile Didim, Söke ve Milas üzerinden gerçekleştirilebilmektedir. Günün her saatinde Akbük'ten Didim'e, Söke'ye ve Milas'a minibüslerle gitmek mümkündür. Didim ve Milas'a yaz sezonu boyunca ülkemizin hemen hemen tüm illerinden düzenli otobüs seferleri ile ulaşılabilir. Ayrıca, İzmir ve Aydın Otobüs Terminalleri'nden Didim Birlik ve Didim Seyahat Acentelerince Didim'e karşılıklı olarak gün içinde düzenli otobüs seferleri yapılmaktadır. Kış aylarında sefer sayısında azalma gözleniyorsa da; Nisan-Mayıs aylarında Akbük'te hareketlenen turizm sezonu ile birlikte normale dönmektedir.

Aydın il sınırları içinde var olan demiryolu hattı, ülkemizdeki ilk demiryolu projesi olma özelliğine sahiptir. Günümüzde var olan demiryolu hattı ile İzmir limanına, İzmir üzerinden Manisa'ya ve Manisa üzerinden kuzeyde Balıkesir'e, doğuda Uşak'a erişim sağlanmaktadır. Bu hatlar üzerinden ülkenin kuzey ve iç kesimleri ile demiryolu bağlantısı sağlanabilmektedir.

Aydın il sınırları içinde var olan tek havaalanı Efeler ilçesinin sınırları içinde, Aydın il merkezinin yaklaşık 5 km güneydoğusunda bulunmaktadır. Günümüzde eğitim amaçlı kullanılmakta olan Çıldır Havaalanı henüz sivil havacılık amaçlı kullanılmamaktadır.

Ege Denizi kıyısında üç ilçesi bulunan Aydın İlinde denizyolu ulaşımının kullanılmasına olanak sağlayan en önemli liman Kuşadası Limanı'dır. Kuşadası'nda bulunan liman faaliyetleri yolcu ve yat limanı olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Aydın ili kıyısında bulunan diğer liman ise Didim ilçesinde bulunan yat limanıdır.

Aydın'da Akdeniz'in bir yan uzantısı olan Ege Denizi'nin etkisi nedeniyle genel olarak Akdeniz ikliminin tipik özellikleri görülmektedir. Dolayısıyla yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlı geçmektedir. Büyük Menderes vadisinin, diğer Ege ovaları gibi batıda denize doğru açılan bir oluk biçiminde olması nedeniyle, denizin ıltıcı etkisi ve yağış getiren rüzgârlar iç kısımlara kolaylıkla girmektedir. Diğer yandan kuzey rüzgârları nedeniyle Akdeniz bölgesine göre daha serindir.

Aydın'da ortalama sıcaklıkların yıl içinde 8,1 °C ile 28,1°C arasında değiştiği, yıllık ortalama sıcaklığın ise 12,1°C olduğu görülmektedir. Aydın uzun yıllar içinde gerçekleşen en yüksek ve en düşük sıcaklık değerlerine bakıldığında, en yüksek sıcaklık Temmuz ayında 36,1°C, en düşük sıcaklık ise 4,2°C ile Ocak ayında gerçekleşmiştir.

Aydın ilinde en çok yağış Aralık ayında, en düşük yağış ise Ağustos ayındadır. Yıllık ortalama yağış miktarı 403,9 mm'dir.

Yıllık ortalama durum ele alındığında, bölgede genel olarak kuzeybatı yönünden esen rüzgârlar hâkimdir. Bahar ve kış aylarında yerleşime kuzeyden, yaz aylarında ise kuzey ve güney yönden esen rüzgâr hâkim olmaktadır.

Didim ilçesi, Fevzipaşa Mahallesi sahil bandı ve sahile yakın bölgedeki tarım alanları %0-5 arası eğime sahip düzlük arazilerden oluşmaktadır. Uslu sitesinin kuzeyine doğru eğim artmaktadır. Planlama alanının sınırları içerisinde bulunduğu Akbük yerleşimi ise Didim'e göre daha tepelik ve yüksek bir yerleşimdir.

Planlamaya konu alanın eğim durumuna bakıldığında ise; alanın tamamının %0-5 eğim aralığı içerisinde kaldığı görülmektedir.

Planlamaya konu alana ilişkin hazırlanan "Aydın İli, Didim İlçesi, Akbük Mah. (Yeni 3516 Ada 1 Parsel - Eski 342 Ada 2 Parsel) 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı 1/1000 Ölçekli Uygulama İmar Planına Esas Jeolojik-Jeoteknik Etüd Raporu" 22.05.2020 tarihinde Aydın Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır. Söz konusu jeolojik-jeoteknik etüt raporunda planlama alanı yerleşime uygunluk açısından Uygun Alan-Kaya Ortamlar (UA-2) olarak değerlendirilmiştir.

Türkiye Deprem Tehlike Haritasına göre planlamaya konu alanın en büyük yer ivmesi 0,352 g değerinde olup, yüksek tehlike sınıfındadır.

Planlama alanının boş arazi durumunda olup, alan makilik fundalık bitki örtüsü ile kaplıdır. Planlama alanı sınırları içerisinde orman vasıflı herhangi bir alan bulunmamaktadır.

Planlama alanı sınırları içerisinde herhangi bir akarsu, içme suyu temin edilen göl veya taşkın alanı bulunmamaktadır.

Planlama alanı içerisinde herhangi bir yatak, rezerv, işletmede bulunan maden yoktur.

Planlama alanı sınırları içerisinde herhangi bir askeri alan ya da askeri yasak bölge ve güvenlik bölgesi bulunmamaktadır.

Planlamaya konu alan sınırları dahilinde herhangi bir tescilli sit alanı ya da koruma alanı yer almamaktadır.

TÜİK 2016 yılı verilerine göre; ortalama hane halkı büyüklüğünün Türkiye’de 3,48, Aydın İlinde 3,0 ve Didim İlçesinde ise 2,7 olduğu görülmektedir.

Aydın İli, genelde tarım ve turizm kenti olarak bilinmektedir. Ekonomik hayatın temelini oluşturan tarımın ağırlığı, sanayi ve ticaret sektöründe yoğun olarak kendini hissettirmektedir. Didim ve Kuşadası İlçeleri ekonomik gelişimini Aydın İlinin diğer ilçelerinden farklı olarak turizm sektörüyle öne çıkmıştır.

Aydın İlinde çalışanların % 46’sının hizmetler, % 33’ünün tarım ve %21’inin sanayi sektöründe yer aldığı görülmektedir.

İlde, 16 Ziraat Odasına kayıtlı yaklaşık 128.085 çiftçi; 16.483 ortaklı 119 adet Tarımsal Kalkınma, 807 ortaklı 12 adet Su Ürünleri ve 5006 ortaklı 29 adet Sulama Kooperatifi olmak üzere toplam 159 adet Tarımsal Amaçlı Kooperatif ve bu kooperatiflerin toplam 22.320 ortağı; 14 adet birlik ve bu birliklere kayıtlı toplam 11.100 üye ile 161.505 kişi tarımsal örgütlere üyedir.

İlin 2016 yılı TÜİK verilerine göre; 289399 büyükbaş hayvan, 304197 küçükbaş hayvan, 3513452 Kümes hayvanı, 11967 diğer hayvan çeşitleri sayısına sahiptir.

Aydın İlindeki büyükbaş hayvan varlığı 340.599 adettir. Ülke genelindeki büyükbaş hayvan varlığının %2,39’luk kısmı Aydın İlinde bulunmaktadır. Süt üretimi ise Türkiye geneli süt üretiminin %2,58’lik kısmını oluşturmaktadır.

Aydın İlindeki küçükbaş hayvan varlığı 304.197 adettir. Ülke genelindeki küçükbaş hayvan varlığının %0,74’lük kısmı Aydın İlinde bulunmaktadır. Süt üretimi ise Türkiye geneli süt üretiminin %0,78’lik kısmını oluşturmaktadır.

Aydın İlindeki işyerlerinin sektörlere göre dağılımı incelendiğinde en fazla işyerinin İnşaat sektöründe olduğu görülmektedir. Yaklaşık olarak her 4 işyerinden biri İnşaat sektöründedir. Bu sektörü daha sonra sırası ile Toptan ve Perakende Ticaret (yüzde 22,6) ile İmalat (yüzde 19,0) sektörleri takip etmektedir. Bu üç sektör işyerlerinin yüzde 65,5’ini oluşturmaktadır.

150 km'lik sahil şeridine sahip olan Aydın İlinin tarımdan sonraki ikinci önemli gelir kaynağı turizmdir.

Aydın İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün verilerine göre 2019 yılında Aydın İlinde 96 adet işletme belgeli ve 18 adet yatırım belgeli olmak üzere toplam 114 adet belgeli turizm tesisi bulunmaktadır. Bu tesislerde toplam 16.770 adet oda ve 36.403 adet yatak bulunmaktadır. Aydın İlindeki Belediye belgeli ise toplam 408 adet tesis bulunmakta olup, bu tesislerde toplam 12.646 adet oda ve 28.948 adet yatak bulunmaktadır.

Didim İlçesinde 13 adet işletme belgeli ve 8 adet yatırım belgeli olmak üzere 21 adet belgeli turizm tesisi bulunmakta olup, bu tesislerde toplam 5.099 adet oda ve toplam 11.239 adet yatak bulunmaktadır. Aynı zamanda ilçede toplam 171 adet belediye belgeli tesis bulunmakta olup, bu tesislerde toplam 4.905 adet oda ve toplam 11.072 adet yatak bulunmaktadır.

Didim İlçesine 2019 yılında 105.107 yabancı ve 107.050 yerli olmak üzere toplam 212.157 adet turist gelmiştir.

Ekonomisi belediye statüsü kazanana dek ağırlıklı olarak balıkçılık ve zeytinciliğe dayanan Akbük'te belediye olduktan sonra hızlı bir gelişme olmuş; turizm de balıkçılıkla birlikte ekonominin başlıca kaynaklarından biri haline gelmiştir. Yerli tatilcilerin yanı sıra Avrupalı turistlerin gözde mekânlarından biri haline gelen Akbük önemli bir turizm potansiyeline sahiptir. Diğer kıyı bölgelerindeki pek çok turizm merkezinde karşılaşılan betonlaşma, kirlilik ve aşırı kalabalık başta olmak üzere diğer olumsuz etkenlerden uzak olması doğallığını kaybetmemiş olması Akbük'ü çekici kılmaktadır.

Aynı zamanda doğal bir liman olma özelliği taşıyan Akbük, yelken ve su kayağı gibi spor dalları için uygun bir körfezdir. Sedir adası ve civarında yat turizmi yapılmaktadır.

Aydın'ın sanayisi, ağırlıklı olarak tarımsal üretimi işlemeye yönelik gıda imalatı, tekstil ürünleri imalatı, makine ve ekipman imalatı, madencilik ve taş ocaklığı, otomotiv yan sanayi, beyaz eşya ürünleri imalatı ve kimyevi maddeler imalatından oluşmaktadır. 716 sanayi tesisinde 30.000 kişi istihdam edilmektedir. 21 adet Küçük Sanayi Sitelerinde bulunan 5.417 işyerinde yaklaşık 10.000'e yakın kişinin istihdamı sağlanmaktadır.

Didim İlçesinin en önemli bulvarı İnönü Bulvarı, ilçenin doğu – batı istikametinde yer almakta olup asfalttır. Didim karayolu ile Kuşadası ilçesine 60 km uzaklıkta, Aydın Merkez İlçesine 103 km dir.

Planlamaya konu alanının en önemli ulaşım bağlantısı Didim'i Akbük'e bağlayan karayolu bağlantısıdır. Mevcutta bu yoldan araçla planlamaya konu 3516 ada 1 parsel ile ulaşım sağlanmaktadır. Aynı zamanda planlamaya konu alanın çevresi mevcutta yollarla çevrilidir.

Planlamaya konu alan içerisinde mevcut durumda herhangi bir enerji nakil hattı geçmemekte ve herhangi bir trafo bulunmamaktadır.

Planlama alanında içme ve kullanma suyu şehir şebekesinden sağlanabilmektedir.

Bölgede kanalizasyon sorunu yer yer şebeke, yer yer de fosseptik ve paket arıtma şeklinde çözülmektedir. Şebeke sistemlerinin tam ve arıtma tesislerinin yeterli olmaması atık suların çevre kirliliği yaratıcı etkilerini arttırmaktadır. Didim Katı Atık Düzenli Depolama Tesislerinde sızıntı suyu arıtma tesisleri bulunmaktadır.

Aydın Büyükşehir Belediyesi bünyesinde 3 adet katı atık düzenli depolama tesisi bulunmaktadır. Bunlar, Aydın kent merkezinde (Efeler ilçesinde), Kuşadası ilçesinde ve Didim ilçesinde bulunmaktadır. Didim ilçesinde bulunan Katı Atık Düzenli Depolama Sahası 1632 parsel, Akköy'ün 4 Km güneyinde Taşburun Mevkiisinde (Denizden) 1.5 Km içeride bulunmaktadır. Şehir merkezine 12.3 km mesafededir.

Planlamaya konu 3516 ada 1 parsel tapuda arsa vasfında olup, şahıs mülkiyetindedir. Planlamaya konu alanda mevcutta herhangi bir yapılaşma bulunmamaktadır.

Planlamaya konu alanın sınırları dahilinde kaldığı 1/25.000 ölçekli "Yenihisar (Didim) – Güllük – Akbük Çevre Düzeni Revizyon Planı" 04.07.2989 tarihinde onaylanmıştır. Sonraki dönemde "Akbük – Aydın 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı" ise 30.12.1993 tarihinde onaylanmış olup, söz konusu çevre düzeni planında planlamaya konu alan "Turizm Tesis Alanı" olarak düzenlenmiştir.

Planlamaya konu alanın sınırları içerisinde kaldığı 1/5000 Ölçekli "Milas-Akbük Saplıada Mevkii 2. Kısım Nazım İmar Planı" 23.11.1989 tarihinde onaylanmıştır.

Söz konusu nazım imar planında planlamaya konu alanın kıyı kesimi "Turizm Alanı" olarak düzenlenmiş olup, alanı doğusunda ise "Park Alanı" ve yaya yolu düzenlemeleri yapılmıştır.

C. PLAN GEREKÇESİ VE PLANLAMA KARARLARI

Aydın Akbük Turizm Merkezi sınırları kapsamında kalan Didim İlçesi, Akbük Mahallesi kıyı kesimi; sahip olduğu kıyı ve deniz yapısı ile iklim avantajları nedeniyle turizm gelişmeleri için oldukça cazip bir yapıdadır. Bölge; bulunduğu konum, ulaşım imkânları sahip olduğu avantajlar vb. nedenlerden dolayı turizm olanaklarının ve taleplerinin bulunduğu bir bölgedir.

Planlamaya konu alan sahip olduğu doğal yapısı, denize mesafesi, mevcut konumu, ulaşım bağlantıları, büyüklüğü ve alan içerisinde herhangi bir yapılaşma olmaması durumları ile bölgedeki turizm gelişmeleri de göz önünde bulundurulduğunda; ülkesel ve bölgesel ölçekte hizmet veren nitelikli turizm tesislerinin yapılabilmesi için uygun bir yapıdadır. Üst ölçekli planda da bu yönde kullanım kararı getirilmiştir.

Akbük Turizm Merkezi sınırları içerisinde ve turizm potansiyeli yüksek olan bölge dâhilinde kalan planlamaya konu 3516 ada 1 parselde ülke ve bölge turizmine hizmet edecek, artı katma değer sağlayacak, istihdam oluşturacak ve ülkeye döviz girdisi sağlayacak nitelikte turizm tesisi yatırımları yapılması düşünülmektedir.

Bu kapsamda alana ilişkin onaylı plan kararlarının yeniden irdelenmesi ve planlarda yeni bir düzenleme ve değişiklik yapılması ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Bu doğrultuda hazırlanan 1/5000 ölçekli nazım imar planı değişikliğinde; 3621 sayılı Kıyı Kanunu uyarınca 3516 ada 1 parselin kıyı kenar çizgisinin kara tarafındaki sahil şeridinin ilk 50 metrelik kısmında kalan toplam 5.627 m²'lik alan "Park Alanı" olarak, sahil şeridinin ikinci 50 metrelik kısmında kalan toplam 9.689 m²'lik kısmı ise "Günübirlik Tesis Alanı" olarak düzenlenmiştir.

Planda "GT" işaretli gösterilen günübirlik tesis kullanımlı alanlarda; 3621 sayılı "Kıyı Kanunu" ve "Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik" doğrultusunda; kamping ve konaklama ünitelerini içermeyen duş, gölgelik, soyunma kabini, wc, kafe-bar, pastane, lokanta, çayhane, açık spor alanları, spor tesisleri, açık gösteri eğlence alanları, anfityatro, lunapark, yüzme havuzu, fuar, su oyunları parkı, özellik taşıyan el sanatları ürünlerinin 20 m²'yi geçmeyen sergi ve satış üniteleri ve benzeri günübirlik turizm yapı ve tesisleri yer alabilir. Bu bölümde yapılacak yapılar için Emsal=0.20'yi, Y ençok=4.50 m.'yi (1 kat), asma kat yapılması halinde=5.50 m.'yi (1 kat) geçemez.

Planlamaya konu 3516 ada 1 parselin doğu kısmında sahil şeridinin gerisinde kalan toplam 7.413 m²'lik bölüm ise alan "Turizm Alanı" olarak düzenlenmiştir. Bu alanlarda yapılaşma koşulları; Emsal=0.90'ı, Y ençok=14.50 m.'yi (3 kat) geçemez şeklinde düzenlenmiştir. Otel kullanımları için toplam maksimum yatak kapasitesi 800 yataktır.

Plan kapsamında turizm alanı ve günübirlik tesis alanı olarak düzenlenen alanlar kademe hattı ile birbirlerinden ayrılmıştır.

3516 ada 1 parselin güneyinde yola cepheli olacak şekilde ADM Elektrik Dağıtım A.Ş.'nin görüşü de dikkate alınarak 215 m² büyüklüğünde "Trafo Alanı" düzenlenmiştir.

Plan kapsamında 3621 sayılı Kıyı Kanunu uyarınca meri nazım imar planında alanın batısında kıyı kesiminden geçen 15 metre genişliğindeki taşıt yolunun yaya yolu olarak düzenlenmesi öngörülmüştür. Aynı zamanda alanın doğusunda ve güneyinde 10 metre genişliğinde taşıt yolları ile alanın güneyinde dönüş kurbu ile birlikte otopark alanı düzenlenmiştir.

Tablo 37: Meri 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı ve Öneri 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı Değişikliği Alan Dağılımı Karşılaştırması

Kullanımlar	Meri Plan		Öneri Plan	
	Alan (m ²)	Oran (%)	Alan (m ²)	Oran (%)
Turizm Alanı	20214	67.99	7413	24.94
Günöbirlik Tesis Alanı	-	-	9689	32.59
Park Alanı	5115	17.21	5627	18.93
Trafo Alanı	-	-	215	0.72
Yol+Otopark	4400	14.8	6785	22.82
Toplam	29729	100	29729	100.00

Şekil 7: Öneri 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı Değişikliği

